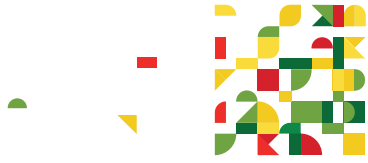

**Lietuvos mokslų akademijos
2019 metų veiklos ataskaita**

Tikime laisve

1990 KOVO 11

Lietuvos mokslų akademijos 2019 metų veiklos ataskaita

Vilnius
2020

Turinys

Akademijos struktūra	8
LMA narių visuotiniai susirinkimai	10
Prezidiumo ir prezidento veikla	14
Rezoliucijos ir mokslinės rekomendacijos	19
LMA narių apdovanojimai ir pripažinimas	28
LMA MOKSLŲ SKYRIŲ VEIKLA	33
Humanitarinių ir socialinių mokslų skyrius	34
Matematikos, fizikos ir chemijos mokslų skyrius	41
Biologijos, medicinos ir geomokslų skyrius	48
Žemės ūkio ir miškų mokslų skyrius	55
Technikos mokslų skyrius	62
MOKSLINĖS VEIKLOS KOORDINAVIMAS IR SKATINIMAS	69
Su CERN susijusių veiklų koordinavimas	70
Tarptautiniai LMA ryšiai	73
LMA vardinės premijos	79
Jaunųjų mokslininkų ir studentų mokslinės veiklos skatinimas	80
LMA PADALINIŲ IR ĮSTAIGŲ VEIKLA	85
LMA Jaunoji akademija	86
Leidybos skyrius	90
Skyrius „Mokslininkų rūmai“	93

ES struktūrinių fondų paramos projektų valdymo grupė	97
LMA Vrublevskių biblioteka	101
FINANSAI	107
1. LMA BIUDŽETINIŲ LĖŠŲ PANAUDOJIMAS PROGRAMAI „MOKSLINIŲ TYRIMŲ PLĖTOJIMAS BEI JŲ REZULTATŲ PANAUDOJIMO EFEKTYVUMO DIDINIMAS“ VYKDYTI 2019 M.	108
2. KITŲ INSTITUCIJOS LĖŠŲ PANAUDOJIMAS	109
PRIEDAI	111
1. Tarptautiniai mainai, LMA narių veiklos rezultatai, leidybinė mokslo žinių sklaida	112
DUOMENYS APIE 2019 M. MOKSLINIUS VIZITUS PAGAL LMA IR UŽSIENIO ŠALIŲ AKADEMIJŲ TARPTAUTINIO BENDRADARBIAVIMO SUTARTIS	112
LMA NARIŲ TIRIAMŲJŲ IR MOKSLO POPULIARINIMO DARBŲ SKAIČIUS 2019 M., NARIŲ PRIPAŽINIMAS	113
INFORMACIJA APIE LMA LEIDŽIAMUS PERIODINIUS MOKSLO ŽURNALUS	114
2. Lietuvos mokslų akademijos narių sąrašas	115
LIETUVOS MOKSLŲ AKADEMIJOS TIKRIEJI NARIAI	115
LIETUVOS MOKSLŲ AKADEMIJOS NARIAI EMERITAI	116
LIETUVOS MOKSLŲ AKADEMIJOS UŽSIENIO NARIAI	116
3. LMA ir su partneriais organizuoti 2019 metų renginiai	118
4. Kai kurie sutrumpinimai	126

LIETUVOS MOKSLŲ AKADEMIJA (toliau – LMA) yra žymiausias Lietuvos ir savo veikla su Lietuva susijusius užsienio mokslininkus jungianti valstybės biudžetinė įstaiga, kurios savininkė yra valstybė. Lietuvos Respublikos Seimas (toliau – Seimas) yra valstybės, kaip LMA savininkės, teisės ir pareigas įgyvendinanti institucija. LMA veikia vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos įstatymais, LMA statutu (toliau – Statutas) ir kitais teisės aktais. Remiantis Lietuvos Respublikos Mokslo ir studijų įstatymu (Žin., 2009, Nr. 54-2140), pakeistas ir LMA narių visuotinio susirinkimo patvirtintas LMA statutas (nauja redakcija), patvirtintas Seimo 2011 m. gegužės 19 d. nutarimu Nr. XI-1397 (Žin., 2011, Nr. 66-3101) ir papildytas 2017 m. birželio 6 d. nutarimu Nr. XIII-419, 2017-06-06 (TAR 2017-06-13, 09950).

Mokslų akademijos misija – sutelkus iškilus mokslininkus, inicijuoti veiklas, kurios stiprintų Lietuvos gerovę, prisidėtų prie mokslo, socialinės, kultūrinės ir ekonominės krašto plėtros. Įgyvendindama savo misiją, LMA siekia šių svarbiausių strateginių tikslų:

1) nuosekliai skatinti aukštą mokslinių tyrimų ir studijų lygį, ypač daug dėmesio skiriant svarbiausiems Lietuvos mokslo, kultūros, kalbos, ūkio ir socialinės pažangos klausimams atsižvelgiant į pasaulio mokslo tendencijas;

2) ugdyti visuomenės kritinį mokslinį mąstymą;

3) puoselėti mokslo ir akademinę laisvę, mokslinių tyrimų etiką.

Penki Mokslų akademijoje veikiantys mokslų skyriai, jų nariai bei LMA Jaunoji akademija įgyvendina šią misiją pasitelkdami savo mokslinę ir praktinę kompetenciją.

Akademijos struktūra

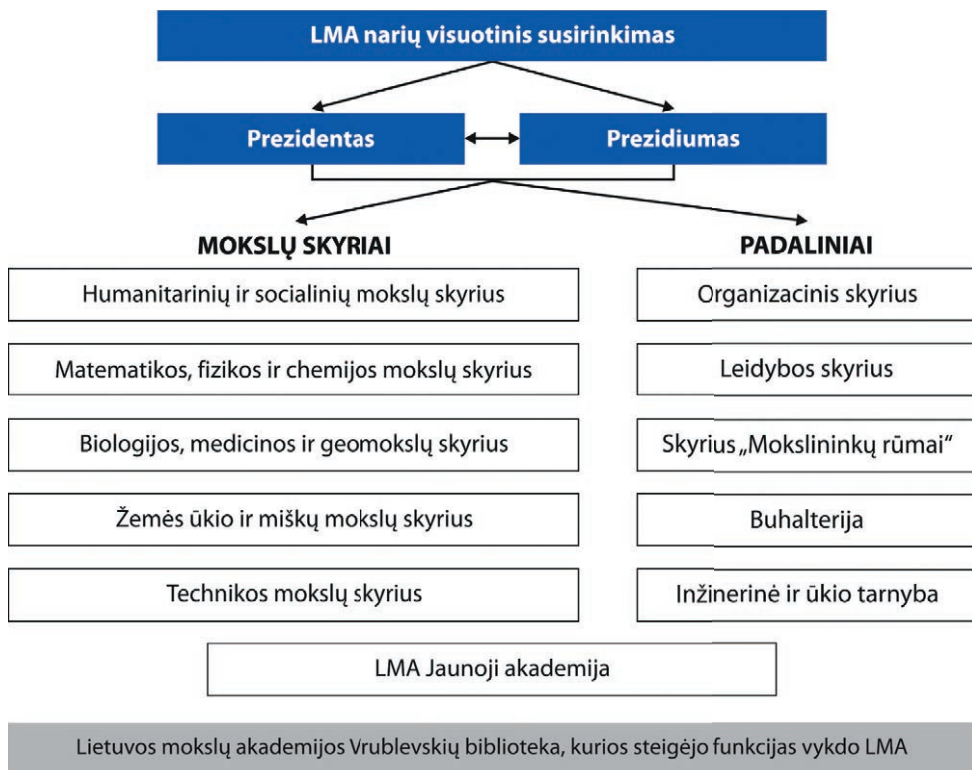
Aukščiausias LMA kolegialus savivaldos organas yra jos narių visuotinis susirinkimas. LMA veiklai tarp narių visuotinių susirinkimų vadovauja Mokslų akademijos prezidentas ir prezidiumas. LMA turi mokslų skyrius ir kitus padalinius (1 pav.).

Mokslų skyrių skaičių ir vidinę struktūrą nustato LMA narių visuotinis susirinkimas. Mokslų akademijos nariai yra akademikai, jie yra tikrieji nariai, nariai emeritai ir užsienio nariai. Kiekvienas LMA narys kartu yra ir kurio nors LMA mokslų skyriaus narys. Nariai renkami iki gyvos galvos. LMA tikrieji nariai tampa nariais emeritais, kai jiems sukanka 75 metai. LMA tikrųjų narių skaičius – ne daugiau kaip 120. Narių emeritų ir užsienio narių skaičius

neribojamas. 2019 metų pabaigoje LMA buvo 104 tikrieji nariai, 57 nariai emeritai ir 61 užsienio narys. LMA narių sąrašas pateiktas 3 priede.

LMA Jaunąją akademią, kurios nariai, būdami iki 40 metų amžiaus, išrenkami ketveriems metams, 2019 metų pabaigoje sudarė 20 Lietuvos mokslininkų.

LMA 2019 m. gruodžio 31 d. buvo užimtos 67 iš 69 numatytų pareigybių: vadovybės, ją aptarnaujančio personalo, mokslų skyrių, Jaunosios akademijos, buhalterijos, Organizacinio ir Leidybos skyrių, skyriaus „Mokslininkų rūmai“, Inžinerinės ūkio tarnybos ir ES Struktūrinių fondų paramos projektų valdymo grupės darbuotojų.

1 pav. Lietuvos mokslų akademijos struktūra

LMA narių visuotiniai susirinkimai

2019 m. buvo surengti keturi LMA narių visuotiniai susirinkimai.

VASARIO 12 D. visuotinis rinkiminis susirinkimas pradėtas apdovanojimais. LMA Teodoro Grotuso fondo valdybos sprendimu Teodoro Grotuso stipendija skirta doktorantui Tadiui Dambrauskui (KTU). Stipendijos diplomą įteikė Fondo valdybos pirmininko pavaduotojas akad. Rimantas Ramanauskas. LMA prezidentas J. Banys sveikindamas stipendiatą informavo, kad LMA ketina pasirašyti bendradarbiavimo sutartį su Pasvalio savivaldybe ir siekti, kad T. Grotuso gimtinėje šiam elektrochemijos mokslo pradininkui būtų pastatytas paminklas.

Mokslų skyrių pirmininkai pristatė skyrių narių visuotiniuose susirinkimuose išrinktus kandidatus į LMA tikruosius narius, o LMA MFChMS pirmininkas L. Valkūnas ir kandidatą į LMA užsienio narius prof. Žerarą Muru (Gérard Albert Mourou). Šis prancūzų fizikas apdovanotas 2018 m. fizikos Nobelio premija už čirpuotų šviesos impulsų stiprinimo technologijos išradimą. Ž. Muru ir A. P. Piskarsko vadovaujama laboratorijų mokslininkai pradėjo glaudžiai bendradarbiauti nuo 1992 m., kai VU Lazerinių tyrimų centro laboratorijoje buvo išrasta čirpuotų impulsų parametrinio stiprinimo technologija. Tai atnešė didelės

socioekonominės naudos Lietuvai. Įvyko slapto akademijos narių balsavimas dėl pateiktų kandidatų.

Remiantis slapto balsavimo rezultatais, LMA tikraisiais nariais išrinkti Audrius Beinorius (filosofija), Egidijus Aleksandravičius (istorija), Audrius Dubietis (fizika), Vidmantas Gulbinas (fizika), Gediminas Juzeliūnas (fizika), Jūratė Kriauciūnienė (fizinė geografija), Žydrė Kadžiulienė (agroekologija), Gediminas Staugaitis (agronomija), Egidijus Šarauskis (žemės ūkio ir aplinkos inžinerija), Rimantas Barauskas (informatika ir elektronika) ir Arvidas Galdikas (medžiagų inžinerija). LMA užsienio nariu išrinktas prof. Ž. Muru. Susirinkime atviru balsavimu buvo priimti nutarimai dėl LMA tikrųjų narių ir dėl LMA užsienio nario išrinkimo.

VU Santaros klinikų Kardiologijos ir angiologijos centro vadovas prof. dr. Audrius Aidietis visuotinio susirinkimo dalyviams perskaitė pranešimą „Mokslas ir naujos technologijos širdies ligoms gydyti“.

BALANDŽIO 16 D. įvyko ataskaitinis visuotinis susirinkimas. LMA prezidentas pateikė išsamią metinę ataskaitą ir pažymėjo, kad 2018 metai akademijai buvo derlingi: surengta per 200 įvairiausių renginių (konferencijų, seminarų, diskusijų, susirinkimų), įkurta LMA Jaunoji

LMA jaunųjų mokslininkų stipendijų konkurso nugalėtojai kartu su LMA vadovybe

akademija, aktyviai bendradarbiauta su tarptautinėmis organizacijomis, užsienio akademijomis, CERN. Akademikams pateiktas LMA 2018 metų veiklos ataskaitos leidinys. Vyko ataskaitos aptarimas. Akademikai J. Sprindytė, R. J. Kažys, B. Juodka siūlė, kad LMA mokslų skyriai daugiau bendrautų tarpusavyje, palinkėjo atstatyti ryšius su Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, pabrėžė fundamentinių ir taikomųjų mokslų neatsiejamumą, ragino plėtoti tarptautinį mokslinį bendradarbiavimą su Baltijos ir Šiaurės šalimis. Patvirtinta MA prezidento pristatyta 2018 m. LMA veiklos ataskaita ir metinės pajamų bei išlaidų sąmatos vykdymas, taip pat 2019 m. LMA pajamų ir išlaidų sąmata.

Susirinkimą tęsė LMA Aukštųjų mokyklų studentų bei Jaunųjų mokslininkų ir doktorantų geriausių mokslinių darbų konkursų

nugalėtojų apdovanojimo iškilmės. Diplomas ir pagyrimo raštus įteikė LMA prezidentas J. Banys kartu su švietimo, mokslo ir sporto viceministru V. Razumu. LMA prezidiumas, remdamasis 2018 m. konkurso rezultatais, paskyrė keturiolika premijų aukštųjų mokyklų studentams už geriausius mokslinius darbus ir šešis pagyrimo raštus, taip pat vienuolika premijų jauniems mokslininkams ir doktorantams, mokslinių darbų konkurso nugalėtojams bei septynis pagyrimo raštus. Renginio pabaigoje švietimo, mokslo ir sporto viceministras V. Razumas perskaitė pranešimą apie Lietuvos mokslo būklę ir iššūkius.

SPALIO 1 D. visuotiniame susirinkime pasveikinti penkiolika 2019 metų LMA stipendijų jauniems mokslininkams konkurso laureatai. Humanitarinių ir socialinių mokslų srityse

jas gavo dr. Tomas Baranauskas, dr. Neringa Dambrauskaitė, dr. Laura Gudelytė ir dr. Daiva Tamulevičienė. Fizinių, biomedicinos, technologijos ir žemės ūkio mokslų srityse – dr. Andrius Gelžinis, dr. Dalius Gudeika, dr. Živilė Jurgelėnė, dr. Rokas Kondrotas, dr. Klimentas Olechnovič, dr. Andrius Petrėnas, dr. Sigita Ramonaitė, dr. Andrius Remeikis, dr. Milda Stankevičiūtė, dr. Asta Tamulevičienė, dr. Povilas Žemaitis. Diplomus įteikė LMA viceprezidentas Z. Dabkevičius ir LMA prezidentas J. Banys. LMAJA pirmininkas dr. Donatas Murauskas perskaitė pranešimą, kuriame pateikė Jaunosios akademijos veiklos ir planų apžvalgą. HSMS pirmininkas D. Kaunas pristatė kandidatą į LMA užsienio narius prof. Reiną Raudą. Estijos rašytojas, kultūrologas, filosofas ir poliglotas R. Raudas yra daugiau kaip dešimties monografijų ir studijų autorius, daug metų aktyviai dalyvauja Lietuvos kultūriname gyvenime, plėtoja Lietuvoje vykdomas studijas, yra apdovanotas ordino „Už nuopelnus Lietuvai“ Komandoro kryžiumi. BMGMS pirmininkas V. Kučinskas, pristatydamas kandidatą į LMA užsienio narius prof. Tarmą Somerę, pažymėjo, kad šis okeanologas, krantų inžinerijos specialistas ką tik antrai kadencijai išrinktas Estijos mokslų akademijos prezidentu. Jis taip pat yra Latvijos MA užsienio narys, dalyvauja Klaipėdos universiteto mokslinėje ir pedagoginėje veikloje, 2013 m. yra pelnęs Baltijos mokslų akademijų medalį. Įvyko slaptas LMA narių balsavimas dėl pateiktų kandidatų.

Susirinkimo dalyviams pranešimą „Kriptovaliutos ir jų perspektyvos finansų sistemoje“ perskaitė Lietuvos banko Finansinių paslaugų ir rinkų priežiūros departamento Investicinių paslaugų priežiūros skyriaus viršininkas Audrius Šilgalis. Jis paaiškino, kuo virtualios valiutos skiriasi nuo tradicinių. Nors tokios

valiutos kaip bitkoinas yra labai rizikinga investicija, tačiau blokų grandinių (*blockchain*) technologija, kuria jos pagrįstos, yra pažangi, saugi ir gali būti pritaikoma verslo, finansų, medicinos ir kitose srityse. Todėl Lietuvos bankas aktyviai dalyvauja procese, kurdamas inovatyvius sprendimus. Visuotinio susirinkimo pabaigoje LMA užsienio nariais vieninčiai išrinkti prof. R. Raudas ir prof. T. Somerė. Atviru balsavimu paprasta balsų dauguma patvirtinus balsavimo protokolą, priimtas nutarimas dėl LMA užsienio narių išrinkimo.

GRUODŽIO 17 D. įvyko šventinis LMA narių visuotinis susirinkimas. Pranešimą apie verslo ir mokslo bendradarbiavimo potencialą perskaitė Lietuvos pramoninkų konfederacijos prezidentas Robertas Dargis. Jis akcentavo, kad verslui rūpi švietimo situacija, nes Lietuvai siekiant konkuruoti globaliame pasaulyje būtina kurti didesnės pridėtinės vertės produkciją, ypač atsižvelgiant į tai, kad iki 2025 m. iš darbo rinkos mūsų šalyje pasitrauks apie 180 000 žmonių. Situaciją ekonomikoje jau dabar iš esmės keičia nauja, ketvirtoji pramonės revoliucija, pagrįsta informacinėmis technologijomis, dirbtinio intelekto sistemomis. Į tai jau reaguoja ir Europos Sąjunga, kuri naujoje finansavimo perspektyvoje, vadinamoje „Horizon Europe“, ketina didinti lėšas inovacijoms skatinti ir kurti. Deja, kol kas Lietuvoje vyrauja žemos pridėtinės vertės produkcija, o aukštų technologijų produkcijos dalis tesudaro 15 proc. Menkas ir mokslinių tyrimų bei eksperimentiškų plėtros sistemos efektyvumas (30 proc. ES vidurkis). R. Dargio manymu, verslininkams ir mokslininkams reikia aktyviau bendrauti, organizuoti daugiau jungtinių verslo ir mokslo konferencijų.

Susirinkime buvo pagerbti 2019 m. Kauno miesto mokslo premijos laureatai. Premijomis

įvertinti VDU prof. dr. Gintautas Mažeikis už ilgametę aktyvią ir reikšmingą mokslinę veiklą atliekant simbolinio mąstymo tyrimus kritinės teorijos požiūriu ir KTU prof., akad. Jurgis Kazimieras Staniškis už ilgametę aktyvią mokslinę veiklą ir aukščiausius mokslo pasiekimus vystant tarpsritinius darnios pramonės plėtros tyrimus, už Lietuvos ir Kauno miesto vardo garsinimą pasaulyje. Diplomus laurea-
tams teikė Kauno m. mero patarėjas Simonas Kairys, LMA prezidentas J. Banys ir viceprezidentas Z. Dabkevičius, Lietuvos pramonininkų konfederacijos prezidentas R. Dargis.

2018 m. LMA narių visuotiniame susirinkime buvo įteikti pažymėjimai pirmiesiems dešimčiai LMAJA narių. Šįkart jiems LMA prezidentas ir LMA viceprezidentas įteikė LMAJA nario ženklus. J. Banys pakvietė LMA

viceprezidentą Z. Dabkevičių paskelbti ir pristatyti 2019 m. lapkritį ketverių metų kadencijai išrinktus naujus LMAJA narius. Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriuje jais išrinkti dr. Tomas Petreikis ir dr. Vytautas Rinkevičius; Matematikos, fizikos ir chemijos mokslų skyriuje – dr. Aldona Balčiūnaitė ir dr. Jevgenij Chmeliov; Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriuje – dr. Giedrius Gasiūnas ir dr. Jurgita Skiecevičienė; Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriuje – dr. Rita Armonienė ir dr. Aleksandr Novoslavskij; Technikos mokslų skyriuje – dr. Remigijus Paulavičius ir dr. Gediminas Stankūnas. Susirinkimą užbaigė kalėdinė muzikinė programa, kurią atliko vokalinis instrumentinis duetas: Nijolė Kniukštaitė-Vaičiulienė (sopranas) ir Linas Dužinskas (fortepijonas).

Prezidiumo ir prezidento veikla

PREZIDIUMO VEIKLA

LMA veiklai tarp Mokslų akademijos narių visuotinio susirinkimo sesijų vadovauja LMA prezidentas ir LMA prezidentas (Statuto II sk. 11 punktas) ir vykdo LMA narių visuotinio susirinkimo nutarimus (Statuto VII sk. 45 punktas).

2019 m. pirmuose LMA prezidiumo posėdžiuose buvo įvertintos 2018 m. LMA mokslų skyrių ir padalinių, LMA mokslinių tyrimų ir tarptautinio bendradarbiavimo labdaros ir paramos bei LMA Teodoro Grotuso fondų, ES SF projektų valdymo grupės, LMAVB veiklos ir ataskaitos, patvirtinti darbo planai, sudarytos ir patvirtintos LMA premijų komisijos bei paskirtos 2018 m. premijos LMA vardinių, Jaunųjų mokslininkų ir doktorantų bei Aukštųjų mokyklų studentų mokslinių darbų konkursų nugalėtojams. Vasario 26 d. LMA prezidiumo posėdyje buvo įsteigtas atminimo medalis „Lietuvos mokslų akademija“ ir patvirtintos jo teikimo bei naudojimo taisyklės. Balandžio 2 d. pritarta LMA Jaunosios akademijos simbolikai ir nutarta skelbti LMA Jaunųjų mokslininkų stipendijų konkursą. Kituose LMA prezidiumo posėdžiuose buvo aptarti LR Prezidentų vardinių stipendijų konkursui pateiktų paraiškų, vertinimo komisijų klausimai, patvirtinti atrankos rezultatai. Talino universiteto prof. R. Raudas ir Estijos mokslų akademijos prezidentas prof.

T. Somerė iškelti kandidatais į LMA užsienio narius. Įgyvendinant LMA veiklos viešinimo strategiją ir planus pritarta sprendimui išleisti lankstinuką apie LMA lietuvių ir anglų kalbomis.

Antrame pusmetyje LMA prezidiumo posėdžiuose buvo svarstomi LMAJA rinkimų organizavimo ir vykdymo klausimai, priimti nutarimai dėl LMA Jaunųjų mokslininkų stipendijų konkurso komisijos, aptarta LMA narių visuotinio susirinkimo darbotvarkė. Spalio 1 d. LMA prezidiumo posėdyje sudaryta Kauno miesto mokslo premijos paraiškų vertinimo komisija, o spalio 18 d. priimtas nutarimas dėl siūlymų Kauno miesto savivaldybei skirti Kauno miesto mokslo premijas. Patvirtinti 2019 m. LMA vardinių premijų, Jaunųjų mokslininkų ir doktorantų geriausių mokslinių darbų, Aukštųjų mokyklų studentų geriausių mokslinių darbų konkursų skelbimai. Metų pabaigoje LMA prezidiumo posėdžiuose buvo išspręsti LMA mokslinių tyrimų ir tarptautinio bendradarbiavimo labdaros ir paramos fondo valdymo klausimai, patvirtinti LMA mokslų skyriuose išrinkti LMAJA nariai. Gruodžio 10 d. aptarti LMA narių visuotinio susirinkimo organizavimo klausimai, pristatytas LMA mokslų skyrių 2019 m. veiklos ataskaitų grafikas, pateikta informacija apie LMA darbuotojų

LMA užsienio nario Žeraro Muru (Gérard Albert Mourou) inauguracija, 2019 m. kovo 23 d.

atsiskaitymus už vienkartinės, ypač svarbias įstaigos veiklas, užduotis. Išskilmingai pasirašyta LMA ir VŠĮ Visorių informacinių technologijų parko bendradarbiavimo sutartis, kurios tikslas – inicijuoti ir skatinti bendrus mokslo ir informacinių bei ryšių technologijų institucijų projektus. Sutartį pasirašė LMA prezidentas ir VŠĮ Visorių informacinių technologijų parko direktorius Saulius Arelis.

2019 m. LMA prezidiumas posėdžiavo 21 kartą, priėmė 99 nutarimus, svarstė daugiau kaip 150 klausimų.

PREZIDENTO VEIKLA

LMA prezidentas J. Banys pagal pareigas organizavo LMA darbą, vadovavo LMA prezidiumo veiklai ir atstovavo Akademijai įvairaus rango valdžios, mokslo ir studijų institucijų posėdžiuose, susitikimuose, konferencijose,

kituose renginiuose. Sausio 11 d. Lietuvos atstovai lankėsi Europos branduolinių mokslinių tyrimų organizacijoje (CERN) ir dalyvavo Lietuvos ir CERN jungtinio komiteto posėdyje, kuriame pranešimą apie Lietuvos dalyvavimą CERN mokslo programoje bei ateities perspektyvas skaitė LMA prezidentas. Kovo 26 d. LR Prezidentūroje J. Banys dalyvavo pasitarime, kuriame buvo aptarti su CERN susiję klausimai, o lapkričio 27 d. LMA įvyko Lietuvos ir CERN atstovų jungtinio komiteto, atliekančio Lietuvos dalyvavimo CERN stebėseną, posėdis. Metų pradžioje J. Banys buvo Prezidentūros pakviestas į geriausių 2018 m. mokslinių disertacijų autorių apdovanojimo iškilmes, lapkričio 21 d. – į forumą „Lietuvos chartijai – 70: diaspora – nepriklausomai Lietuvai“, gruodžio 16 d. – į renginį „Lietuva ir Vokietija: Europa 2020“.

Iš kairės: Europos mokslinių tyrimų tarybos prezidentas prof. Žanas Pjeras Burginjonas (Jean-Pierre Bourguignon), Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Mokslo skyriaus vedėja dr. Vilma Popovienė ir LMA prezidentas Jūras Banys

LMA prezidentas LR Seimo Pirmininko Viktoro Pranckiečio kvietimu dalyvavo Seimo iškilmingame Laisvės gynėjų dienos minėjime ir Laisvės premijos įteikimo ceremonijoje (sausio 13 d.), Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo dienos minėjime (kovo 11 d.), iškilmingame posėdyje, skirtame LR Prezidento Gitano Nausėdos priesaikai priimti (liepos 12 d.). Gegužės 15 d. LMA prezidentas ir viceprezidentas Z. Dabkevičius dalyvavo LR Seimo Švietimo ir mokslo komiteto posėdyje, kuriame LMA prezidentas pateikė LMA 2018 m. veiklos ataskaitą. Ataskaita įvertinta teigiamai, Seimo nariai domėjosi politikų ir LMA narių bendradarbiavimu sprendžiant šaliai aktualius klausimus, LMA ekspertinės veiklos mastais ir kryptimis, tarptautine veikla ir bendradarbiavimu su

užsienio šalių mokslų akademijomis, LMAJA tikslais ir perspektyvomis, mokslo populiarinimo veikla bei mokslo žurnalų leidyba. Birželio 26 d. J. Banys buvo pakviestas į šio komiteto posėdį dėl Technologijų ir inovacijų įstatymo įgyvendinimo.

LR Vyriausybėje J. Banys dalyvavo Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečio minėjimo programos įgyvendinimo koordinavimo komisijos (01-07), 2021–2030 metų nacionalinės pažangos programos rengimo koordinavimo komisijos posėdžiuose (03-19, 07-03), forume „100 metų Lietuvos valstybei. Ar švęsdami šimtmetį nepamiršome tautos pamato – lietuvių kalbos?“ (02-11), tarpinstituciniame pasitarime-diskusijoje dėl Šiaurės regiono ateities forumo susitikimo Vilniuje (04-18), pasitarime dėl „Ilgalaikio

Susitikimas su „L'ORÉAL Baltic“ ir Lietuvos nacionalinės UNESCO atstovais

tvaraus viešojo sektoriaus darbuotojų darbo užmokesčio finansavimo iki 2025 metų strategijos projekto“ (04-18), atviraime pažangos forume „Lietuva 2030“ (04-26).

Švietimo ir mokslo ministerijoje sausio 22 d. LMA vadovybė susitiko su švietimo, mokslo ir sporto ministru Algirdu Monkevičiumi ir aptarė, kaip Akademija prisideda prie strateginių mokslo ir studijų uždavinių įgyvendinimo. LMA prezidentas dalyvavo 2014–2020 m. ES fondų investicijų veiksmų programos investicinių prioritetų uždavinių, skirtų investicijoms į mokslinius tyrimus ir studijas, valdymo komiteto (03-01, 06-25, 12-05), Mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros ir inovacijų raidos prioritetų įgyvendinimo koordinavimo grupės (06-19), Mokslo

ir studijų valdymo komiteto (11-06), Aukštojo mokslo tarybos (12-05) posėdžiuose. J. Banys buvo pakviestas į pasitarimus dėl nacionalinės pažangos 2030 (05-02, 05-31), nacionalinių mokslo ir technologijų programų (05-13), aptarė Lietuvos dalyvavimo Europos partnerystėse prioritetus ir perspektyviausias kryptis (05-16), dalyvavo susitikime su 12-os Jungtinės Karalystės universitetų delegacija (05-30).

J. Banys pirmininkavo Seimo Švietimo ir mokslo komiteto bei Europos reikalų komiteto atviram jungtiniam išvažiuojamajam posėdžiui-diskusijai „Lietuvos mokslo politika Europos kontekste: kur esame ir ko siekiame“ (03-18), 2018 metų Lietuvos mokslo premijos laureato diplomų teikimo iškilnėms (03-06), atidarė XVI Baltijos intelektinio

bendradarbiavimo konferenciją „Genai: nuo praeities į ateitį“ (05-02).

LMA prezidentas pasirašė sutartį su „L'ORÉAL Baltic“ ir dalyvavo išskilmingoje ceremonijoje, skirtoje „L'ORÉAL Baltic“ stipendijos „Moterims moksle“ nugalėtojoms – Baltijos šalių mokslininkėms (Ryga, 06-11). Gegužės 7–10 d. LMA prezidentas J. Banys ir viceprezidentas Z. Dabkevičiaus Berne (Šveicarija) dalyvavo 2019 m. ALLEA generalinėje asamblėjoje, birželio 12–14 d. Suomijos mokslų akademijoje Europos akademijų mokslo konsultacinės

tarybos (EASAC) susirinkime. Akademijoje LMA prezidentas susitiko su Europos mokslinių tyrimų tarybos prezidentu prof. Žanu Pjeru Burginjonu (Jean-Pierre Bourguignon), „L'ORÉAL Baltic“, Taivano mokslo ir technologijų ministerijos delegacija, LR Seimo nariais, Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos, žiniasklaidos atstovais, dalyvavo LRT aktualijų studijos laidose, Armėnijos, Jungtinės Karalystės, Baltarusijos, Rumunijos, Ukrainos, Vokietijos ambasadų priėmimuose ir kituose renginiuose.

Rezoliucijos ir mokslinės rekomendacijos

REZOLIUCIJOS DALYVAUJANT LMA

1. Lietuvos mokslų akademijos, Vilniaus universiteto ir Lietuvos agrarinių ir miškų mokslo centro 2019 m. balandžio 25 d. organizuotos konferencijos-diskusijos „Genomo redagavimas: galimybės ir iššūkiai“ priimta rezoliucija dėl genomo redagavimo metodų naudojimo teisinio reguliavimo

2018 m. liepos 25 d. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas priėmė sprendimą byloje C-528/16. Teismas nusprendė, kad genomo redagavimo produktai, gauti naudojant naujus metodus, tokius kaip CRISPR-Cas, turi būti reguliuojami pagal ES GMO direktyvą 2001/18/EC.

Lietuvos mokslų akademija, Vilniaus universitetas, Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centras, atstovaudami Lietuvos mokslininkų nuomonei, reiškia didelį susirūpinimą dėl šio sprendimo įgyvendinimo pasekmių. Jeigu genomo redagavimo technologijomis patobulintiems organizmams bus taikomi tokie patys rizikos vertinimo ir autorizavimo procesai, kaip ir transgeniniams organizmams, ši nauja technologija dėl reguliavimo sąnaudų bus priinama tik didelėms tarptautinėms kompanijoms ir apribos konkurencines galimybes.

Mokslininkų nuomone, situacija, kai įprastinės mutagenezės metodais sukurtiems

produktams išimtis dėl GMO reguliavimo yra taikoma, o moderniems ir tikslesniems mutagenezės metodams ši išimtis negalioja, yra mokslškai nepagrįsta ir diskriminacinė. Moksliniai tyrimai rodo, kad tradicinės mutagenezės taikymas yra daug rizikingesnis, nei moderni tiksloji mutagenėzė.

Genomo redagavimo produktų reguliavimas sukels rimtų ekonominių, tarptautinės prekybos ir produktų kontrolės problemų. Tokiose technologiškai pažangiose šalyse, kaip JAV ir Japonija, produktai, sukurti naudojant genomo redagavimo technologijas, nėra priskiriami GMO ir patenka į rinką netaikant GMO teisinio reguliavimo. Dėl šios priežasties Europos selekcininkai, ūkininkai, gamintojai ir vartotojai patiria konkurencinę nelygybę.

Lietuvos mokslininkai yra vieni genomo redagavimo technologijos kūrėjų, kurie toliau kuria ir tobulina saugias praktinio pritaikymo technologijas. Europa turi atsižvelgti į kitų šalių patirtį ir sukurti aplinką, kurioje genomo redagavimo metodais patobulinti organizmai, turintys genetinius pakitimus, atitinkančius įprastais augalų selekcijos metodais atrenkamus pakitimus, nėra reguliuojami pagal GMO direktyvą. Jeigu Europa nesiims spęsti šios situacijos, vis daugiau šią veiklą vykdančių arba šia technologija paremtų naujų besikuriančių

Konferencija-diskusija „Mokslo centrų ir institutų veiklos iššūkiai bei perspektyvos reformų kontekste“. Iš kairės: FTMC direktorius akad. Gintaras Valušis, Matematikos, fizikos ir chemijos mokslų skyriaus pirmininkas akad. Leonas Valkūnas, LAMMC direktorius dr. Gintaras Brazauskas, LAMMC mokslinė sekretorė dr. Vita Tiltvikienė, švietimo, mokslo ir sporto viceministras akad. Valdemaras Razumas, LEI direktorius dr. Sigitas Rimkevičius, LMA viceprezidentas akad. Zenonas Dabkevičius, LMA prezidentas akad. Jūras Banys

Europos kompanijų gali persikelti už Europos Sąjungos ribų. Šis naujų technologijų diegimo suvaržymas turės keletą neigiamų pasekmių: (1) sumažins Europos mokslo ir technologinį inovatyvumą; (2) bus prarasta prieiga prie produktų, kurie būtų naudingi Europos žemės ūkiui ir maisto gamybai; (3) skatins protų nutekėjimą iš Europos dėl mažesnės akademinės laisvės.

Šią iniciatyvą palaiko 114 Europos mokslo centrų, kurie viešai išreiškė nuomonę, kad genomo redagavimo metodų naudojimo teisinis reguliavimas toks pat, kaip GMO, neigiamai paveiks žemės ūkį, visuomenę ir visą ekonomiką. Pritardami šiai nuomonei, kviečiame

palaikyti mūsų poziciją ir imtis aktyvių veiksmų užtikrinant palankią įstatyminę bazę genomo redagavimo metodo taikymui Europoje.

*LMA prezidentas akad. Jūras Banys,
VU rektorius akad. Artūras Žukauskas,
LAMMC direktorius dr. Gintaras
Brazauskas,
Kavli premijos laureatas
akad. Virginijus Šikšnys*

2. Lietuvos mokslų akademijos ir Šilutės rajono savivaldybės diskusijos iniciatorių ir dalyvių priimta rezoliucija dėl potvynių keliamų grėsmių ir priemonių, gerinančių gyvenamosios aplinkos ir ūkinės veiklos sąlygas Nemuno deltoje

Šilutės rajonas yra Nemuno upės žemupyje, kur žemės ūkio plėtotėi reikia nepertraukiamo vandens režimo reguliavimo ir tinkamos melioracijos bei kitų hidrotechnikos statinių priežiūros. Šioje srityje susikaupė daug problemų. Daugelis Šilutės r. hidrotechnikos statinių, pastatytų ant tvenkinių, yra avarinės būklės. Ypač opi problema – polderinių sistemų statinių remontas ir rekonstrukcija. Žiemos polderiai saugo Šilutės miestą ir 36 kaimus nuo apšėmimo ištisus metus. Jų techninė būklė sparčiai blogėja, tačiau tą būklę gerinančių priemonių finansavimas daug metų nesikeičia. Jau daugiau kaip 20 metų nevyksta Nemuno upės vagos ir jos intakų žemupyje valymo nuo sąnašų ir bunų atstatymo darbai. Tai labai padidina potvynių riziką, jų trukmę ir daromą žalą, taip pat prailgina vandens iš polderių pašalinimo laiką ir sąnaudas, sunkina žuvų patekimo į nerštavietes sąlygas.

Per paskutinį dešimtmetį iš valstybės biudžeto gaunamos dotacijos hidrotechnikos statinių remontui ir priežiūrai yra nepakankamos. Šilutės r. savivaldybė neturi galimybės užtikrinti tinkamą užtvankų hidrotechnikos statinių eksploatavimo ir atlikti remonto darbų. Todėl kiekvienais metais atsiranda vis daugiau užmirkusių melioruotų žemės plotų, nešmenimis užneštų griovių ruožų, remontuotinių pralaidų ir kitų prastos būklės hidrotechnikos statinių. Dėl klimato kaitos šios problemos ateityje dar labiau aštrės. Įvertindama vis blogėjančią Nemuno žemupio vandentvarkos situaciją ir galimas skaudžias pasekmes žmonių

gyvenamajai aplinkai bei ūkinei veiklai, LMA siūlo Lietuvos Respublikos Vyriausybei, Žemės ūkio ir Aplinkos ministerijoms:

- Skirti lėšų Nemuno žemupio ateities vandentvarkos vizijai ir vystymo programai parengti.
- Artimiausiame finansinio planavimo laikotarpyje skirti reikiamų lėšų polderiams ir kitoms melioracijos sistemoms bei rajone esantiems hidrotechnikos statiniams rekonstruoti.
- Siekiant sumažinti potvynių riziką, jų trukmę ir daromą žalą atnaujinti ir finansuoti Nemuno upės vagos ir jos intakų žemupyje valymo nuo sąnašų ir bunų atstatymo darbus.

*LMA prezidentas akad. Jūras Banys,
LMA Vandens tarybos pirmininkas
akad. Arvydas Povilaitis*

3. LMA ir mokslinių tyrimų ir technologijų organizacijų asociacijos konferencijos-diskusijos „Mokslo centrų ir institutų veiklos iššūkiai bei perspektyvos reformų kontekste“, vykusios spalio 22 d., iniciatorių ir dalyvių rezoliucija

Nepaisant Lietuvos mokslininkų didelės kompetencijos ir pasiektų mokslinių tyrimų rezultatų, aukštųjų technologijų pramonės indėlis į bendrąjį šalies vidaus produktą vis dar yra mažas, mokslo ir verslo bendradarbiavimas nėra pakankamas, o skubota inovacijų reforma neskatina mokslo būti pagrindiniu didelės pridėtinės vertės kūrimo svertu. Tai verčia naujai įvertinti dabartinę situaciją ir peržiūrėti mokslo vietą inovacijų kūrimo procese. Vedami pilietinės iniciatyvos ir akademinio vertybių, siekdami atkreipti dėmesį į mokslo ir aukštųjų technologijų vystymo aspektus, rezoliucijoje siūlome:

1. grąžinti mokslą į prioritetinę poziciją valstybės gerovei kurti, įtraukiant kaip strateginį tikslą Nacionalinėje pažangos programoje, skiriant adekvatų finansavimą bei fiksuotam laikotarpiui įstatymiškai įtvirtinant šalies prioritetines mokslo ir technologijų plėtros kryptis, numatant konkrečius siekinius ir uždavinius, atitinkamai į jas koncentruojant išteklius žmogiškajam kapitalui stiprinti ir reikiamai infrastruktūrai sukurti bei modernizuoti;
2. bendromis valstybės, mokslo institucijų ir verslo subjektų pastangomis kurti mokslo, inovacijų bei aukštųjų technologijų pramonės vystymo strategiją ir jos tikslams būtina įgyvendinti ekosistemą;
3. peržiūrėti mokslo vertinimo ir finansavimo principus;
4. palaikyti Mokslinių tyrimų ir technologijų organizacijų asociaciją kaip optimalią atvirą organizacinę struktūrą;
5. išsaugoti ir stiprinti dabar esančių universitetų – mokslo centrų – mokslo ir technologijų parkų – aukštųjų technologijų pramonės kaip savarankiškų ir organizaciškai lanksčių subjektų grandinę sutelkiant pastangas ir finansinius instrumentus veiklą sinergijai atsirasti bei skatinti.

*LMA prezidentas akad. Jūras Banys,
FTMC direktorius akad. Gintaras Valušis,
LEI direktorius dr. Sigitas Rimkevičius,
LAMMC direktorius dr. Gintaras
Brazauskas*

4. LMA ir humanitarinių mokslinių tyrimų institutų konferencijos-diskusijos „Humanitarinių institutų veiklos iššūkiai bei perspektyvos reformų kontekste“, vykusios gruodžio 3 d., iniciatorių ir dalyvių priimta rezoliucija

Valstybiniai humanitarinių mokslinių tyrimų institutai, kurių tikslas – kaupti, sisteminti, saugoti, skleisti nematerialųjį ir dokumentinį lituanistikos paveldą, vykdyti fundamentinius lietuvių kalbos, etnologijos, rašties, kultūros ir istorijos paveldo tyrimus, turi ypatingos nacionalinės svarbos statusą. Pripažįstant, kad lituanistika yra Lietuvos humanitarinių ir socialinių mokslų branduolys, susijęs su valstybingumo ir tautos raida, kuriam mokslo, švietimo ir kultūros politikoje valstybė turi teikti prioritetą, kad lituanistikos prioriteto įgyvendinimas Lietuvos Respublikos mokslo, švietimo ir kultūros srityse yra būtinas valstybės ir tautos egzistencijai, savarankiškai ateities perspektyvai, kultūrinei ir socialinei plėtrai, visaverčiam Lietuvos dalyvavimui pasaulio mokslo ir kultūros raidoje, valstybės saugumui, bei pabrėžiant išskirtinį vaidmenį, kuris tenka humanitarinius ir ypač lituanistinius mokslo tyrimus vykdančioms institucijoms puoselelėjant ir reflektuojant tautinį kultūrinį tapatumą bei užtikrinant jo gyvybingumą šiuolaikiniame pasaulyje, teikiame šią rezoliuciją ir siūlome:

1. Grąžinti mokslą į prioritetinę valstybės politikos poziciją įtraukiant kaip strateginį tikslą Nacionalinėje pažangos programoje.
2. Dirbtinai neatskirti mokslinių tyrimų nuo eksperimentinės plėtros.
3. Užtikrinti veiksmingą Lituanistikos prioriteto įgyvendinimą priimant atitinkamus teisės aktus.
4. Keisti humanitarinių mokslinių tyrimų vertinimo sistemą.

- 5 Didinti doktorantų skaičių.
6. Skirti reikiamų išteklių mokslinei infrastruktūrai sistemingai modernizuoti, skaitmeniniams ištekliams profesionaliai atnaujinti, kurti ir plėtoti kreipiant ypatingą dėmesį į tarptautinę duomenų bazę „Lituanistika“.
7. Pripažinti, kad Lituanistikos valstybinių mokslinių tyrimų institutų strateginė taryba yra optimali organizacinė struktūra.
8. Parengti konkretų planą Lietuvos mokslui skiriamų nacionalinio biudžeto lėšų daliai prie ES vidurkio priartinti, numatant ambicingą tikslą per 5 metus skirti mokslui ne mažiau 2 proc. nuo BVP.

LMA prezidentas akad. Jūras Banys,

Lietuvių kalbos instituto direktorė

dr. Albina Auksoriūtė,

Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto

direktorė prof. dr. Aušra Martišiūtė-

Linartienė,

Lietuvos istorijos instituto direktorius

habil. dr. Alvydas Nikžentaitis,

Lietuvos kultūros tyrimų instituto

direktorius dr. Rasius Makselis

LIETUVOS MOKSLŲ AKADEMIJOS

POZICIJA DĖL SKIEPŲ

Skiepai yra svarbiausia užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir jų kontrolės priemonė. Prisimename raupų likvidavimo sėkmę, netoli tikslo poliomielito likvidavimo programa. Beveik pamiršome tokias pavojingas ligas kaip difterija ir kokliušas, nuo kurių anksčiau mirdavo daugybė vaikų. Tačiau skiepai vėl tapo ginčų ir diskusijų objektu. Dėl skepticizmo ir dezinformacijos sumažėjo vakcinacijos apimtys, ir tai pirmiausia pasakytina apie tymus. Tai netruko pasireikšti tyimų protrūkiais įvairiose pasaulio šalyse. Pastaraisiais metais Lietuvoje žymiai

išaugo sergamumas tymais. Ligą platina ne tik iš užsienio atvykę, bet ir mūsų šalyje užsikrėtę asmenys. Viena pagrindinių šio protrūkio priežasčių – skiepavimo apimčių mažėjimas. Jei iki šiol skiepavimo nuo tymų apimtys siekdavo 98 proc., tai pastaraisiais metais jos krito iki 92 proc.

PSO įtraukė priešinimąsi skiepams į dešimties didžiausių grėsmių sveikatai sąrašą ir priėmė, kad skiepai kasmet išgelbsti mažiausiai 2–3 milijonus gyvybių. Europos imunologų draugijų federacija (EFIS), Europos vaikų infekcinių ligų draugija (ESPID) ragina medikus ir mokslininkus aktyviau dalyvauti šviečiamaojoje veikloje ir skleisti visuomenėje moksliskai pagrįstas žinias apie skiepus. Europos Komisija ir daugelis tarptautinių mokslo organizacijų, tokių kaip Europos medicinos akademijų federacija, Europos akademijų mokslo konsultacinė taryba, yra patvirtinusios Rekomendacijas ir Strategiją kovai su užkrečiamosiomis ligomis taikant skiepavimo programas. LMA ir Lietuvos mokslininkai vieningai pasisako už tai, kad sprendžiant vakcinų saugumo ir veiksmingumo klausimus būtų vadovaujamasi moksliniais faktais, o ne socialiniuose tinkluose skleidžiamais gandais. Ypatingą atsakomybę už savo kalbas skiepų klausimu turėtų prisiimti politikai, oficialūs valstybės veikėjai. Iškilus tyimų epidemijos grėsmei, visuomenėje būtina skleisti objektyviais įrodymais grindžiamas žinias, o ne spėlionėmis bei spekuliacijomis apaugusius gandus apie skiepus.

Šiuolaikinės vakcinos kuriamos laikantis griežčiausių saugumo ir bioetikos reikalavimų, todėl nuogastavimai dėl jų grėsmės vaikų sveikatai ar netgi ateinančioms kartoms neturi mokslinio pagrindo. Priešingai, didžiulę grėsmę vaikams ir suaugusiesiems kelia atsiskaitymas skiepytis, nes esant skiepavimų apimtims

mažiau nei 95 proc., nesukuriamas visuomenės imunitetas ir neužkertamas kelias infekcinėms ligoms plisti. Tuo atveju iškyla pavojus ne tik patiems nepasiskiepijusiems asmenims, bet ir aplinkiniams, kurie dėl amžiaus ar sveikatos būklės negali būti skiepijami. Pavyzdžiui, nuo tymų kūdikiai Lietuvoje skiepijami tik sulaukę 15–16 mėnesių, todėl dar neskiepytiems kūdikiams plintanti tymų epidemija ypač grėsminga.

Visuomenė turėtų žinoti, kad mitas apie tariamas tymų vakcinas ir autizmo sąsajas seniai paneigtas ir pripažintas didžiausia klastote medicinos istorijoje. Daugybė epidemiologinių studijų įvairiose šalyse pateikė nepaneigiamus mokslinius įrodymus, kad skiepiai nesukelia autizmo. Net ir labai alergiškiems vaikams skiepijimas yra saugus. Pagal tarptautinius sutarimus, sergančius maisto alergija galima skiepyti tymų vakcina.

Naujausi mokslo pasiekimai leidžia kurti naujos kartos, aukščiausių technologijų vakcinas, kurių sudėtis yra maksimaliai saugi ir veiksminga. Vakcinų grynumas kontroliuojamas molekulinio lygiu, todėl jose net teoriškai negali likti paskiepytojo sveikatai nepalankių priemaišų. Taip kuriamos vakcinas nuo hepatito B viruso, žmogaus papildomos viruso (ŽPV), B tipo meningokoko infekcijos. Skiepijimas nuo ŽPV ypač aktualus Lietuvai, nes šis virusas yra pagrindinė gimdos kaklelio vėžio priežastis, o Lietuvoje mirtingumas nuo šios ligos yra vienas didžiausių Europoje. Šalyse, kuriose masinis skiepijimas nuo ŽPV pradėtas prieš 10 metų, stebimas žymiai mažesnis sergamumas gimdos kaklelio vėžiu.

Didelė atsakomybė už moksliskai pagrįstų žinių sklaidą visuomenėje tenka ne tik gydytojams ir mokslininkams, bet ir žiniasklaidai, valdžios atstovams. Lietuva gali didžiuotis savo

pasiekimais modernių technologijų srityje ir čia vykdomais pasaulinio lygio moksliniais tyrimais. Lietuvos mokslininkai yra kompetentingi atsakyti į visuomenėje kylančius klausimus ir moksliniais argumentais atremti nepagrįstų gandų platinimą.

*Rengėjai: akad. Vaidutis Kučinskas,
akad. Vytautas Basys,
akad. Rūta Dubakienė,
prof. Aurelija Žvirblienė,
prof. Vytautas Usonis.
2019 m. kovo 28 d.*

LIETUVOS MOKSLŲ AKADEMIJOS NUOMONĖ DĖL ALTERNATYVIOSIOS MEDICINOS

Rugsėjo 19 d. LMA aptartas Europos Sąjungos akademijų mokslo konsultacinės tarybos (EASAC) bei Europos medicinos akademijų federacijos (FEAM) dokumentas „Dėl tradicinės kinų medicinos“ ir LR Seime rengiamas Papildomos ir alternatyviosios medicinos įstatymo projektas. LMA Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriaus dauguma akademikų pareiškia savo nuomonę apie dabartinį mokslo požiūrį į alternatyviosios medicinos šiuolaikinį vertinimą.

„Alternatyvioji medicina“ apima bet kokias veiklas, kuriomis siekiama gydomojo (medicininio) poveikio, tačiau jos stokoja biologinio pagrįstumo (priežasties–pasekmės sąryšio, grindžiamo turimomis biologijos ir medicinos mokslų žiniomis), yra moksliskai neįrodytos, neįrodomos arba atsisako būti moksliskai įrodomos.

Esminis „alternatyviosios medicinos“ skirtumas nuo „tradicinės“ (tiksliau būtų vadinti „moksliskai pagrįstos“) yra tas, kad mokslinė medicina, parinkdama tinkamiausius gydymo būdus, remiasi moksline metodologija juos

tikrindama, kruopščiai rinkdama efektyvumo įrodymus atliekant griežčiausius kokybės ir etikos reikalavimus atitinkančius ikiklinikinius ir klinikinius tyrimus, naudoja medicinos mokslo, paremto biologijos, fiziologijos, molekulinės biologijos, biofizikos ir kitų tikslųjų ir gamtos mokslų principais, pasiekimus.

Alternatyviosios medicinos principai neatitinka mokslo tyrimams keliamų reikalavimų protokolo, nesilaiko jų principų, nepateikia patikimų rezultatų. Teigiamas „alternatyviųjų“ gydymo metodų poveikis dažniausiai remiasi placebo efektu ar savaiminiu pasveikimu dėl natūralios ligos eigos. „Alternatyviosios medicinos“ įteisinimas reikštų galimybę rinktis arba mokslu pagrįstą mediciną, arba „alternatyviąją“, pagrįstą gandais arba nevirtimi, kai sergant nepagydoma liga jau niekas negali padėti.

ES direktyvos dėl alternatyviosios medicinos nėra. 22 Europos valstybės (JK, Prancūzija, Švedija, Suomija ir kitos) šią veiklą ir jos rizikas reguliuoja darbo ir verslo įstatymais. Stebina bandymas Lietuvoje pakeisti galiojančius Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymo Nr. I-552 ir visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo Nr. IX-886 straipsnius, reglamentuojant, greta mokslo įrodymais pagrįstos medicinos, mokslu nepagrįstas alternatyviosios medicinos paslaugas.

Jeigu vis tik būtų norima priimti Papildomos ir alternatyviosios medicinos įstatymą, jis turėtų būti atsietas nuo galiojančių Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymo Nr. I-552 ir Visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo Nr. IX-886. Atskiras, nesusietas su mokslo įrodymais pagrįstomis sveikatos priežiūros paslaugomis Papildomos ir alternatyviosios medicinos įstatymas veikia 11 Europos valstybių, ši „alternatyvioji“

veikla nepretenduoja į valstybės privalomojo sveikatos draudimo lėšas. Lėšų švaistymas mokslu nepagrįstoms ir neiširtoms alternatyviosioms priemonėms atitrauktų nemažai lėšų ir tik dar labiau sunkintų Lietuvos medikų darbą bei valstybinių prevencijos programų vykdymą, nepamatuotos ir jų propaguojamos rekomendacijos dėl mitybos ar vaistų vartojimo nutraukimo atitrauktų pacientus nuo jiems būtino efektyviausio gydymo. Tokių nepagrįstų sprendimų kaštai galiausiai gulėtų ant visos visuomenės.

TARPTAUTINIŲ ASOCIACIJŲ, KURIŲ NARĖ YRA LMA, PAREIŠKIMAI, MOKSLINĖS REKOMENDACIJOS IR ATASKAITOS

1. *A Scientific Perspective on Microplastics in Nature and Society*, SAPEA¹ report. ISBN 978-3-9820301-0-4. [Mokslinis žvilgsnis į mikroplastikus gamtoje ir visuomenėje]

<https://allea.org/>

2. *Trust Within Science: Dynamics and Norms of Knowledge Production*, ALLEA² Discussion Paper #2, January 2019. [Pasitikėjimas moksle: žinių kūrimo dinamika ir normos]

<https://allea.org/>

3. *Science in Times of Challenged Trust and Expertise*, Proceedings of ALLEA General Assembly, Sofia, 16 May 2018, ALLEA and Bulgarian Academy of Sciences, 2019.

¹ SAPEA (Science Advice for Policy by European Academies) yra Europos akademijas vienijančių penkių tinklų – Academia Europaea, ALLEA, EASAC, Euro-CASE ir FEAM – konsorciumas, įkurtas 2016 m. gruodžio 13 d. kaip EK mokslo patariamojo mechanizmo dalis.

² ALLEA – Europos tikslųjų ir humanitarinių mokslų akademijų federacija, atstovaujanti daugiau nei 50 akademijų iš daugiau nei 40 ES ir ne ES šalių, įkurta 1994 metais.

[Mokslas iššūkių pasitikėjimui ir kompetencijai akivaizdoje]

<https://allea.org/>

4. *Trust in Science and Changing Landscapes of Communication*, ALLEA Discussion Paper #3, January 2019. [Pasitikėjimas mokslu ir kintantys komunikacijos kraštovaizdžiai]

<https://allea.org/>

5. *Forest bioenergy, carbon capture and storage, and carbon dioxide removal: an update*, EASAC³ commentary, 19 February 2019. [Miškų bioenergetika, anglies sugavimas ir kaupimas bei anglies dvideginio šalinimas: naujiny]

<https://easac.eu/>

6. *Decarbonisation of transport: options and challenges*, EASAC policy report 37, 20 March 2019, ISBN 978-3-8047-3977-2. [Transporto nuanglinimas: galimybės ir iššūkiai]

<https://easac.eu/>

7. *Artificial Intelligence in healthcare: is Europe ready?* Annual lecture – Summary report, 18 March 2019, Palais des Academies, Brussels, 15 April 2019, FEAM⁴. [Dirbtinis intelektas sveikatos priežiūroje: ar Europa pasirengusi?]

<https://www.feam.eu/>

³ EASAC – Europos Sąjungos šalių akademijų mokslo konsultacinę tarybą – sudaro ES šalių narių, Norvegijos ir Šveicarijos nacionalinės mokslų akademijos, kad galėtų tarpusavyje bendradarbiauti formuluodamos nepriklausomus mokslinius patarimus Europos politikos kūrėjams. EASAC suteikia galimybę skelbti kolektyvinę Europos mokslo nuomonę. EASAC įkurta Švedijos karališkojoje mokslų akademijoje 2001 metais.

⁴ FEAM – Europos medicinos mokslų akademijų federaciją – sudaro 18 mokslų akademijų ir penkios Europos akademijų sąjungos.

8. *The imperative of climate action to protect human health in Europe*, EASAC policy report 38, 3 June 2019, ISBN 978-3-8047-4011-2. [Poveikio klimatui reikmė apsaugant žmonių sveikatą Europoje]

<https://easac.eu/>

9. *Flourishing in a Data-Enabled Society*, ALLEA Discussion Paper #4, The Royal Society – ALLEA, June 2019. [Duomenimis besinaudojančios visuomenės klestėjimas]

<https://allea.org/>

10. *Transforming the future of ageing*, SAPEA Evidence Review Report No. 5, 27 June 2019, ISBN 978-3-9820301-1-1. [Keičiant senėjimo ateitį]

<https://www.feam.eu/>

11. *Making sense of science for policy under conditions of complexity and uncertainty*, SAPEA Evidence Review Report No. 6, August 2019, ISBN 978-3-9820301-3-5. [Mokslas prasmė politikai, kai yra sudėtingos ir neapibrėžtos sąlygos]

<https://www.sapea.info/>

12. *Pharmaceuticals including antimicrobials and their environmental impact*, Policy session, 2nd European One Health Conference, Summary report – 21 June, Bucharest, 2 October 2019, FEAM. [Medikamentai, įskaitant antimikrobinius, ir jų poveikis aplinkai]

<https://www.feam.eu/>

13. *Delivering Horizon Europe*, ALLEA Statement, October 2019. [Sėkmingas *Horizon Europe* įgyvendinimas]

<https://allea.org/>

14. *Traditional Chinese Medicine: A Statement by EASAC and FEAM*, 7 November 2019. [EASAC ir FEAM pareiškimas dėl tradicinės kinų medicinos]

<https://easac.eu/>

15. *The Need for Intellectual Property Rights Strategies at Academic Institutions*, ALLEA Statement, November 2019. [Intelektinės nuosavybės strategijų poreikis akademinėse institucijose]
<https://allea.org/>

16. *Democracy in a Digital Society: Trust, Evidence and Public Discourse in a Changing Media Environment*, Conference hosted by the Berlin-Brandenburg Academy of Sciences and Humanities in Berlin on 24 January

2019 report, ALLEA and Re-Imagine Europa. [Demokratija skaitmeninėje visuomenėje: pasitikėjimas, įrodymai ir viešas diskursas kintančioje sklaidos aplinkoje]
<https://allea.org/>

17. Summary Report *Migration, Health and Medicine Conference*, 22 November 2019, Brussels, 16 December 2019, FEAM – ALLEA. [Migracijos, sveikatos ir medicinos konferencija]
<https://www.feam.eu/>

LMA narių apdovanojimai ir pripažinimas

Už nuopelnus Lietuvos Respublikai ir Lietuvos vardo garsinimą pasaulyje valstybės ordinais įteikti A. P. Piskarskui – ordino „Už nuopelnus Lietuvai“ Komandoro kryžius, A. Grigeliui – Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino ordino Karininko kryžius bei L. Valkūnui – Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino ordino Karininko kryžius.

R. Petrauskui įteiktas Lenkijos Respublikos ordino Riterio Kryžius už istorinius tyrimus ir jų sklaidą, Lenkijos ir Lietuvos mokslininkų bendradarbiavimą.

J. Augučiuui Prancūzijos ambasadorė Kler Linjers-Kunat (Claire Lignieres-Counathe) įteikė Akademinį palmių ordino riterio insigniją.

V. Gulbinui su bendraautoriais skirta 2018 m. Lietuvos mokslo premija už darbų ciklą „Eksitonų ir krūvininkų dinamika organiniuose ir perovskitiniuose puslaidininkuose bei naujos kartos saulės elementuose (2003–2017)“. V. Ostaševičiui su bendraautoriais skirta 2018 m. Lietuvos mokslo premija už darbų ciklą „Mikromechaninių sistemų kūrimas, tyrimas ir taikymai“.

J. Baniui skirta Baltijos asamblėjos mokslo premija už išskirtinį indėlį į feroelektros ir fazi- nių virsmų mokslinius tyrimus ir inovacijas, už nuopelnus mokslui ir lyderystę plėtojant mokslinius tyrimus.

A. Krotkus buvo apdovanotas LMA Povilo Brazdžiūno premija (eksperimentinė fizika), o V. Paulauskas ir D. Surgailis – LMA Jono Kubiliaus premija (matematika).

D. Kaunui skirta Ievos Simonaitytės literatūrinė premija už veiklą minint Ievos Simonaitytės 120-metį ir knygą „Aš esu Etmės Evė“.

V. Šikšnys išrinktas *Academia Europaea* nariu.

G. Dzemydai už nuopelnus plėtojant Latvijos ir Lietuvos mokslininkų ir universitetų bendradarbiavimą, organizuojant bendrus mokslinius renginius bei kartu leidžiant mokslinius žurnalus suteiktas Latvijos universiteto garbės daktaro vardas.

V. Kučinskas apdovanotas Baltijos šalių mokslų akademijų medaliu už reikšmingus mokslinius rezultatus tiriant baltų kilmę ir nustatant jų genetinę įvairovę; LR Ministro Pirmininko Sauliaus Skvernelio padėka už reikšmingą indėlį į mokslo tyrimus ir Lietuvos vardo garsinimą pasaulyje.

V. Bižokui suteiktas Lenkijos šiaurės rytų vaivadijos Veterinarijos gydytojų rūmų garbės nario vardas.

V. A. Bumeliui įteiktas LMA atminimo medalis, 2019 m. Lietuvos pramonininkų konfederacijos nominacija „Lietuvos metų eksportuotojas“ bei LR ekonomikos ir inovacijų

LMA atminimo medalį ir pažymėjimą akad. Veronikai Vasiliauskienėi įteikia LMA prezidentas Jūras Banys

ministerijos, LR švietimo, mokslo ir sporto ministerijos ir LR Ministro Pirmininko padėkos už ilgametę aktyvią veiklą.

G. Blažienė apdovanota LR švietimo, mokslo ir sporto ministerijos padėkos raštu, taip pat LMA prezidiumo padėka jubiliejaus proga.

A. Skirkevičiui įteiktas LR Žemės ūkio ministerijos garbės ženklas ir LR Seimo Kaimo reikalų komiteto pirmininko Andriejaus Stančiko padėka.

A. Fedaravičius gavo Lietuvos kariuomenės Karinių oro pajėgų vado padėką už tęstinį ir konstruktyvų bendradarbiavimą kuriant bei įdiegiant naujus inžinerinius sprendimus, padedančius tobulinti Lietuvos kariuomenės Karinių oro pajėgų oro gynybos pasirengimą.

G. Juškai suteiktas Lietuvos energetikos šviesuolio vardas (M. K. Čiurlionio fondas).

G. Juzeliūnas tapo VU išskirtinis profesorius.

P. Viškelis apdovanotas Kauno r. savivaldybės I lygio Garbės ženklu už inovacijas; KTU padėkos raštu už aukščiausio lygio mokslinę produkciją; Lietuvos uogų augintojų, perdirbėjų ir prekybininkų asociacijos garbės narys.

R. Palekui (darbo vadovas) su bendraautoriais įteikta nominacija ECOLA (Europos pirmaujančių architektų konferencijos apdovanojimas).

M. Žalakevičius apdovanotas Valstybinės lietuvių kalbos komisijos laureato diplomu ir prizų „Sraigė“.

V. Daujotyte ir V. Žulkus Žemaitijos pirmojo paminėjimo istoriniuose šaltiniuose 800-ųjų metų jubiliejaus proga apdovanoti atminimo ženklais „Už nuopelnus Žemaitijai“.

G. Kuprevičiui įteikta LMA prezidiumo padėka.

V. Nekrošiui ir J. Baniui „Už nuopelnus Vilniui ir tautai“ įteiktas pirmojo laipsnio medalis, skirtais Valstybės šimtmečiui.

A. Dubiečiui, G. Tamulaičiui, Č. Venclovui, G. Dzemydai skirtos 2019 m. VU Rektoriaus mokslo premijos.

E. Šarauskis su kolegomis laimėjo VDU Žemės ūkio akademijos mokslo premijų konkurse I vietą už mokslo darbų rinkinį „Tausojančių aplinką žemės ūkio technologijų agronominiai, energetiniai ir aplinkosauginiai aspektai“.

Šveicarijoje MDPI leidyklos registruotas žurnalas „Symmetry“ apdovanojimų kategorijoje „Geriausias originalus mokslinių tyrimų straipsnis“ premiją skyrė E. K. Zavadskui su bendraautoriais.

A. Buračiui, E. Gudavičiui, V. Daujotytei-Pakerienei, D. Kaunui, A. Šliogeriui, V. S. Laurinavičiui, V. Paulauskui, M. Sapagovui ir V. Vasiliauskienei įteikti LMA atminimo medaliai.

V. S. Laurinavičius gavo Teodoro Grotuso medalį už paramą fondo veiklai.

LMA MOKSLŲ SKYRIŲ VEIKLA

Humanitarinių ir socialinių mokslų skyrius

Skyriuje 37 nariai – 19 tikrųjų, 9 emeritai ir 9 užsienio nariai. Veikia trys sekcijos: Humanitarinių mokslų (pirm. G. Blažienė), Socialinių mokslų (pirm. V. Nekrošius) ir Menų (pirm. R. Janonienė). Skyriui vadovauja D. Kaunas. Skyriui pavesta vertinti humanitarinių ir socialinių mokslų būklę bei perspektyvas, skleisti lituanistikos, tautiškumo ir valstybės dermės idėjas, puoselėti humanistinės kultūros tradicijas ir paveldą, ugdyti teisės, teisingumo ir pilietiškumo vertybes; formuoti šalies ekonominės ir socialinės pažangos prioritetus. Jo nariai dalyvauja plėtojant lietuvių kalbos ir literatūros tyrinėjimus, folkloristikos, Lietuvos istorijos, kultūros ir etnokultūros, paveldo, filosofijos, ekonomikos, socialinių pokyčių, tarptautinės ir civilinės teisės mokslinius tyrimus.

2019 m. naujais skyriaus nariais išrinkti Azijos religijų ir transkultūrinių studijų Vilniaus ir Tartu universitetų profesorius A. Beinorius ir VDU Istorijos katedros profesorius, Lietuvių išei­vijos instituto direktorius E. Aleksandravičius. Taip pat išrinktas LMA užsienio nariu išrinktas Estijos filosofas, kultūrologas, japonologas, rašytojas ir vertėjas, Talino universiteto profesorius R. Raudas. Skyrius, o ir Lietuva neteko žy­maus mokslininko filosofo – gruodžio 18 d., eidamas 76-uosius metus, mirė akademikas Arvydas Šliogeris.

Įvyko keturi skyriaus narių visuotiniai susi­rinkimai, iš jų vienas išvažiuojamasis, keturi biuro posėdžiai ir vienas išplėstinis biuro posėdis. Skyriaus pirmininko pavaduotojo pareigas ėjo R. Petrauskas, biuro nariai – G. Blažienė, V. Daujotytė-Pakerienė, R. Janonienė, E. Jovaiša, G. Kuprevičius, V. Nekrošius ir Z. Norkus. Visi akademikai dirbo sekcijose, artimose jų atsto­vaujamosioms mokslo kryptims.

Vasario 12 d. apsvaistyta ir patvirtinta skyriaus 2018 m. veiklos ataskaita ir 2019 m. veiklos planas.

Balandžio 2 d. įvyko išplėstinis biuro posėdis, kuriame buvo svarstyta ir teigiamai įvertinta skyriaus kuruojamų LMA žurnalų „Lituanistica“, „Filosofija. Sociologija“ ir „Menotyra“ leidybos būklė. Skyriaus nariai aktyviai dirbo jų redakcinėse kolegijose. Žurnalų „Litua­nistica“ (pirm. E. Jovaiša, pavad. J. Sprindytė, tarp redakcinės kolegijos narių G. Blažienė, J. Jurkevičius, Z. Kiaupa, G. Mikėlinis, V. Žulkus), „Filosofija. Sociologija“ (pirm. A. V. Matulionis, tarp kolegijos narių R. Grigas, A. Mickūnas, Z. Norkus, A. Šliogeris†) ir „Menotyra“ (pirm. G. Surdokaitė-Vitenė, J. Sprindytė – redakcinės kolegijos narė), leidyba vyko ritmingai, leidiniai buvo paklausūs.

Rugsėjo 20–21 d. įvyko HSMS dienos Klaipėdos universitete (KU) ir Palangos savivaldybėje.

Iš dešinės: Aukščiausiosios Tarybos-Atkuriamojo Seimo Pirmininkas, Nepriklausomybės Akto signataras prof. Vytautas Landsbergis, Lietuvos mokslų akademijos prezidentas Jūras Banys, LMA Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriaus pirmininkas Domas Kaunas

Iš kairės: akademikai Viktorija Daujotytė-Pakerienė, Valentinas Mikelėnas ir Pranas Kūris

Iš kairės: akademikės Jūratė Sprindytė ir Rūta Janonienė

Diskusijoje „Kas laukia humanitarikos“ dalyvavo akademikai G. Blažienė, D. Kaunas, R. Petrauskas, J. Sprindytė, B. Stundžia ir V. Žulkus, KU mokslininkai – rektorius prof. Artūras Razbadauskas, prof. Rimantas Balsys, prof. Dalia Kiseliūnaitė, prof. Dalia Pakalniškienė, doc. Silva Pocyte ir kiti. Susitikime su Palangos savivaldybės vadovais ir visuomenės atstovais akademikai kalbėjo apie aktualius mokslo uždavinius. Palangos administravimo, kultūros ir plėtros planus pristatė meras Šarūnas Vaitkus.

Biuro posėdžiuose buvo sudarytos komisijos LMA premijoms ir stipendijoms skirti, svarstyta dėl būsimų kandidatų į LMA tikruosius narius specialybių.

LMAJA nariais humanitarinių ir socialinių mokslų srityse iš 7 kandidatų išrinkti du nauji nariai. VU Filologijos fakulteto baltistas

docentas dr. Vytautas Rinkevičius yra paskelbęs dvi monografijas, studijų knygą, daugiau kaip 10 mokslo straipsnių recenzuojamuose leidiniuose, iš prancūzų, esperanto ir latvių kalbų išvertė tris grožines knygas. To paties universiteto Komunikacijos fakulteto asistentas dr. Tomas Petreikis tiria knygos istoriją ir jos kultūrą, paskelbė keliasdešimt tiriamųjų ir taikomųjų straipsnių, dalyvauja mokslinių žurnalų ir neperiodinių leidinių redakcinių kolegijų darbe.

Skyrius organizavo 15 renginių: konferencijų, diskusijų, seminarų, knygų sutiktuvių, akademinų skaitymų, susitikimų su visuomene ir kitų. Bendradarbiauta su kitais LMA skyriais, universitetais. Gegužės 2–3 d įvyko tarptautinė XVI konferencija „Genai: iš praeities į ateitį“. Joje sesijai „Apie baltų kilmę“ pirmininkavo D. Kaunas, pranešimus skaitė

Iš kairės: akademikai Zigmantas Kiaupa, Algirdas Gaižutis ir Romualdas Grigas

skyriaus nariai G. Blažienė ir R. Petrauskas. Gruodžio 3 d. įvyko skyriaus organizuota konferencija-diskusija šalies humanitarinių institutų veiklos pasiekimams ir problemoms aptarti. Buvo priimta konferencijos rezoliucija. Lapkričio 27 d. Akademija ir Anykščių r. savivaldybė organizavo šviesaus atminimo akademiko ir visuomenės veikėjo Antano Tylos 90-mečio minėjimą. Sausio 22 d. įvyko skyriaus ir Lietuvos socialinių tyrimų centro (LSTC) bei VGTU surengta 9-oji konferencija „Etika medijų ir technologijų aplinkose“. Akademijai atstovavo akad. A. Matulionis ir LMA užsienio narys A. Mickūnas. Akademiko ir rašytojo V. Martinkaus iniciatyva sausio 17 d. įvyko apskritojo stalo diskusija „Ar iš lietuvių literatūros galima pramokti Lietuvos istorijos?“. Kovo 7 d. pasitinkant akad. Antano Andrijausko ir jo sūnaus doc. Konstantino

Andrijausko monografiją „Civilizacijos istorijos metamorfozės“ surengta apskritojo stalo diskusija „Globalizacija, deglobalizacija, izoliacionizmas ir tautinis tapatumas. Kuo svarbius šių procesų pažinimas Lietuvai?“ Lietuvos literatūroje tai pirmas išsamus veikalas, kuriame, remiantis komparatyvistinėmis tyrinėjimo strategijomis ir metodais, kompleksškai analizuojamos sudėtingos civilizaciologijos problemos. Spalio 3 d. skyrius organizavo Seimo paskelbtiems Vaižganto metams skirtą renginį „Akademikai skaito Vaižgantą“. Jame pranešimus skaitė akademikai: fenomenologė Viktorija Daujotytė (skaitymų vedėja), menotyryninkė Rūta Janonienė, literatūrologė Jūratė Sprindytė, istorikas Rimvydas Petrauskas ir architektas Rolandas Palekas. Pranešimų pagrindu leidybai parengta knyga „Akademikai skaito Vaižgantą“.

Skyrius su kitais LMA skyriais surengė keletą knygų sutiktuvių. Jos buvo skirtos akad. Vinco Būdos ir prof. Arvydo Pacevičiaus parengtai egodokumentinio šaltinio publikacijai – Mykolo Girdvainio (1841–1924) rankraščiu išlikusiam veikalui „Autobiografija“ (vasario 14 d.), Punsko lietuvių leidyklos (Lenkija) tęstinio tarpregioninio istorijos metraščio „Terra Jatwezenorum / Jotvingių kraštas“ naujausiems tomams (kovo 20 d.). Balandžio 23 d. įvyko jubiliejinis koncertas „75 neakademinės minutės su kompozitoriumi Giedriumi Kuprevičiumi“. Akademiko 75-mečiui skirtoje reginio programoje – gyvas pokalbis apie kūrybą, meno svarbą posthumanistiniame pasaulyje. Sukaktuviniiais metais Akademijoje ir šalies miestuose vyko G. Kuprevičiaus 56 autoriniai koncertai, spektakliai ir susitikimai.

Buvo surengtos ir dvi skyriaus narių jubiliejinės parodos. Balandžio 26 d. VU bibliotekos Baltojoje salėje buvo atidaryta paroda „Mažosios Lietuvos ikonografija“, parengta iš VU profesoriaus D. Kauno ikonografijos rinkinio. LMA Vrublevskių bibliotekoje rugpjūčio 19 d. – rugsėjo 4 d. veikė G. Blažienės jubiliejui skirta mokslo ir veiklos darbų paroda „Prarastos kalbos beieškant“, kur buvo eksponuojami svarbiausi akademikės mokslo darbai, tiriantys kelis šimtmečius nebeegzistuojančios prūsų kalbos palikimą.

Skyriaus narys A. Beinorius plėtojo ryšius su Kolkatos universitetu, Kolkatos kultūros institutu ir Azijos mokslo draugija. G. Blažienė tęsė bendradarbiavimą su tarptautine onomastikos mokslų taryba (ICOS), su Vokietijos (Berlynas), Čekijos (Praha), Italijos (Piza) baltistikos centrų mokslininkais, magistrantais, doktorantais. R. Lazutka rengė bendrus seminarus su Ekonomikos tyrimų ir taikomųjų mokslų grupe Varšuvoje ir Vilniuje. V. Martinkus yra Europos

lyginamųjų literatūros studijų tinklo (REEC-ENCL) narys. Nariai kasmet dalyvauja bendrose tarptautinėse konferencijose, kas keleri metai tokia konferencija rengiama Vilniuje. V. Mikelėnas dalyvavo Europos teisės instituto Vienoje Tarptautinio civilinio proceso principų rengimo darbo grupėje. Bendradarbiavo su Tartu, Zagrebo, Maskvos, Balstogės, Varšuvos, Minsko, Kaspijos universitetais, Europos teisės institutu lyginamosios teisėtyros srityje. Z. Norkus veikė Europos sociologų asociacijos tyrimų tinklo „Transformacijos sociologija: Rytai ir Vakarai“ taryboje. Taip pat yra serijos „Lituanistika be sienų“, leidžiamos leidykloje *Academic Studies Press* (JAV), leidėjų tarybos narys. Istorikas R. Petrauskas yra keturių užsienio mokslo leidinių redakcinių kolegijų narys. Akademikas priklauso tarptautinei Vokiečių ordino tyrimų istorinei komisijai.

Skyriaus nariai LMA vardu atliko daugiau kaip 170 ekspertizių. Nemažai skyriaus narių dirbo LMA sudarytose komisijose. R. Lazutka – 2014–2020 m. Europos socialinės politikos tinklo (European Social Policy Network, ESPN) Lietuvos ekspertas Europos Komisijos Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties generaliniame direktorate. V. Mikelėnas parengė dvi ekspertines išvadas Lietuvos notarų rūmų prašymu dėl Civilinio kodekso pakeitimų projektų ir vieną ekspertinę išvadą Lietuvos draudikų asociacijos prašymu dėl Pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymo pakeitimo. Kelių architektūrinių konkursų, rengtų didžiųjų Lietuvos miestų savivaldybių, vertinimo komisijos nariu buvo R. Palekas. LRS Lituanstikos tradicijų ir paveldo įprasminimo komisijos vykdomų programų užduotis vertino D. Kaunas. V. Žulkus – „Horizontas 2020“ projekto „Enduruns“ (Ilgalaikės jūrų topografavimo autonominės nepilnuojamos transporto

Iš kairės: akademikai Vytautas Nekrošius ir Rimvydas Petrauskas

priemonės su sklendimo galimybėmis, varomos vandenilio kuro elementais, kūrimas ir demonstravimas) konsultantas; Jungtinių Tautų reguliaraus ataskaitų apie jūros aplinkos būklę, įskaitant socialinius bei ekonominius aspektus, rengimo ir jos vertinimo proceso antro ciklo ekspertas; Baltijos Asamblėjos apdovanojimų Lietuvos nacionalinės žiuri (Lietuvos Respublikos Seimas) narys.

Skyriaus nariai 2019 m. paskelbė 18 (2018 m. – 15) knygų. Jų autoriai, sudarytojai arba rengėjai buvo akademikai A. Aleksandravičius, A. Andrijauskas, G. Blažienė, A. Buračas, R. Grigas, R. Janonienė, V. Martinkus, V. Mikelėnas, Z. Norkus ir B. Stundžia. Dalis knygų rengta bendradarbiaujant su šalies ir užsienio mokslininkais. Akademinėje visuomenėje aukšto įvertinimo sulaukė Hamburge (Vokietija) leidyklos „Baar“ vokiečių kalba

išleista baltistų kolektyvinė monografija „Lietuvių gyvenamųjų vietų, žemių ir vandenių vardai Europos kontekste“ („Litauische Orts-, Flur- und Gewässernamen im europäischen Kontext“). Veikalą sudarė ir jo didelę dalį parašė G. Blažienė. Aukšto įvertinimo sulaukė E. Aleksandravičiaus knyga „Amžiaus slenksčiai“, A. Andrijausko „Meno psichologija“, Z. Norkaus monografijos „Nepasiskelbusioji imperija“ vertimas į lenkų kalbą (išėjo Varšuvoje), B. Stundžios (bendraautoris Dalius Jarmalavičius) monografija „Daiktavardžių dūryba vokiškuose XVII–XVIII a. baltų kalbų žodynuose“. Didelę kolektyvinės monografijos „Notarų civilinė atsakomybė“ anglų kalba (Varšuva) dalį parašė V. Mikelėnas. Peterio Lango leidyklai Frankfurte prie Maino įteikta A. Buračo su bendraautoriais parengtas veikalas „Visuotinis tvarumas: metaekonominiai

klausimai“ („Universal sustainability: meta-economic issues“).

Skyriaus nariai paskelbė 76 mokslą populiariančius straipsnius, perskaitė visuomenei 65 paskaitas, apie 150 kartų kalbėjo radijo ir TV laidose, dalyvavo daugiau kaip 90 šalies ir užsienio mokslo leidinių redakcinių kolegijų darbe. G. Kuprevičius kartą per mėnesį pateikdavo kultūros komentarą LRT I programos laidoje „Kultūros savaitė“, ketvirtadieniais rengdavo muzikos meno analizei skirtą autorinę laidą „Audiologai“, R. Janonienė dalyvavo Juozo Matonio dokumentiniame filme „Vilniaus bernardinų bažnyčia. Architektūra ir restauravimas“, R. Petrauskas – tradicinėje LRT laidoje „Istorijos detektyvai“ ir kitose Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės istorijai skirtose

laidose. LRT laidose dalyvavo G. Blažienė, D. Kaunas, Z. Kiaupa, A. V. Matulionis, V. Mikelėnas, J. Sprindytė, B. Stundžia, V. Žulkus. Aktyviai mokslo žinias skleidė akademikai E. Aleksandravičius, A. Beinorius ir R. Lazutka. A. Beinorius surengė 20-ties viešų nemokamų paskaitų ciklą „Sakralūs pasaulio tekstai: knygos biografija“ Lietuvos nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje, R. Lazutka skelbė interviu ir publikacijas „Verslo žiniuose“, naujienų portaluose „Delfi.lt“ ir „15min.lt“. E. Aleksandravičius lrt.lt paskelbė šešis straipsnius „Neįmanoma misija?“. Interneto portaluose komentarus taip pat teikė V. Dajotytė, Z. Norkus, E. Jovaiša, G. Kuprevičius, V. Martinkus, R. Palekas.

Matematikos, fizikos ir chemijos mokslų skyrius

Matematikos, fizikos ir chemijos mokslų skyriuje 51 narys: 26 tikrieji, 11 emeritų ir 14 užsienio narių. 2019 m. neteko dviejų užsienio narių: Žoreso Alfiorovo (Rusija) ir Janio Stradinio (Latvija). LMA užsienio nariu išrinko 2018 m. fizikos Nobelio premijos laureatą Ž. Muru (Prancūzija). Skyriui vadovauja L. Valkūnas. Veikla pagal mokslo kryptis buvo organizuojama trijose sekcijose: Matematikos (pirm. R. Čiegis), Fizikos (pirm. J. V. Vaitkus), Chemijos (pirm. R. Makuška).

Skyriaus nariai bendradarbiavo su VU Matematikos ir informatikos, Fizikos, Chemijos ir geomokslų fakultetais, FTMC bei KTU chemikais. Skyriaus partneriai: Lietuvos matematikų, fizikų ir chemikų draugijos, VšĮ Visorių informacinių technologijų parkas, asociacija INFOBALT.

Ataskaitiniais metais įvyko penki visuotiniai susirinkimai, trys biuro ir penki sekcijų posėdžiai. Juose aptarta skyriaus mokslinė ir mokslo organizacinė narių veikla, išrinkti trys kandidatai į LMA tikruosius narius: A. Dubietis, V. Gulbinas ir G. Juzeliūnas. Buvo aptarta „Pramonės 4.0“ specifika Europoje ir JAV, paviešinus LMA užsienio nario M. Šuro požiūrį traktuoti ją kaip plačios aprėpties paradigmą, skirtingais tempais besiskverbiančią skirtingose pramonės šakose ir įmonėse. Pabrėžta,

kad svarbu šią paradigmą diegti studentams ir jaunesiems tyrėjams. Skyriaus susirinkime-diskusijoje „Programos „Europos horizontas“ perspektyvos ir tyrimų misijos“ Nuolatinės Lietuvos atstovybės Europos Sąjungoje atašė dr. Aistė Vilkanauskytė apžvelgė numatomą programos „Europos Horizontas“ struktūrą ir finansavimo priemones, akcentuodama naujas galimybes Lietuvos mokslininkams ir inovatoriams. Į LMAJA narius skyriuje išrinkti du jaunieji mokslininkai: FTMC vyresnioji mokslo darbuotoja dr. Aldona Balčiūnaitė (chemija) ir VU Fizikos fakulteto docentas, FTMC vyresnysis mokslo darbuotojas dr. Jevgenij Chmeliov (fizika).

Buvo aptarti bendradarbiavimo su mokslo ir studijų institucijomis, 9-osios jaunųjų mokslininkų konferencijos organizavimo klausimai. Sudarytos LMA Jaunųjų mokslininkų ir doktorantų bei Aukštųjų mokyklų studentų mokslinių darbų konkursams pateiktų paraiškų ir LMA J. Kubiliaus ir P. Brazdžiūno konkursui pateiktų paraiškų vertinimo komisijos. Parinkti ekspertai ŠMSM Mokslo premijų konkursui lietuvių kilmės mokslininkams bei LR pilietybę turintiems mokslininkams, gyvenantiems užsienyje, ir Pasaulio mokslininkų federacijos Lietuvos nacionalinių stipendijų programai pateiktoms paraiškoms vertinti.

Akad. Leonas Valkūnas (trečias iš kairės) pristato skyriaus veiklos ataskaitą

Skyriaus nariai organizavo ar kartu su kitomis organizacijomis surengė 24 tarptautines ir šalies konferencijas, keturias diskusijas, tris išvažiuojamuosius posėdžius. Pažymėtina 24-oji tarptautinė konferencija „Matematinis modeliavimas ir analizė 2019“ Estijoje, Lietuvos matematikų draugijos 60-oji konferencija, 43-oji Lietuvos nacionalinė fizikos konferencija, 15-oji nacionalinė konferencija „Lazeriai: mokslas ir technologijos“. L. Valkūnas buvo tarptautinių konferencijų „Kvantiniai reiškiniai biologinėse sistemose“ priežiūros, 13-osios tarptautinės konferencijos „Optinis organinių ir hibridinių optoelektronikos medžiagų zondavimas ir taikymai“ programinių komitetų narys; chemikai organizavo tarptautinę konferenciją „Chemija ir cheminė technologija – 2019“ ir tarptautinę konferenciją „Baltijos polimerų simpoziumas 2019“.

Vasario 5-ąją skyriaus iniciatyva surengta Ignalinos rajono savivaldybės diena LMA. Renginyje pristatyta LMA veikla, skaityti pranešimai apie Ignalinos miesto ir rajono istorinę praeitį, pastarųjų metų darbus, krašto išskirtinumą, gražiausias ir labiausiai lankomas vietas, didesnio dėmesio sulaukiančias šventes, savivaldybės ir kraštiečių klubo draugystę. Surengta Ignalinos kultūros ir sporto centro dailės studijos vadovės, mokytojos ekspertės, dailininkės Nijolės Trinkūnienės paveikslų ir keramikos būrelio vadovės mokytojos Jolitos Bužinskienės keramikos darbų paroda.

Kartu su LMA skyriumi „Mokslininkų rūmai“ organizuota popietė, skirta LMA prezidento Juozo Matulio 120-osioms gimimo metinėms. Vyko užsienio nario, 2018 m. fizikos Nobelio premijos laureato prof. Ž. Muru

Rinkimai skyriuje (iš dešinės): akad. Leonas Valkūnas, keliami kandidatais į LMA tikruosius narius Gediminas Jūzeliūnas, Audrius Dubietis ir Vidmantas Gulbinas

inauguracija. Jo paskatiniu Lietuva pakviesta dalyvauti tarptautinės ekstremalios šviesos infrastruktūros (ELI) parengiamajame etape ir rengiasi tapti visateise ELI nare. Bendradarbiaujant su prof. Ž. Muru Lietuvoje kuriami teravatų galios lazeriniai kompleksai. Įvyko akad. Adolfo Jucio akademiniai skaitymai, organizuojami R. Karazijos iniciatyva. Šį kartą renginys sutapo su Akademiko 115-uju gimtadieniu.

Konferencija-diskusija „Mokslo centrų ir institutų veiklos iššūkiai bei perspektyvos reformų kontekste“ organizuota kartu su Technikos ir Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriais. Pranešimus skaitė skyriaus narys G. Valušis, švietimo, mokslo ir sporto viceministras V. Razumas (diskusijos rezoliuciją žr. 21 p.).

Surengta vieša diskusija „Gamtos mokslų ugdymo kaita mokyklose“, kurioje dalyvavo

gamtamokslinių dalykų mokytojai iš Vilniaus ir Kauno. Diskusiją vedęs J. V. Vaitkus atkreipė dėmesį į fizikos žinių svarbą, nes, kaip skelbiama ES dokumente, jomis pagrįsta veikla sudaro 12 proc. Europos ekonomikos. Buvo parengtas LMA kreipimasis į ŠMSM, kuriuo siekiama skatinti viešumą sudarant darbinės grupes, jų kompetencijos kontrolę ir laiku aptariant rengiamus dokumentus su dalykų mokytojų organizacijomis, taip pat užsibrėžtas siekis, kad būtų orientuojamasi į moksleivio gebėjimų ugdymo nuostatas, o ne į mokymo proceso reglamentavimą.

Kartu su skyriumi „Mokslininkų rūmai“ organizuota popietė žymiam Lietuvos fizikui, Ciuricho universiteto filosofijos daktarui, VDU Eksperimentinės fizikos katedros asistentui, docentui, VU Matematikos ir gamtos fakulteto

Slaptas balsavimas

profesoriui, Fizikos ir matematikos fakulteto dekanui, Bendrosios fizikos, Teorinės fizikos bei Eksperimentinės fizikos katedrų vedėjui prof. Antanui Žvironui atminti jo 120-ųjų gimimo metinių proga. Organizuotas MFChMS ir Lietuvos matematikų draugijos bendras renginys, skirtas šviesaus atminimo akad. V. Statulevičiaus 90-osioms gimimo metinėms.

Skyrius plečia bendradarbiavimą su verslo partneriais. Jau dešimtus metus bendradarbiaujama su asociacija INFOBALT. 2019 m. pasirašyta bendradarbiavimo sutartis su VšĮ Visorių informacinių technologijų parku (VITP), dalyvaujama Lazerių ir šviesos mokslo ir technologijų asociacijos veikloje. Chemijos sekcija surengė išvažiuojamuosius posėdžius į UAB „Thermo Fisher Scientific Baltics“ ir į UAB „Anykščių vynas“, o Matematikos sekcija – į VITP. VITP jau 10 metus finansiškai

remia skyriaus kartu su TMS organizuojamą jaunųjų mokslininkų konferenciją „Fizinių ir technologijos mokslų tarpdalykiniai tyrimai“.

Skyrius kuruoja LMA bendradarbiavimą su Alytaus, Pakruojo ir Ignalinos rajonų savivaldybėmis. V. S. Laurinavičius – Alytaus kolegijos Maisto produktų technologijos studijų programos komiteto narys. R. Makuška bendradarbiavo su UAB „Thermo Fisher Scientific Baltics“ ir UAB „LitNobiles“. R. Ramanauskas – FTMC ir Lietuvos lazerinių technologijų įmonių industrinės laboratorijos tarybos narys, G. Tamulaitis – FTMC tarybos narys ir VU senato narys, A. Kareiva – FTMC tarybos narys. Jis pagal Lietuvos ūkio subjektų užsakymus atliko ekspertinių vertinimų, UAB „Amalva“ darbuotojus konsultavo produkcijos kokybės gerinimo klausimais.

Skyriaus nariai dalyvavo ES programose. Projekto LASERLAB-Europe II – „Europos

Klausomi kandidatų į LMAJA narius pranešimai

Išvažiuojamasis posėdis „VITP – inovacijos ir moksliniai tyrimai“

jungtinė lazerių laboratorija“ (17 užsienio partnerių) Lietuvos dalies vadovas yra A. P. Piskarskas. Programos „Horizontas 2020“ projekto „Pažangios Europos infrastruktūros greitinamųjų detektoriams“ Lietuvos dalies vadovas yra J. V. Vaitkus. Įvairiuose „Horizonto 2020“ projektuose dirbo akademikai G. Tamulaitis, G. Valušis, o LMT programos „Aukšto lygio tyrėjų grupių vykdomi moksliniai tyrimai“ projektą vykdė A. Krotkus.

COST veiklos projekte „Intensyvių elektroninių sužadinių supratimo ir modeliavimo link“ vykdančiojo komiteto narys yra G. Tamulaitis. CERN bendradarbiavimo programoje RD50 „Radiacijai atsparūs jonizuojančios radiacijos detektoriai didelio šviesingumo kolaidieriams“ tarybos pirmininko pavaduotojas ir Lietuvos komandos vadovas yra J. V. Vaitkus. V. Straizys bendradarbiavo su Vatikanu observatorija ir NASA astronomais tiriant Galaktikos struktūrą ir žvaigždžių fizinius parametrus Vilniaus fotometriniame sistemoje. G. Juška vykdė Kanados vyriausybės programą „Radiaciniai vaizdo detektoriai biomediciniam taikymui“ kartu su Tander Bėjaus (Thunder Bay, Kanada) mokslo institutu. V. Gulbinas bendradarbiavo su Švedijos Linčopingo universiteto mokslininkais organinių saulės elementų tobulinimo srityje; G. Valušis – su Frankfurto prie Maino (Vokietija) Johano Volfgango Gėtės universiteto, Lidso ir Lafboro (Jungtinė Karalystė) universitetų, Monpeljė (Prancūzija) universiteto ir kitomis grupėmis. G. Juzeliūnas bendradarbiavo su Masačusetso technologijos instituto bei Čikagos ir Hiustono universitetų (JAV) mokslinėmis grupėmis sprendžiant svarbias kvantinės informatikos ir kvantinių simuliacijų problemas. A. Dubietis – su Glazgo universiteto (JK), Prancūzijos ir Suomijos universitetų mokslininkais. L. Valkūnas – su

Mičigano valstijos ir Kalifornijos Berklio (JAV) universitetų, Karalienės Merės (Queen Mary) universiteto Londone (JK), CNRS (Prancūzija) ir Ukrainos nacionalinės MA Fizikos instituto mokslinėmis grupėmis. R. Leipus bendradarbiavo su Prancūzijos, Kinijos ir JAV mokslininkais, V. Bagdonavičius – su Prancūzijos ir Maroko matematikais, V. Paulauskas – su Lilio universiteto (Prancūzija) matematikais, K. Pileckas dalyvavo bendroje doktorantūros programoje su Liono universitetu (Prancūzija). A. Laurinčikas bendradarbiavo su Nagojos (Japonija), Rusijos ir Viurcburgo (Vokietija) matematikais. R. Čiegis – su Latvijos ir Tartu universitetų mokslininkais, Berlyno WIAS instituto, Saragosos (Ispanija) universiteto mokslininkais. D. Surgailis bendradarbiavo su Mičigano ir Ajovos valstijų (JAV), Londono (JK), Nanto, Serži-Pontiuva (Prancūzija) universitetų ir *Telecom Paris Technology*, Orhuso (Danija) universiteto, Niujorko universiteto Šanchajuje (Kinija), Konstancos (Vokietija) universiteto mokslinėmis grupėmis. A. Kareiva stažavosi Kiūšiū universitete Japonijoje.

Skyriaus nariai vykdė ekspertinę veiklą. R. Ramanauskas Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos deleguotas ES bendrosios mokslinių tyrimų ir inovacijų programos „Horizontas 2020“ tikslo „Ateities ir kuriamos technologijos“ Lietuvos atstovas Finansuotojų taryboje. L. Valkūnas – Europos mokslinių tyrimų tarybos ekspertas. G. Tamulaitis – Sumaniosios specializacijos vertinimo projekto „Mokslo ir inovacijų politikos prioritetų nustatymo sistemos kūrimas ir diegimas“ darbo grupės vadovas; Nevalstybinių institutų vertinimo grupės prie ŠMSM, Aukštųjų mokyklų vertinimo komisijos, Strateginio planavimo komiteto Tarptautinio lygio studijų pakomitečio narys. V. Gulbinas ir A. Krotkus atliko CERN projektų

paraiškų ekspertizę. E. Manstavičius vadovavo LMT mokslinių projektų vertintojų tarybai, vertino projektus. J. V. Vaitkus – Lietuvos standartizacijos departamento technikos komiteto „Biotechnologijos“ narys ekspertas. G. Valušis atliko ekspertizę, skirtą naujos Sumaniosios specializacijos krypčių ir jų prioritetų įgyvendinimo programos redakcijai patvirtinti.

Skyriaus nariai vertino Lietuvos mokslo premijai, LMA P. Brazdžiūno ir J. Kubiliaus premijoms pateiktus darbus, LMA stipendijų jauniems mokslininkams paraiškas, Jaunųjų mokslininkų ir doktorantų bei Aukštųjų mokyklų studentų mokslinių darbų konkursams pateiktus darbus, „L'ORÉAL Baltic“ konkurso „Moterys moksle“, LR Prezidento Aleksandro Stulginskio (fizinių mokslų studijų sritis) stipendijai pateiktas paraiškas, pretendentų ŠMSM Mokslo premijų konkursui lietuvių kilmės mokslininkams bei LR pilietybę turintiems mokslininkams, gyvenantiems užsienyje, paraiškas, atrinko kandidatus į LMAJA narius ir teikė siūlymus dėl INFOBALT stipendijų.

Skyriaus nariai paskelbė 316 straipsnių šalies ir 299 tarptautiniuose leidiniuose, parengė šešis mokslo populiarinimo straipsnius, skaitė 52 paskaitas visuomenei, dalyvavo 11 radijo ir keturiuose televizijos laidose. R. Čiegis su bendraautoriais ir A. Dubietis su bendraautoriu išleido monografijas, V. Bagdonavičius – matematikos vadovėlį. G. Tamulaitis parengė knygos skyrių, o G. Juzeliūnas – apžvalginį straipsnį. Neatsiejama narių veikla – mokslinių žurnalų leidyba. Fizikos sekcija kartu su Lietuvos fizikų draugija kuravo „Lithuanian Journal of Physics /Lietuvos fizikos žurnalo“ ir „Open Astronomy“ (buv. „Baltic Astronomy“) leidybą; chemikai – žurnalus „Chemija“ ir „Cheminė technologija“; matematikai – žurnalus „Lithuanian Mathematical Journal / Lietuvos matematikos rinkinys“ ir „Nonlinear Analysis: Modelling and Control / Netiesiniai procesai: modeliai ir valdymas“.

Biologijos, medicinos ir geomokslų skyrius

Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriuje yra 60 narių: 27 tikrieji, 12 emeritų, 21 užsienio narys. Veikla pagal mokslo kryptis vykdoma keturiuose sekcijose: Bendrosios biologijos, Biofizinių mokslų, Medicinos ir sveikatos mokslų, Geomokslų; trijose komisijose: Alergologijos, Motinos ir vaiko, Geoaplinkos problemų. Prie skyriaus veikia Lietuvos alergijos ir astmos asociacija, Lietuvos biochemikų, Lietuvos imunologų, Lietuvos augalų fiziologų, Ignoto Domeikos draugijos. Skyriui vadovauja V. Kučinskas.

Ataskaitiniais metais buvo sušaukti penki skyriaus visuotiniai susirinkimai, penki biuro ir septyni sekcijų bei komisijų posėdžiai, kurių metu kandidatė į LMA tikruosius narius fizinės geografijos specialybėje išrinkta Lietuvos energetikos instituto vyriausioji mokslo darbuotoja, Hidrologijos laboratorijos vadovė dr. (HP) Jūratė Kriaučiūnienė. Buvo aptarta skyriaus mokslinė ir mokslo organizacinė veikla.

Birželio 4 d. išvažiuojamajame susirinkime VU Gyvybės mokslų centre apžvelgta šio centro Neurobiologijos ir biofizikos, Imunologijos ir ląstelės biologijos, Mikrotechnologijų, Botanikos ir genetikos, Baltymų-nukleorūgščių sąveikos tyrimų, Molekulinės mikrobiologijos ir biotechnologijos, Bioinformatikos skyrių veikla. Rugsėjo 19 d. aptartas ES akademijų mokslo

konsultacinės tarybos (EASAC) ir Europos medicinos akademijų federacijos (FEAM) dokumentas „Dėl tradicinės kinų medicinos“ bei LR Seime rengiamas Papildomos ir alternatyviosios medicinos įstatymo projektas. Dauguma skyriaus akademikų pareiškė savo nuomonę apie dabartinį mokslo požiūrį į alternatyviosios medicinos šiuolaikinį vertinimą. Susirinkime lapkričio 12 d. išrinkti du nariai į LMAJA.

Biuro, sekcijų ir komisijų posėdžiuose aptarti skyriaus veiklos rezultatai, sudarytos ekspertų komisijos, parengta skyriaus organizuojamos jaunųjų mokslininkų konferencijos „Bioateitis: gamtos ir gyvybės mokslų perspektyvos“ programa, patvirtinti nauji skyriaus biuro nariai, aptartos skyriaus kuruojamų žurnalų „Acta medica Lituanica“, „Biologija“, „Geologija. Geografija“ leidybos perspektyvos.

Bendrosios biologijos sekcijoje dirba šeši tikrieji nariai, trys nariai emeritai, septyni užsienio nariai (pirm. M. Žalakevičius). Sekcija jungia žymiausius bendrosios ir žmogaus genetikos, ekologijos, zoologijos, botanikos, ornitologijos, imunologijos, parazitologijos mokslo šakų atstovus. G. Valkiūnas, atlikdamas tyrimus, gavo naujų žinių apie nevirulentiškų parazitinių ligų sukėlėjų ilgalaikį poveikį stuburiniams šeiminingams ir šių ligų įtaką organizmo senėjimo procesams. V. Kučinskas nustatė sudėtingą

Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriaus nariai

lietuvių populiacijos istoriją, skirtingais istoriniais laikotarpiais maišantis skirtingoms protėvių grupėms. Šie lietuvių genomo mokslinių tyrimų rezultatai publikuoti „Nature“ grupės žurnale „Scientific Reports“. M. Žalakevičius nustatė augantį klimato kaitos poveikį paukščių metinio gyvenimo ciklo sudedamosioms dalims. S. Oleninas sukūrė suderintą laivų balastinių vandenų ir jų korpusų apaugimų valdymo sistemą Baltijos jūros regione, o J. R. Naujalis – duomenų bazę, kur sukaupia informacija apie augalų ekologijos tyrėjus Lietuvoje, tyrimų metodus ir publikuotus duomenis. V. Būda įrodė, kad naudojamus insekticidus pramoniniuose obelių soduose kovai su obelių kenkėju – obuoliniu vaisėdžiu – galima pakeisti natūraliomis biologiškai aktyviomis medžiagomis.

Biofizinių mokslų sekcija jungia septynis tikruosius narius, tris narius emeritus ir

septynis užsienio narius (pirm. K. Sasnauskas). V. Borutaitė vykdė tyrimus, siekdama išaiškinti molekulinis ląstelių žūtis ir apsaugos nuo jos mechanizmus smegenų išemijos, hipoksijos ir Alzheimerio ligos eksperimentiniuose modeliuose. V. A. Bumelis atliko įvairių rekombinantinių baltymų, įskaitant biopanašius monokloninius antikūnus ar jų fragmentus, sintezės tyrimus mikroorganizmų ir žinduolių ląstelėse, o šių rezultatų pagrindu gavo tarptautinį patentą. S. Klimašauskas – fundamentinius ir taikomuosius DNR ir RNR metilazių tyrimus, kūrė naujus molekulinis įrankius, taikomus epigenomo tyrimuose ir metodus, skirtus ligų prevencijai ir diagnostikai. 2019 m. jis gavo du tarptautinius patentus. V. Šikšnys tyrė bakterijų antivirusinės apsaugos sistemas, bakterijų CRISPR-Cas, restrikcijos modifikacijos ir kitų antivirusinių sistemų veiklos mechanizmus,

kūrė naujus genų redagavimo įrankius. Č. Venclovas tobulino baltymų trimačių struktūrų ir jų kompleksų analizės bei modeliavimo metodus, vykdė DNR polimerazių evoliucijos, struktūros ir funkcijos tyrimus kompiuteriniais metodais, CRISPR-Cas sistemų tyrimus. J. Kulys atliko biokatalizinės sistemos analizės ir sintezės tyrimus. Sekcijos narių iniciatyva parengta rezoliucija „Dėl genomo redagavimo metodų naudojimo teisinio reguliavimo“.

Medicinos ir sveikatos mokslų sekcijoje yra devyni tikrieji nariai, keturi nariai emeritai, trys užsienio nariai (pirm. R. Dubakienė). R. Dubakienė nustatė aplinkos ir genetinių veiksnių sąveikos įtaką alerginių ligų formavimuisi. R. Jankauskas užbaigė Gedimino kalne rastų 1863–1864 m. sukilėlių palaikų identifikavimo darbus. Z. A. Kučinskienė vykdė naujų aterosklerozės žymenų paieškas ir tyrimus. L. Kupčinskas atliko Europos uždegiminių žarnų ligų epidemiologijos rytų–vakarų gradiento, nėščiąjų intrahepatinės cholestazės ir skrandžio vėžio neinvazinės diagnostikos biožymenų tyrimus. K. Strupas – kepenų inžinerijos tyrimus naudojant 3D hepatocitų organoidus ir biomedžiagas, ankstyvojo ūminio pankreatito diagnostikos ir prognostikos tyrimus. R. Žaliūnas tyrė staigios kardialinės mirties patofiziologinius mechanizmus ir patomorfologinius pokyčius. A. Laucevičius dirbo aterosklerozės profilaktikos, jos sukeltų ligų diagnostikos ir gydymo srityse. Sekcijos nariai parengė ir pareiškė LMA nuomones skiepų ir alternatyviosios medicinos klausimais.

Geomokslų sekciją sudaro penki tikrieji nariai, du nariai emeritai, keturi užsienio nariai (pirm. K. Kilkus). LMA tikrąja nare išrinkta dr. J. Kriauciūnienė, o LMA užsienio nariu – profesorius T. Somerė. A. Grigelis analizavo geologijos mokslo istoriją. R. Mokrik – požeminio

vandens kilmę, dinamiką ir antropogeninius poveikius. J. Mažeikos darbų sritis – dirbtinės ir gamtinės kilmės radionuklidų migracija aplinkoje, izotopinių žymenų naudojimas aplinkos pokyčių chronologijoje. G. Motuza Matuzevičius tyrė Lietuvos prekambro kristalinės plutos tektoninę sandarą, seniausių Lietuvos kristalinės plutos uolienų – trachitinių vulkanitų – susidarymą ir amžių. K. Kilkus – ežerų hidrologiją ir termiką, ryšius su požeminiais vandenimis. J. Kriauciūnienė – klimato kaitos įtaką vandens telkiniams ir jų ekstremaliems hidrologiniams reiškiniams, hidroenergetikos objektų poveikį aplinkai. Sekcijos nariai parengė rekomendacijas dėl Gedimino kalno tvarkymo ir pateikė jas kultūros ministrui bei LMA vadovybei.

BMGMS organizavo 20 renginių: konferencijų, kongresų, seminarų, mokslo darbų parodų, jubiliejiniams sukaktims skirtų renginių, knygų sutiktuvių. Sausio 8 d. LMA Alergologijos komisija organizavo renginį, skirtą šviesaus atminimo doc. Eduardo Razgausko 90 metų jubiliejui. E. Razgauskas yra pirmasis Lietuvos alergologų draugijos pirmininkas, vienas Lietuvos alergijos ir astmos asociacijos kūrimo pradininkų. Kartu su HSMS vasario 14 d. surengtos Vinco Būdos ir Arvydo Pacevičiaus parengtos knygos „Mykolas Girdvainis (1841–1924). Autobiografija / Michał Girdwojń (1841–1924). Autobiografia“ sutiktuvės, o kovo 20 d. įvyko tęstinio tarpregioninio istorijos paveldo metraščio „Jotvingių kraštas“ pristatymas. Pastarasis renginys paskatino užmegzti glaudesnę bendradarbiavimą su Punsko savivaldybe. Lapkričio 8 d. LMA delegacija vyko į susitikimą, kuriame aptarė Punsko valsčiaus vykdomas veiklas ir projektus, pateikė derinti Punsko savivaldybės ir LMA bendradarbiavimo sutarties projektą.

Kovo 28 d. BMGMS Geoaplinkos problemų komisija organizavo seminarą „Vilniaus kalvų

Iš kairės: akademikai Zita Aušrelė Kučinskienė, Rūta Dubakienė, Mečislovas Žalakevičius, Juozas Kulys

Akad. Algirdas Skirkevičius skaito pranešimą „Bitininkystės raida Lietuvoje. Feromonai ir medus“. Renginys skirtas akademiko 80-mečiui

Visi kartu su Punsko lietuviais, pasibaigus tęstinio tarptautinio istorijos paveldo metraščio „Terra Jatwezenorum“ / „Jotvingių kraštas“ renginiui

LMA Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriaus biuro posėdis. Iš kairės: akademikai Vytautas Basyš, Kęstutis Sasnauskas, Mečislovas Žalakevičius, Vaidutis Kučinskas, Rūta Dubakienė, Limas Kupčinskas, Kęstutis Kilkus ir skyriaus mokslinė sekretorė dr. Jadvyga Olechnovičienė

geodinaminės problemos ir geotechninio modeliavimo perspektyvos“ ir pranešėjai parengė rekomendacijas dėl Gedimino kalno tvarkymo. Balandžio 25 d. įvyko renginys „DNR diena Lietuvoje“, kuriame buvo apdovanoti Lietuvos žmogaus genetikų draugijos organizuoto tradicinio mokinių esė konkurso nugalėtojai. Pagrindinis konkurso tikslas – skleisti genetikos mokslo žinias tarp mokinių ir mokytojų, ugdyti mokinių smalsumą, domėjimąsi šių dienų genetikos mokslo aktualijomis, atkreipti dėmesį į gabius ir sumanius Lietuvos mokinius. Balandžio 25 d. BMGMS kartu su ŽŪMMS, VU ir LAMMC organizavo konferenciją-diskusiją „Genomo redagavimas: galimybės ir iššūkiai“. Diskusijos dalyviai pritarė, kad genų redagavimas – inovatyvi technologija, praplečianti galimybes kurti geresnės kokybės augalų ir gyvūnų veisles, rūpinantis žmonių ir gyvūnų sveikata. Spalio 25–26 d. Lietuvos alergijos ir astmos asociacija bei BMGMS Alergologijos komisija LMA organizavo tarptautinę mokslinę praktinę konferenciją „Alergija ar nepageidaujama reakcija: diagnostikos ir gydymo ypatumai“, kurioje dalyvavo Lietuvos ir Latvijos alergologai. Ne visos vaistų sukeltos nepageidaujamos reakcijos yra alerginės kilmės, todėl svarbu jas atskirti ir diagnozuoti pavojingas medikamentų sukeltas alergines reakcijas. Lapkričio 27 d. Bendrosios biologijos sekcija organizavo 5-ąją konferenciją „Šiuolaikiniai biologijos tyrimai Lietuvoje“, skirtą žiedadulkių tyrimams. Konstatuota, kad atsižvelgiant į aukštą Lietuvoje vykdomų tyrimų tarptautiškumą ir gautus įdomius rezultatus, būtina plėtoti tarpdalykinius žiedadulkių tyrimus ir jų pagrindu kurti inovatyvius produktus bei paslaugas. Gruodžio 14 d. BMGMS kartu LMAJA ir LSMU organizavo 12-ąją jaunųjų mokslininkų konferenciją „Bioateitis: gamtos ir gyvybės mokslų perspektyvos“.

BMGMS organizavo trejus akademinis skaitymus ir mokslinių darbų parodas, rengė LMA narių išleistų knygų sutiktuves. Vasario 7 d. įvyko akad. A. Skirkevičiaus 80-mečiui skirti akademiniai skaitymai „Bitininkystės raida Lietuvoje. Feromonai ir medus“, o LMA Vrublevskių bibliotekoje veikė jubilieato mokslo darbų paroda. Gegužės 23 d. LMA Vrublevskių bibliotekoje atidaryta paroda „Paukščių migracijos magijos pakerėtas“, skirta akad. M. Žalakevičiaus 70-mečiui. Liepos 3 d. surengta akademinė diskusija „35 metai biofarmacijos inovacijų Lietuvoje. Kaip panaudosime įdirbį?“, skirta akad. V. A. Bumelio 70-mečiui. Spalio 2 d. įvyko akad. R. Dubakienės knygos „Alergija“ sutiktuvės. Tai pirmasis išsamus lietuviškas leidinys apie alergijas ir alergines ligas. Kovo 28 d. BMGMS inicijavo ir parengė deklaraciją – LMA poziciją dėl skiepij. Lietuvos mokslininkai vieningai pasisako už tai, kad sprendžiant vakcinų saugumo ir veiksmingumo klausimus būtų vadovaujama moksliniais faktais, o ne socialiniuose tinkluose skleidžiamais gandai.

BMGMS nariai vykdė 47 konkursinius mokslo projektus, iš jų 37 tarptautinius. Aktyviai bendradarbiauta su užsienio partneriais: Švedijos, Egipto, Taivano, JAV, Belgijos, Danijos, Šveicarijos, Lenkijos, Izraelio, Vokietijos, Prancūzijos, Jungtinės Karalystės, Japonijos, Estijos, Latvijos, Pietų Afrikos mokslininkais ir verslo įmonėmis. Buvo palaikomi glaudūs moksliniai ryšiai su LMA užsienio nariais: Karališkosios Bromptono ligoninės Londone (JK) prof. E. Bušu, o prof. P. Malfertaineris jaunųjų mokslininkų konferencijoje „Bioateitis: gamtos ir gyvybės mokslų perspektyvos“ skaitė plenarinį pranešimą prieš 5,3 tūkst. metų sustingusio Alpių Ledo žmogaus *Helicobacter pylori* genomo tyrimus ir jų reikšmę europiečių demografinėi

istorijai. LMA užsienio nariai prof. J. Gleba, S. Inge-Večtomovas, R. N. Džounsas, I. K. E. Magnusonas yra žurnalo „Biologija“ redakcinės kolegijos nariai. LMA užsienio narys hidrogeologas H. J. Foitas – žurnalo „Geologija. Geografija“ redakcinės kolegijos narys, LMA užsienio nariai prof. J. Harfas ir prof. V. V. Klemas – žurnalo „Baltica“ nariai.

BMGMS nariai atliko per 150 ekspertizų: recenzavo mokslinius straipsnius, dirbo mokslo leidinių redakcinėse kolegijose, atrinko Lietuvos periodinius mokslo leidinius dėl jų finansavimo ES projektų lėšomis, vykdė aukštųjų mokyklų studijų programų ekspertizes, Aplinkos ministerijos užsakymu atliko Lietuvos Raudonosios knygos rūšių būklės įvertinimą, teikė vienkartinės konsultacijas, rekomendacijas ir ekspertinį vertinimą Žemės ūkio ministerijai, Valstybinei maisto ir veterinarijos tarnybai, Valstybinei augalininkystės tarnybai prie Žemės ūkio ministerijos, SAM ir kitoms valstybės institucijoms bei savivaldybėms. Dar jie dirbo Europos mokslo fondo

nepriklausomų vertintojų kolegijoje, Europos medicinos akademijų federacijoje, LMT ekspertų grupėje vertinant mokslo programos ataskaitas; Estijos tyrimų taryboje; Lenkijos nacionaliniame Mokslo centre, Valstybinėje lietuvių kalbos komisijoje, Valstybinėje augalininkystės tarnyboje; Žemės ūkio rūmuose ir kitur. 2019 m. skyrius nariai išleido 11 knygų, monografijų ir kitų leidinių, paskelbė 50 mokslų populiarinančių straipsnių, 90 kartų kalbėjo viešuose renginiuose, radijo ir TV laidose.

Skyrius tęsė bendradarbiavimą su Gamtos tyrimų ir Inovatyvios medicinos centrais, SAM, ŠMSM, LSMU, VU, KU, ŠU, Lietuvos bitininkų sąjunga, Lietuvos geologijos tarnyba, Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba, Geologinių įmonių asociacija, LR Seimo Aplinkos apsaugos komitetu, Radiacinės saugos centru, UAB „Thermo Fisher Scientific Baltics“ rengdami bendras konferencijas, diskusijas, išvažiuojamuosius narių posėdžius į šių universitetų fakultetus, centrus, katedras, ligonines ar kitus padalinius.

Žemės ūkio ir miškų mokslų skyrius

Skyriuje 32 nariai: 14 tikrųjų narių, 10 emeritų, 8 užsienio nariai. Skyriui vadovauja Z. Dabkevičius. Veikia penkios mokslų sekcijos – Agronomijos, Miškininkystės, Zootechnikos ir veterinarinės medicinos, Žemės ūkio ir aplinkos inžinerijos, Agrarinės ekonomikos ir sociologijos, taip pat Maisto kokybės ir saugos komisija. ŽŪMMS pavesta kuruoti Lietuvos dirvožeminių draugijos ir LMA Vandens tarybos veiklą. Skyrius sprendžia aktualius su žemės ūkiu ir miškais susijusių mokslų klausimus, rūpinasi agrarinių mokslų tyrimų plėtra, gautų rezultatų sklaida ir bendradarbiavimu su mokslo ir valstybinėmis institucijomis.

ŽŪMMS 2019 m. bendradarbiavo su LR Žemės ūkio, Aplinkos ministerijomis, Žemės ūkio mokslo taryba prie LR ŽŪM, Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centro Žemdirbystės, Miškų, Sodininkystės ir daržininkystės institutais, VDU Žemės ūkio akademija, LSMU Veterinarijos akademija ir Gyvulininkystės institutu, KTU Maisto institutu, Lietuvos agrarinės ekonomikos institutu, taip pat su verslo atstovais kuriant biologiškai vertingus maisto produktus, funkcionaliojo maisto prototipus, vykdant mokslo ir inovacijų projektus, teikiant konsultacijas.

2019 m. organizuoti keturi skyriaus narių visuotiniai susirinkimai. Juose išrinkti trys

kandidatai į LMA tikruosius narius: Žydrė Kadžiulienė, Gediminas Staugaitis ir Egidijus Šarauskis, taip pat aptartos skyriaus atstovaujamo mokslo krypčių ir šakų aktualios problemos bei plėtros tendencijos. Išvažiuojamajame posėdyje aplankyti Radviliškio r. ūkininko Felikso Šlėvės sodininkystės ūkis, Šiaulių r. Daivos ir Lino Šateikių daržininkystės ūkis bei „Rūtos“ šokolado fabrikas, kur susipažinta su mokslo ir verslo bendradarbiavimo patirtimi bei rezultatais. Įvyko du skyriaus biuro posėdžiai, kuriuose sudaryta LMA jaunųjų mokslininkų stipendijų konkursui pateiktų paraiškų vertinimo komisija, paskirti ekspertai galimo kandidato į LMA užsienio narius mokslinei veiklai įvertinti, teikti kandidatai valstybės apdovanojimams ir apdovanojimui LMA atminimo medaliu.

Skyriaus nariai kartu su kitomis mokslo ir studijų institucijomis organizavo šešias tarptautines ir keturias šalies konferencijas, konferenciją-ekspediciją, 10 seminarų, diskusijų, išvykų ir knygos sutiktuvių. Balandžio 25 d. LMA ŽŪMM ir BMGM skyriai, VU ir LAMMC organizavo konferenciją-diskusiją „Genomo redagavimas: galimybės ir iššūkiai“. Diskusijos dalyviai pritarė, kad genų redagavimas – tai inovatyvi technologija, praplečianti galimybes kurti geresnės kokybės augalų ir gyvūnų

Ataskaitinis Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriaus narių visuotinis susirinkimas

veisles, rūpinantis žmonių ir gyvūnų sveikata. Svarbu išaiškinti visuomenei ir sprendimų priėmėjams genų redagavimo technologijų galimybes ir jų privalumus, todėl priimta konferencijos rezoliucija, kurią pasirašė LMA prezidentas J. Banys, VU rektorius A. Žukauskas, LAMMC direktorius dr. Gintaras Brazauskas ir Kavli premijos laureatas, šios technologijos vienas kūrėjų V. Šikšnys.

Gegužės 14 d. LAMMC Sodininkystės ir daržininkystės institute įvyko konferencija „Augalininkystės produkcijos perdirbimas. Naujovės ir iššūkiai“ ir kasmet rengiama sodų žydėjimo šventė. Konferencijoje pabrėžta, kad Vakarų Europos valstybių gyventojai sensta, mažėja darbingų žmonių. Klimato kaita, dirvožemio degradacija mažina maisto žaliavų gamybą, todėl svarbu kuo racionaliau naudoti ir antrines maisto žaliavas.

Gegužės 14 d. LSMU Veterinarijos akademijoje organizuotas skyriaus renginys – „Maisto šventė“. Buvo surengtas seminaras „Mitybos iššūkis – sveika mityba kasdien“ ir demonstracinė-degustacinė maisto konferencijos dalyvių sukurtų produktų paroda. Renginio tikslas – išgirsti naujausias mokslo žinias, skatinti inovatyvių maisto produktų kūrimą, tobulinti jų gamybos technologijas ir supažindinti visuomenę su naujovėmis.

Spalio 22 d. LMA įvyko konferencija-diskusija „Mokslo centrų ir institutų veiklos iššūkiai bei perspektyvos reformų kontekste“. Jos iniciatoriais tapo trijų mokslo institucijų vadovai, ketinę supažindinti Lietuvos mokslo politikos formuotojus ir mokslo bendruomenę su naujomis Europos mokslo institutų veiklos persitvarkymo tendencijomis. Kartu buvo paskelbta ir apie trijų mūsų šalies mokslo įstaigų – FTMC,

Konferencijos „Augalininkystės produkcijos perdirbimas. Naujovės ir iššūkiai“ dalyviai lanko LAMMC Sodininkystės instituto žydinčius sodus

Išvažiuojamojo posėdžio „Mokslų ir verslo inovacijos sodininkystėje, daržininkystėje ir maisto pramonėje“ dalyviai susipažįsta su saldainių fabriko „Rūta“ diegiamomis mokslų naujovėmis

Tarptautinės konferencijos „Jaunieji mokslininkai – žemės ūkio pažangai“ geriausių pranešimų laureatai kartu su LMA užsienio nare prof. Baiba Rivža (ketvirta iš kairės) ir LMA viceprezidentu akad. Zenonu Dabkevičiumi (pirmas iš dešinės)

LAMMC ir LEI – ketinimą jungtis į tinklinį darinį – mokslo ir technologijų organizaciją, analogišką europinėms. Apžvelgę mokslinių tyrimų institutų reformos eigą ir įvertindami pasiektus mokslinių tyrimų rezultatus, didėjančią tyrimų tarptautiškumą ir tarpdalykiškumą, kylančią mokslininkų kompetenciją, mažą inovacijų bei technologijų plėtrą ir mokslinių tyrimų institutams kylančius ekonominius bei organizacinius iššūkius, konferencijos organizatoriai priėmė rezoliuciją.

Lapkričio 14 d. LAMMC bei LMA ŽŪMMS organizavo 8-ąją tarptautinę konferenciją „Jaunieji mokslininkai – žemės ūkio pažangai“. Pranešimus rengė ir pristatė doktorantai, tyrėjai ir lektoriai, vykdančios tyrimus Lietuvos ir Latvijos mokslo bei studijų institucijose. Konferencija padeda viešinti naujausius

fundamentinių ir taikomųjų tyrimų rezultatus, stiprinti skirtingų šalių mokslo ir studijų institucijų ryšius, turi įtakos jauniems mokslininkams rengiant ir teikiant žemės ūkio gamybos bei verslo konkurencingumą didinančias ir aplinkosaugą gerinančias rekomendacijas.

Gruodžio 5 d. VDU Žemės ūkio akademijoje surengta diskusija „Gamtosauga ir miškininkystė saugomose teritorijose ir ūkiniuose miškuose“, kurioje aptarti miškų ūkio ir gamtosaugos tikslų panašumai bei skirtumai siekiant suderinti šias dvi šaliai reikšmingas veiklas, numatytos strateginės miškininkystės raidos kryptys, priimti siūlymai valstybės ir mokslo institucijoms, miškų ūkio verslui. LMA įvyko Vandens tarybos ir ŽŪMMS organizuotas seminaras-diskusija „Klimato kaita ir vandens telkiniai: iššūkiai ir galimi sprendimo būdai“.

Seminaro-diskusijos „Klimato kaita ir vandens telkiniai: iššūkiai ir galimi sprendimo būdai“ dalyviai

Jame buvo perskaityti moksliniai pranešimai apie dabartinės klimato kaitos tendencijas, klimato kaitos poveikį požeminio vandens ištekliams, Lietuvos upių hidrologinio režimo dėsningumus, prognozuojamus azoto ir fosforo srautų pokyčius Lietuvos upėse, klimato kaitos poveikį pelkėms ir pelkiniams ežerams, žuvų bendrijoms natūraliose ir pakeisto hidrologinio režimo upėse ir apie Kuršių marių ekosistemos pokyčius.

Kitose konferencijose aptartos piktžolių tyrimų ištakos ir raida Lietuvoje, diskutuota apie klimato iššūkius miško medžių selekcijai, inžinerijos krypties specialistų vaidmenį šiuolaikiniame agrariniame sektoriuje, biologiškai vertingų produktų (pluoštinių kanapių, erškėtuogių, šaltalankių) naudą vartotojui ir ūkininkui, sveiko maisto ir kiti žemės ūkiui

bei kaimo plėtrai aktualūs klausimai, kuriems spręsti reikia mokslininkų patirties ir žinių.

Lietuvos dirvožemininkų draugija prie LMA ŽŪMMS spalio 25–26 d. organizavo renginį, jungiantį mokslinę konferenciją-ekspediciją „Šiaurės rytų Lietuvos žemumų dirvožemio dangos ypatumai“ ir tarptautinio „Erasmus+“ projekto sklaidos seminarą, kuriuose aptarti agrarinių teritorijų dirvožemių susidarymo ypatumai, jų klasifikavimo pagal tarptautinę ir nacionalinę sistematiką klausimai, taip pat praktinio naudojimo ir našumo išsaugojimo būdai.

LMA Vandens taryba, bendradarbiaudama su kitomis organizacijomis, gegužės 27–29 d. surengė tarptautinę konferenciją „Melioracijos sistemų ir statinių rekonstravimo principai klimato kaitos kontekste“, skirtą sausinimo

sistemų rekonstrukcijos problemoms ir naujiems techniniams sprendimams besikeičiančio klimato ir padidėjusių aplinkosauginių reikalavimų sąlygomis aptarti. Birželio 20 d. kartu su LMA prezidentu organizavo Šilutės r. savivaldybės dieną Mokslų akademijoje, kur vyko seminaras-diskusija „Dėl potvynių keliamų grėsmių ir priemonių, gerinančių gyvenamosios aplinkos ir ūkinės veiklos sąlygas Nemuno deltoje“. Diskusijos dalyviai priėmė rezoliuciją, kurioje LMA siūlo LR Vyriausybei, Žemės ūkio ir Aplinkos ministerijoms skirti lėšų Nemuno žemupio ateities vandentvarkos vizijai ir vystymo programai parengti; taip pat artimiausiu finansinio planavimo laikotarpiu skirti reikiamų lėšų polderių ir kitų melioracijos sistemoms bei rajone esantiems hidrotechnikos statiniams rekonstruoti.

Sausio 15 d. ŽŪMMS kartu su HSMS ir skyriumi „Mokslininkų rūmai“ organizavo LMA nario, profesoriaus, habilituoto daktaro, Švedijos karališkosios žemės ūkio ir miškų akademijos užsienio nario L. Kairiūkščio penkia-kalbio „Aiškinamojo miškininkystės terminų žodyno“ sutiktuves, kartu buvo paminėtas ir akademiko 90-mečio jubiliejus. G. Staugaitis su kolega Zigmū Vaišvila išleido mokslinę-metodinę medžiagą „Dirvožemio agrocheminiai tyrimai“, kurioje aptartos pagrindinės dirvožemių grupės ir kiti sisteminiai vienetai bei granulometrinė sudėtis, papildytos arba pakoreguotos mineralinio azoto, mineralinės sieros, judriųjų cinko bei kobalto ir suminio chromo vertinimo skalės. V. Stanys sukūrė vyšnios veislę ‘Verknė’. E. Šarauskis su kolegomis LR patentų biure užpatentavo išradimą „Pupų atliekų biokuro granulės ir / arba sorbentas, trąša“.

ŽŪMMS nariai, vykdydami šalies ir tarptautinius mokslo projektus, nacionalines ir ilgalaikes institucines mokslo programas,

paskelbė 59 mokslo straipsnius, iš jų 40 tarptautiniuose leidiniuose, parašė 41 straipsnį mokslo populiarinimo leidiniuose, 36 kartus kalbėjo renginiuose visuomenei, radijo, televizijos laidose, seminaruose.

Skyriaus nariai Ž. Kadžiulienė, P. Viškelis, A. Povilaitis, A. Pliūra, V. Ruzgas, E. Šarauskis, A. Sederevičius, V. Stanys, H. Žilinskas, P. Duchovskis, Z. Dabkevičius, A. Raila dalyvavo vykdant įvairius nacionalinius ir tarptautinius mokslo projektus, buvo jų vadovais.

Skyriaus nariai dalyvavo Lietuvos mokslo premijų komisijos darbe, vertino LMT, MITA, LVPA paraiškas ir ES Mokslo tarybos programos „Horizontas 2020“ projektus, ekspertavo Lietuvos standartizacijos departamento technikos komitetų „Vaisiai, daržovės ir jų produktai“ ir „Grūdai, grūdų produktai, duona, pašarai“ veiklos srities dokumentų projektus. Z. Dabkevičius buvo LMA sudarytos Lietuvos autorių mokslo populiarinimo knygų atrankos komisijos narys, Lietuvos kaimo ir žemės ūkio plėtros Baltosios knygos rengimo grupės narys, nuolatinės augalų nacionalinių genetinių išteklių komisijos prie LR AM tarybos pirmininkas, Žemės ūkio mokslo tarybos prie LR ŽŪM pirmininkas, asociacijos slėnio „Nemunas“ tarybos pirmininkas. V. Bižokas ir A. Povilaitis – LMA deleguoti UNESCO ir „L'ORÉAL Baltic“ 2019 m. stipendijų konkursui „Moterims mokslė“ pateiktų darbų vertinimo komisijos nariai. P. Viškelis ir A. Raila – LMA atstovai LR ŽŪM nuolatinėje komisijoje „Nacionalinės žemės ūkio ir maisto produktų kokybės sistemos“. P. Viškelis dar vykdė ekspertinį darbą Nacionalinės žemės ūkio ir maisto produktų kokybės sistemos ekspertų komitete. V. Stanys LR AM užsakymu vertino pateiktą projektą ir parengė išvadas, dirbo GMO ekspertų komitete. D. Danusevičius ir A. Pliūra dalyvavo Aplinkos

ministerijos Miško genetinių išteklių, sėklininkystės ir miško atkūrimo ekspertų komisijos veikloje. V. Ruzgas – Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos stebėsenos komiteto veikloje, taip pat buvo Lietuvos sėklininkystės asociacijos tarybos pirmininku.

Z. Dabkevičius bendradarbiavo su Švedijos karališkąja žemės ir miškų mokslų akademija, Hamburgo mokslų akademija, dalyvavo platformos „Europos žemės ūkio mokslinių tyrimų iniciatyva“ (EURAGRI) veikloje. D. Danusevičius vykdė „Horizontas 2020“ mokslinių tyrimų projektą. Ž. Kadžiulienė dalyvavo Šiaurės šalių žemės ūkio mokslininkų asociacijos (NJF) veikloje, buvo tarptautinės pupinių augalų asociacijos nare. A. Povilaitis vykdė tarptautinį mokslinį projektą su 32 partneriais iš viso pasaulio, buvo UNESCO IHP (*International Hydrology Programme*) atstovas (paskirtas LMA), dalyvavo Šiaurės šalių hidrologų, Šiaurės šalių žemės ūkio mokslininkų ir Tarptautinės hidrologijos mokslų sąjungų veikloje. A. Sederevičius bendradarbiavo su Mursijos universiteto (Ispanija) ir Jungtinės Karalystės mokslininkais, A. Pliūra vykdė tyrimus pagal tarptautinę ilgalaikę miškų tyrimo programą, kurios tikslas – ištirti paprasčio uosio genetinį atsparumą uosio džiūties ligai ir išvesti ligai atsparią uosio sodinamąją medžiagą bei sukurti jos vegetatyvinio dauginimo technologiją. A. Raila – Sakartvelo Šota Rustavelio nacionalinio mokslo fondo mokslo

projektų tarptautinis ekspertas, bendradarbiavo su Latvijos ir Ukrainos MA mokslininkais. V. Ruzgas vykdė tyrimus su Danijos Sejeto selekcijos stoties, Estijos augalininkystės instituto mokslininkais. P. Viškelis vykdė Europos teritorinio bendradarbiavimo tikslo programos projektą, bendradarbiavo su Latvijos žemės ūkio mokslų universitetu, atliko bendrus MTEP darbus su užsienio partneriais iš Salerno universiteto (Italija), bendradarbiavo su Belgijos mitybos asociacija ir Gento universitetu. H. Žilinskas yra BOVA (Baltijos šalių žemės ūkio, miškų ir veterinarijos universitetų tinklo) rektorius, bendradarbiavo su Švedijos karališkąja žemės ūkio akademija ir Estijos gyvybės mokslų universitetu bei Latvijos žemės ūkio universitetu. V. K. Sirvydis – pasaulinės paukštininkystės asociacijos Lietuvos skyriaus prezidentas.

Skyriaus nariai aktyviai dalyvavo mokslinių žurnalų leidyboje. Bendradarbiaujant su VDU Žemės ūkio akademija leistas žurnalas „Žemės ūkio mokslai“, skyriaus nariai buvo žurnalų „Žemdirbystė / Agriculture“, „Baltic Forestry“ redakcinių kolegijų pirmininkai, žurnalų „Agronomy Research“, „Environmental research, engineering and management / Aplinkos tyrimai, inžinerija ir vadyba“, „Actual Tasks on Agricultural Engineering“, „Folia Horticulture“ ir kitų redakcinių kolegijų nariai.

Technikos mokslų skyrius

Skyriuje yra 44 nariai: 20 tikrųjų, 13 emeritų ir 11 užsienio narių. Technikos mokslų skyrius neteko tikrojo nario Eugenijaus Ušpuro. Du mokslininkai išrinkti naujais TMS nariais. Skyriui vadovauja G. Žintelis. TMS nariai, be savo tiesioginio mokslinio darbo, vertina atliktus mokslinius tyrimus, įvairių lygių rengiamus mokslo projektus, studijas, inovacijas, konkursinius mokslo darbus, institucijų paraiškas, institucijų pavedimus ir užsakymus, teikia konsultacijas bei siūlymus rengiant aukštųjų technologijų plėtros programas, projektus, plėtojant mokslo, studijų ir verslo institucijų bendradarbiavimą, skatinant jaunųjų mokslininkų mokslinę veiklą bei sprendžiant aktualius mokslo ir pramonės poreikius ir problemas. Mokslinė veikla vykdoma Elektronikos ir informatikos, Energetikos, Mechanikos, Medžiagų inžinerijos, Statybos inžinerijos mokslų sekcijose.

Ataskaitiniais metais buvo surengti penki skyriaus narių visuotiniai susirinkimai, kuriuose buvo sprendžiami LMA, skyriaus ir Jaunosios akademijos sudėties papildymo naujais nariais, mokslinės veiklos, mokslinių projektų bei jų vykdymo klausimai. Svarstyti LMA premijų jaunesiems mokslininkams ir doktorantams, aukštųjų mokyklų studentams, LR Prezidento Jono Žemaičio vardinių stipendijų aukštųjų mokyklų I ir II studijų pakopų

bei kolegijų studentams, LMA stipendijų jaunesiems mokslininkams, Lietuvos mokslo premijų, Kauno miesto mokslo premijų, konkursinių mokslo darbų, projektų, leidybos ekspertinio vertinimo, mokslinio bendradarbiavimo, konferencijų, seminarų organizavimo ir jaunųjų mokslininkų mokslinės veiklos skatinimo klausimai.

TMS narių visuotiniuose rinkiminiuose susirinkimuose metų pradžioje išklausti pretendentų į LMA tikruosius narius moksliniai pranešimai, jų atsakymai į skyriaus narių klausimus, sudaryta ir patvirtinta pretendentų mokslinės veiklos atitikimo LMA keliamiems reikalavimams vertinimo komisija. Komisijai pateikus išvadas, skyriuje kandidatais į LMA tikruosius narius išrinkti prof. habil. dr. Rimantas Barauskas, prof. habil. dr. Arvidas Galdikas ir habil. dr. Sigitas Rimkevičius. Ataskaitiniame skyriaus susirinkime KTU kovo 5 d. kilo diskusijų dėl naujų tikrųjų narių rinkimų prioritetų bei pagrindinių vertinimo rodiklių sistemos netobulumo ir būtino jų koregavimo: elektronikos ir informatikos specialybėse iš penkių kandidatų į dvi skelbtas laisvas LMA narių vietas kandidatų nebuvo išrinkta. Taip pat skyriaus nariai nusprendė kreiptis į LMA prezidentą, Švietimo, mokslo ir sporto ministeriją bei LR Vyriausybę, prašydami

Ministras Pirmininkas Saulius Skvernelis, švietimo, mokslo ir sporto ministras Algirdas Monkevičius ir LMA prezidentas Jūras Banys sveikina 2018 m. Lietuvos mokslo premijos laureatą akad. Vytautą Ostaševičių. 2018 m. Lietuvos mokslo premijos laureato diplomų teikimo iškilmės, 2019-03-06

Lietuvos mokslų akademijos prezidentas Jūras Banys sveikina akad. Jurgį Kazimierą Staniškį, pelniusį 2019 m. Kauno miesto mokslo premiją

9-oji jaunųjų mokslininkų konferencija „Fizinių ir technologijos mokslų tarpdalykiniai tyrimai“ (MFChMS ir TMS, 2019-03-12)

Technikos mokslų skyriaus diskusija, pasibaigus posėdžiui

gražinti nuostatą, kad technologijos mokslams skiriama po dvi Lietuvos mokslo premijas kasmet. TMS narių visuotiniuose susirinkimuose rudenį rengtasi LMA Jaunosios akademijos naujų narių rinkimams ir buvo aptarti darbai, kurie atlikti Lietuvos mokslo premijų technologijos mokslų srityje padėčiai taisyti, rezultatai. Išklausių septynių pretendentų į LMAJA narius pranešimus, kandidatais LMA prezidentui pasiūlyti dr. Remigijus Paulavičius (VU) ir dr. Gediminas Stankūnas (LEI).

Skyriaus nariai organizavo nemažai renginių, taip pat ir tarptautinių. E. K. Zavadskas gegužės 15 d. VGTU organizavo 17-ąją tarptautinę EURO darbo grupės koliokviumą „Tvarūs sprendimai sukurtoje aplinkoje“. L. A. Telksnys Lietuvos parodų ir kongresų centre „Litexpo“ ir įvairiuose Lietuvos miestuose kartu su Norvegijos firma „Gjensidige“ ir be jos surengė 10 konferencijų, kuriose buvo nagrinėta darbo procesų skaitmenizavimo įtaka ateities profesijoms, aptartos robotų humanoidų ir dirbtinio intelekto aktualijos, parodyta lietuvių šneka valdomų paslaugų plėtros sistema LIEPA 2, nagrinėta dirbtinio intelekto įtaka Lietuvos informacinių technologijų srities ateičiai. G. Dzemyda gegužės 14 d. LMA vardu surengė konferenciją „Lietuvos magistrantų informatikos ir IT tyrimai“, kurios tikslas – skatinti Lietuvos magistrantų-informatikų ir besirenkančių studijuoti informatikos ar informatikos inžinerijos doktorantūroje mokslinius tyrimus. Lapkričio 28–30 d. G. Dzemyda vadovavo 11-ajai tarptautinei konferencijai „Duomenų analizės metodai programų sistemoms“.

Didelio dėmesio susilaukė jau tryliktą kartą A. S. Maruškos ir prof. Jono Bergkvisto (Jonas Bergqvist) organizuota tarptautinė konferencija „Gyvasis gamtos ženklas“ (*Vital Nature Sign*), kur aptartos įvairių mokslo sričių ir krypčių

(biomedicinos, fizikos, technologijos, chemijos, farmacijos, mikologijos), susijusių su pramone, problemos ir pasiekimai. Džiugina plati K. Ragulskio ir jo suburtos mokslinės mokyklos sukurtos precizinės vibromechanikos ir vibrotechnikos mokslo krypties pasiekimų sklaida. K. Ragulskis ir M. Ragulskis buvo pakviesti į aštuonias vibromechanikos ir vibrotechnikos tarptautines konferencijas, pasekėjų organizuotas Jungtiniuose Arabų Emyratuose, Slovakijoje, Italijoje, Rusijoje, Lietuvoje, Vokietijoje, Kinijoje ir Indijoje. Svarbią vietą užima J. Vilemo rengti mokslininkų, gamybininkų, verslininkų, specialistų ir politikų gausiai lankyti seminarai energetikos politikos ir ekonomikos klausimais, kurių surengta per 30.

Ataskaitiniais metais TMS nariai vykdė 88 mokslo projektus (31 – vadovavo), 51 proc. (45 projektai) buvo tarptautiniai. Daugiausia projektų – 29 – vykdė medžiagų inžinerijos mokslų sekcijos mokslininkai. Nacionaliniuose ES struktūrinių fondų remiamuose ir sumaniosios specializacijos projektuose V. Ostaševičius, R. J. Kažys, R. Šiaučiūnas įtvirtino tarpdalykinę ir tarpinstitucinę KTU, LSMU, VU, VGTU, FTMC bendradarbiavimą. Tarptautinis bendradarbiavimas suteikia progą susipažinti, užmegzti dalykinius ryšius ir bendrauti su aukšto profesinio lygio kitų šalių mokslininkais, nagrinėti pasaulines mokslinių tyrimų kryptis ir tendencijas, lankytis pažangiausiuose mokslų centruose. A. Kaliačka teigia, kad jo bendravimas ir bendradarbiavimas su užsienio mokslininkais, tiriančiais procesus branduolinėse jėgainėse sunkiųjų avarijų metu bei procesus termbranduolinių reaktorių plazmos indo aušinimo sistemose, leidžia įgyti modeliavimo patirties, prisijungti prie tarptautinių projektų. R. J. Kažys bendradarbiavo su UAB „DEKRA Industrial“ rengiant

Vienas akad. Jurgio Vilemo rengiamų ir gausiai lankomų testinių diskusijų-seminarų Lietuvos energetikos politikos ir ekonomikos klausimais

bendrą tarptautinį projektą. V. Ostaševičius su Fraunhoferio institutu (Vokietija) kūrė trapių medžiagų apdirbimo technologijas, o su Reno universitetu (Rennes, Prancūzija) – robotizuoto palaipsnio lakšto formavimo technologijas, kurios gali būti taikomos „Pramonės 4.0“ sferoje. R. Šiaučiūnas bendradarbiavo su Rygos technikos universiteto (Latvija), Miuncheno technikos universiteto (Vokietija), Baltarusijos valstybinio technologijos universiteto mokslininkais. M. Ragulskis – su Hohai universitetu (Kinija), tęsė darbus su Širdies matematikos instituto (HeartMath Institute) Kalifornijoje (JAV) mokslininkais. S. Tamulevičius, bendradarbiaudamas su CERN, vykdė projektą „Plonų plėvelių ir struktūrų, naudojamų dalelių greitintuvų vakuuminėje kameroje, eksperimentinis vertinimas“.

TMS nariai, glaudžiai bendradarbiaujantys su užsienio mokslo institucijomis ir mokslininkais, vykdančys konkursinius mokslo projektus, dažnai kviečiami atlikti ir eksperto funkcijas vertinant rengiamas mokslo programas, jų sudėtines dalis – projektus, jų etapų vykdymo rezultatus. Todėl jie yra ne tik MITA, LMT Nacionalinės mokslo programos „Link ateities technologijų“ ir kitų Lietuvos nacionalinių programų bei jų projektų, bet ir Europos mokslo fondo, „Eureka“, „Horizontas 2020“, „Eurostars“ programų, Vokietijos tyrimų fondo, Danijos technologinių projektų, Belgijos mokslo tarybos, Latvijos, Estijos mokslo fondų ir kitų šalių bei mokslo institucijų ekspertai. Paminėtina ir J. K. Staniškio pasaulinio lygio ekspertinė veikla rengiant Jungtinių Tautų ataskaitą pasaulio darniam vystymuisi pasiekti.

Skyriaus nariai vieni arba su bendraautoriais publikavo aštuonias knygas, buvo jų redaktoriai. Ypač išsiskyrė J. K. Staniškis ir E. K. Zavadskas. Išleistas penkiakalbis „Mechanikos terminų žodynas“, žurnalo „Apžvalga“ balandžio mėn. specialusis priedas, skirtas kibernetiniam saugumui.

TMS nariai, sprendžiantys technologijos mokslų problemas, siekia ne tik pasitikrinti naujas idėjas verslo ir pramonės įmonėse, bet tuo pačiu metu stengiasi bendradarbiauti vertinant pažangiausius technologinius sprendimus, padėti gamybininkams spręsti iškilusias problemas. V. Ostaševičius vykdė inovatyvius projektus su UAB „Dovaina“ ir „Artmedica“ diegiant gamyboje aukštesnę pridėtinę vertę generuojančias „Pramonė 4.0“ gamybos procesų skaitmeninimo technologijas. R. Šiaučiūnas konsultavo AB „Akmenės cementas“, UAB „Matuizų dujų silikatas“, AB „Silikatas“, AB „Lifosa“. K. Ragulskis bendradarbiavo su Smalininkų senovės technikos muziejumi, Lietuvos sporto muziejumi. Mokslinis bendradarbiavimas vyko su Rusijos mokslo institutais.

Buvo vykdomi reikšmingi energetikos mokslo srities darbai, kurie gali būti priskiriami užsakomiesiems projektams, atliktoms

ekspertizėms, bendradarbiavimui su pramonės ir verslo įmonėmis bei organizacijomis. P. Poškas vadovavo užsakomiesiems ir ekspertiniams su energetikos mokslo kryptimi susijusiems tyrimų ir vertinimo darbams, kurių užsakovas buvo Ignalinos atominė elektrinė. G. Dzemydai vadovaujant VU Duomenų mokslo ir skaitmeninių technologijų institute buvo skatinama su Ekonomikos ir inovacijų ministerijos priemone susijusi inovacinė veikla pradedantiems ar vykdančioms smulkiojo ir vidutinio verslo subjektams, pagal kurią jie gali gauti nustatyto dydžio tikslinę finansinę paramą paslaugoms iš mokslo ir studijų institucijų įsigyti.

A. Galdikas ir S. Tamulevičius kaip KTU doktorantūros atstovai ir veiklos koordinatoriai dalyvavo Europos doktorantūros tinklo PCAM (*Physics and Chemistry of Advanced Materials*, <https://www.pcam-doctorate.eu/>) veikloje. Tai daugiau kaip 10 metų besitęsiantis Europos universitetų bendradarbiavimas organizuojant doktorantų mokyklą, keičiantis mokslinėmis temomis, sudarant sąlygas doktorantams lankyti šio tinklo laboratorijose, įgyti dvigubą laipsnį ir prisidėti prie Europos mokslo erdvės kūrimo.

**MOKSLINĖS VEIKLOS
KOORDINAVIMAS
IR SKATINIMAS**

Su CERN susijusių veiklų koordinavimas

Pagal CERN asocijuotosios narystės 2017–2021 m. veiksmų planą, kurį 2016 m. patvirtino Nacionalinė strateginė mokslinių tyrimų, plėtros ir inovacijų taryba, vadovaujama Ministro Pirmininko, pagrindinė narystės koordinatore yra Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, o Ekonomikos ir inovacijų ministerija yra atsakinga už pramonės ryšius ir CERN verslo inkubatorių (Business Incubation Centre – BIC) įkūrimą Lietuvoje.

2018 m. Lietuvos pramonininkų konfederacijai buvo pavesta rūpintis pramonės ryšiais su CERN, o LMA – ryšiais mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų srityse, taip pat įkurtas Nacionalinis CERN veiklos komitetas prie LMA. 2019 m. Lietuvos inovacijų centras (LIC) – viešoji įstaiga, kurios akcininkai yra Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija bei Lietuvos pramonininkų konfederacija, – buvo paskirtas veikti kaip nacionalinis pramonės ryšių su CERN palaikymo biuras.

2019 m. švietimo, mokslo ir sporto ministras skyrė naujus Lietuvos atstovus CERN. Nuo 2019 m. rugsėjo pabaigos paskirti atstovai CERN žinioms ir atskirai medicinos žinioms perduoti, įvardytas Europos dalelių fizikos strategijos grupės stebėtojas. Kaip ir tartasi 2019 m. pradžioje, pradiniam dvejų metų laikotarpiui nuo

rugsėjo pabaigos Lietuvos ir CERN jungtiniame komitete yra keturi Lietuvos atstovai.

Lietuvos, Latvijos ir Estijos bendradarbiavimą CERN interesų srityse ir dalijimąsi geriausia praktika toliau plėtojo 2018 m. įsteigta CERN Baltijos grupė (CBG), kuriai du Lietuvos universitetai – KTU ir VU – priklauso nuo pat veiklos pradžios. 2019 m. įvyko du visuotiniai CBG susirinkimai ir keli susitikimai.

Antraisiais Lietuvos asocijuotosios narystės CERN metais paskirtas nuolatinis VU Fizikos fakulteto Branduolinės ir dalelių fizikos centro (VU centro) vadovas. Įvykdyti 2019 m. finansiniai įsipareigojimai CERN. Toliau nagrinėti ir spręsti aktualūs naudojimosi narystės teikiamomis galimybėmis klausimai. Kol kas nepaskirtas Lietuvai atstovaujantis asmuo CERN mokytojų ir studentų forume. Mokslinių tyrimų ir pramonės ryšiai su CERN veiklomis lieka įrašyti į politinę darbotvarkę.

Su CERN programomis susiję moksliniai tyrimai ir eksperimentinė plėtra toliau buvo remti pagal švietimo, mokslo ir sporto ministro patvirtintą 2018–2021 m. veiksmų planą. LMA koordinuoja septynių MTEP projektų, kuriuos mokslinių tyrimų grupės vykdo 2019–2020 metais, įgyvendinimą. Penkis jų vykdo tyrėjai iš VU (radiacijai atsparių silicio detektorių ir sparčių scintiliacinių detektorių kūrimas,

Jungtinio Lietuvos ir CERN atstovų komiteto, atliekančio Lietuvos dalyvavimo CERN stebėseną, posėdis

teoriniai Kompaktnio mionų solenoido – CMS – eksperimento duomenų tyrimai ir CMS programinės įrangos kūrimas), vieną – iš KTU (CERN greitintuvuose naudojamų dangų tobulinimas), vieną – grupę iš LSMU (tiriamas navikų atsparumas radiacinei terapijai). VU tyrėjai yra 145 CMS straipsnių, paskelbtų 2019 m., bendraautoriai. Be to, atskirų grupių tyrimų (daugiausia VU) medžiaga 2019 m. skelbta keturiolikoje straipsnių ir 23 pranešimuose.

Be valstybės biudžeto finansavimo, VU komandos sėkmingai ieškojo kitų lėšų šaltinių dalyvauti CERN veikloje. IT plėtros ir tyrimų grupė ėmėsi priemonių finansuoti dalį savo veiklos, siūlydama IT produktus pagal CERN užsakymą.

VU centro vadovas Aurelijus Rinkevičius nuo 2019 m. liepos mėn. tapo VU komandos CMS eksperimente vadovu, jo pavaduotojai – Andrius

Juodagalvis ir Valdas Rapševičius. Centre taip pat dirba administratorius, programuotojas ir dar trys IT specialistai, šio padalinio veikla yra remiama ŠMSM lėšomis, kurias ministerija skiria pagal numatytą veiksmų planą.

Kaip ir anksčiau, vyko CERN veiklos viešinimas, šviečiamieji renginiai mokytojams ir moksleiviams. Laikinas VU centro vadovas J. V. Vaitkus skaitė paskaitą „CERN atliekamų tyrimų ryšys su kitomis laboratorijomis“ vasario 18 d. seminare „Laboratorinių tyrimų galimybių moksle ir mokykloje“, skirtame Lietuvos fizikos mokytojams ir organizuotame kartu su Lietuvos fizikos mokytojų asociacija bei VU Filosofijos fakultetu. 6-ajame CERN mokytojų ir studentų forumo susitikime kovo 12 d. CERN VDU Gamtos mokslų fakulteto dekanas Saulius Mickevičius atstovavo Lietuvai nuotoliniu būdu. Iki dvylikos Lietuvos mokytojų

kovo 5–9 d. siūlyta priimti į CERN Baltijos šalių mokytojų programos renginį. Mokytojų dalyvavimą koordinavo Ugdymo plėtotės centras (vėliau tapęs Nacionaline švietimo agentūra). Dalyvavo mokytojai iš Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių miestų, Elektrėnų ir Kauno regionų bei Briuselio II Europos mokyklų lituanistinės sekcijos, nors dalyviams nebuvo tiesiogiai kompensuojamos kelionės ar pragyvenimo išlaidos. Šiame renginyje A. Rinkevičius skaitė paskaitą apie dalelių detektorius. Renginį VU „Tarptautinės dalelių fizikos meistrystės pamokos“ gimnazijų moksleiviams kovo 15 d. organizavo VU centro sklaidos grupė, bendradarbiaudama su Tarptautine dalelių fizikos sklaidos grupe (IPPOG) ir Lietuvos partneriais.

VU portale 2019 m. paskelbti du naujienų straipsniai apie CERN. Pirmasis buvo apie CERN generalinės direktorės Fabiolos Džianoti (Fabiola Gianotti) ir Lietuvos Respublikos Prezidentės Dalios Grybauskaitės susitarimą 2019 m. sausio mėn. įsteigti Lietuvoje du BIC – pirmuosius Centrinėje ir Rytų Europoje. Prezidentės spaudos tarnyba paskelbė apie tai pranešimą spaudai. Antrajame rašyta apie atvirą CERN tarybos simpoziumą Granadoje

(Ispanija) gegužės 13–16 d., kuriame svarstytas Europos dalelių fizikos strategijos atnaujinimas. KTU portalas rugpjūčio mėn. naujienose skelbė apie ūkio ir inovacijų ministro pasirašytą susitarimą įsteigti du BIC Lietuvoje, kurių vienas numatytas Kauno „Santakos“ integruotame mokslo, studijų ir verslo centre. Lietuvos nacionalinis transliuotojas LRT ir pagrindinis naujienų portalas „Delfi“ taip pat perdavė šią žinią.

LR užsienio reikalų ministerijos ir LR atstovybės Ženevoje iniciatyva CERN tunelyje rugsėjo 13 d. koncertavo žymus džiazo būgnininkas iš Vilniaus Vladimiras Tarasovas.

Gruodžio 4 d. LIC skelbė kvietimą įmonėms teikti siūlymus dalyvauti BIC programoje ir kurti novatoriškus produktus, paremtus CERN sukurtomis technologijomis. Pasiūlymo galutinis terminas – 2020 m. sausio mėn. pabaiga.

Lietuvos atstovai dalyvauja reguliariuose posėdžiuose, į kuriuos kviečiamos CERN asocijuotosios valstybės narės, – CERN tarybos ir jos komitetų sesijose. Atstovų pateiktos ataskaitų santraukos lietuvių kalba skelbiamos LMA tinklalapyje.

Tarptautiniai LMA ryšiai

2019 m. LMA buvo patikima dvišalio mokslinio bendradarbiavimo partnerė. Ji palaikė tradicinius ryšius su užsienio šalių mokslų akademijomis, tarptautinėmis organizacijomis ir kitomis mokslo institucijomis.

2019 m. įvyko daug svarbių LMA atstovų vizitų į užsienį. Sausio 31 d. – vasario 2 d. Taline Estijos mokslų akademija kartu su Ižvalgų centru surengė tarptautinį seminarą ir mokomuosius pasitarimus „Siekiamo mokslo ir sprendimų priėmimo jungties“. Dalyvavo mokslo ekspertai, akademikai, ministerijų mokslo patarėjai, žurnalistai, mokslo organizatoriai ir politikai. LMA atstovavo Organizacinio skyriaus vadovas dr. A. Bernotas. Seminarą atidarė ir paskaitą skaitė EK generalinio direktorato Jungtinio tyrimų centro (JTC) vadovo pavaduotoja Maivė Rutė (Maive Rute). Seminaras organizuotas kaip JTC remiamos veiklos „Mokslas susitinka su parlamentais – mokslas susitinka su regionais“ dalis.

Vasario 21–22 d. Berlyne Nacionalinė mokslų akademija *Leopoldina* surengė forumą „Europos ateitis“. Renginyje dalyvavo Vokietijos ir trylikos ES santykinai naujųjų narių (Bulgarijos, Kroatijos, Kipro, Čekijos, Estijos, Vengrijos, Latvijos, Lietuvos, Maltos, Lenkijos, Rumunijos, Slovakijos ir Slovėnijos) aukščiausio lygio mokslo politikai. Lietuvai atstovavo

akademikai LMA prezidentas J. Banyš, VU rektorius A. Žukauskas ir VU išskirtinis profesorius S. Klimašauskas. Forume taip pat dalyvavo EK Mokslinių tyrimų ir inovacijų generalinio direktorato atstovai, Europos Parlamento nariai. Svarbiausios diskusijų temos buvo dvi: pirmoji – ES ir Europos žemyno ateitis: siūlymų teikimas dėl mokslo perspektyvų „Ateities Europos darbotvarkei“ ir antroji – Europos mokslinių tyrimų ir Europos aukštojo mokslo ateitis siekiant didesnio ES finansavimo, sudarant vienodas galimybes visoms ES šalims. Forume priimtas bendras komunikatas, kuriame apibendrintos diskusijoje išsakytos nuomonės ir priimtos išvados.

Spalio 12 d. Bulgarijos MA šventė savo veiklos 150-metį. Ta proga Sofijoje lankėsi LMA vadovai – prezidentas J. Banyš ir viceprezidentas Z. Dabkevičius. Bulgarijos MA priklauso 42 savarankiškos mokslo institucijos, kuriose dirba apie 3000 mokslininkų ir kur sukurama apie pusę šalies mokslinės produkcijos. Iškilmingame posėdyje dalyvavo 57 užsienio akademijų ir tarptautinių mokslo organizacijų atstovai. Tai buvo puiki proga LMA atstovams aptarti bendradarbiavimą su Bulgarijos MA ir kitų šalių mokslų akademijomis bei tarptautinėmis organizacijomis.

Spalio 24–25 d. Švedijos karališkoji inžinerinių mokslų akademija (IVA) iškilmingai minėjo

100 metų jubiliejų. Dalyvauti šventiniuose renginiuose buvo pakviesti LMA prezidentas J. Banys, šios Akademijos užsienio nariai V. Ostaševičius ir J. Vilemas. Iškilminguose renginiuose iš viso dalyvavo apie 1200 vietinių ir užsienio svečių. Šimtmečio minėjime nuskambėjo mintis, kad Akademijos įkūrimas lėmė Švedijos, kaip išvystytos pažangios pramonės šalies, ateitį. IVA pagrindinis tikslas – skatinti verslo, mokslinių tyrimų ir viešojo administravimo bendradarbiavimą bei mainus valstybiniu ir tarptautiniu mastu. Švedijos karalius Karlas XVI Gustavas yra Akademijos globėjas.

Spalio 31 d. – lapkričio 1 d. Hamburge susitiko Šiaurės Vokietijos žymius mokslininkus jungiančios Tikslųjų ir humanitarinių mokslų akademijos Hamburge ir Baltijos šalių mokslų akademijų delegacijos. Buvo aptarta, kokiose srityse galėtų bendradarbiauti Vokietijos ir Baltijos šalių mokslininkai, kaip efektyvinti mokslų akademijų veiklą, kaip į akademijų veiklą įtraukti jaunąją mokslininkų kartą. LMA prezidentas J. Banys perskaitė pranešimą apie LMAJA kūrimą ir jos pirmųjų veiklos metų darbus. Buvo pasidžiaugta, kad Lietuva, atsiliepdama į pasaulines tendencijas, laiku įkūrė LMAJA ir turi jau sėkmingas patirties šioje srityje. Hamburge dar tik planuojama kurti tokią akademiją. Susitikime aptartos bendradarbiavimo galimybės fizinių ir technologijos, žemės ūkio, medicinos, istorijos ir literatūros, politikos ir socialinių mokslų srityse, pasirašytos Hamburgo ir Baltijos šalių akademijų dvišalės bendradarbiavimo sutartys, viena jų – LMA ir Tikslųjų ir humanitarinių mokslų akademijos Hamburge mokslinio bendradarbiavimo sutartis. Sutartyje numatyta plėtoti abiejų šalių mokslininkų mobilumą, bendradarbiavimą ir produktyvius mainus.

Lapkričio 8 d. LMA delegacija – viceprezidentas ir ŽŪMMS pirmininkas Z. Dabkevičius, HSMS pirmininkas D. Kaunas, BMGMS pirmininkas V. Kučinskas ir skyriaus mokslinė sekretorė dr. J. Olechnovičienė lankėsi Punsko savivaldybėje (Lenkija). Numatyta ateityje pasirašyti LMA ir Punsko savivaldybės bendradarbiavimo sutartį.

Nemažai tarptautinių renginių ir susitikimų su užsienio šalių atstovais vyko Lietuvoje. Gegužės 2–3 d. LMA surengė tarptautinę XVI Baltijos intelektualinio bendradarbiavimo konferenciją „Genai: iš praeities į ateitį“. Ji tęsė trijų Baltijos valstybių mokslinio bendradarbiavimo tradiciją, gimusią dar XX a. pirmoje pusėje. Konferencijoje buvo pristatyti tarptautinį pripažinimą turinčių mokslininkų ne tik iš Baltijos šalių, bet ir Vokietijos, Suomijos genetiniai ir genominiai tyrimai, supažindinta su jų taikymo galimybėmis. Tradiciškai konferencijoje už intelektualinių Baltijos šalių ryšių plėtojimą mokslininkai ir intelektualai apdovanojami Baltijos mokslų akademijos medaliais ir diplomais. 2019 m. apdovanojimus pelnė Estijos genetikė prof. Maris Lan (Maris Laan) – už didelį indėlį Estijai, Latvijai ir Lietuvai bendradarbiaujant pagrindinės ir klinikinės reprodukcinės genetikos srityje, Latvijos genetikas prof. Izakas Rašalis (Īzaks Rašals) – už esminius genetikos tyrimus ir svarbų pedagoginį bei organizacinį indėlį plėtojant ir stiprinant fundamentinius bei taikomuosius augalų genetikos tyrimus Latvijoje, Lietuvoje ir Estijoje, taip pat genetikas V. Kučinskas – už novatoriškus su Latvijos ir Estijos mokslininkais atliktų tyrimų rezultatus, leidusius interpretuoti baltų kilmę bei nustatyti jų genetinę įvairovę ir panašumus.

LMA lankėsi Tarptautinės telekomunikacijų sąjungos (ITU) Telekomunikacijų standartizacijos biuro direktorius dr. Česubas Li (Chaesub

MA prezidentai XVI Baltijos šalių intelektinio bendradarbiavimo konferencijoje „Genai: iš praeities į ateitį“

Lee). Susitikime dalyvavo LMA prezidentas J. Banys, viceprezidentas Z. Dabkevičius ir LR ryšių reguliavimo tarnybos atstovai. ITU – seniausia dukterinė JT organizacija, koordinuojanti viso pasaulio telekomunikacijos veiklą. Direktorius papasakojo apie ITU bendradarbiavimą su daugiau nei 800 organizacijų, tarp jų „Google“, „Huawei“, „Amazon“ ir kt., 150 universitetų bei mokslo institucijų, su kuriomis ITU yra sudariusi bendradarbiavimo sutartis. ITU siekia plėsti ryšius su akademinėmis bendruomenėmis, todėl dr. Č. Li pasiūlė LMA taip pat dalyvauti bendroje veikloje.

Gruodžio 18 d. LMA ir LMT lankėsi Europos mokslinių tyrimų tarybos (ERC) prezidentas prof. Žanas Pjeras Burginjonas (Jean-Pierre Bourguignon). Susitikime taip pat dalyvavo ERC prezidento patarėja Sabinė Simros (Sabine Simmross), LMA prezidentas J. Banys, švietimo,

mokslo ir sporto viceministras V. Razumas ir LMT pirmininkas Romas Baronas. Buvo pristatyta LMT, LMA ir ERC veikla, nagrinėtos Lietuvos mokslininkų galimybės dalyvauti ERC projektuose, aptarta naujų ir esamų pažangos centrų plėtra šalių regionuose, mokslinių tyrimų ir inovacijų institucijų bendradarbiavimas, mokslo kokybės gerinimo, vykdamas bendras veiklas ir stiprinant plėtros šalių bei mokslinių tyrimų institucijų partnerystę, perspektyvos, Europos universitetų bendradarbiavimo plėtotė.

2019 m. Lietuvos Respublikos Vyriausybė pavedė LMA kreiptis į Bulgarijos MA ir informuoti ją apie Lietuvos visuomeninę-akademinę iniciatyvą nustatyti dr. Jono Basanavičiaus žmonos Gabrielos Eleonoros Mol (Gabrela Eleonora Mohl) palaidojimo vietą. Buvo peržiūrėti Bulgarijos valstybinio archyvo fondai, susiję su

Lomo miesto kapinėmis. Atskleista, kad 1940 m. įsigaliojo įsakymas perkelti senąsias Lomo kapines (kur ir buvo palaidota dr. J. Basanavičiaus žmona) į naują vietą. Manytina, kad G. E. Mol kapavietė nebuvo perkelta, nes ji šiame mieste neturėjo artimųjų. Dabar senųjų kapinių vieta yra privati nuosavybė ir užstatyta statiniais.

2019 m. Baltijos Asamblėjos mokslo premija skirta LMA prezidentui J. Baniui už išskirtinių indėlių į feroelektros bei fazinių virsmų mokslinius tyrimus ir inovacijas, už nuopelnus mokslui ir lyderystę plėtojant mokslinius tyrimus. Baltijos Asamblėjos premijos tikslas – remti išskirtinius literatūros, meno ir mokslo laimėjimus; parodyti bendrus Baltijos šalių interesus puoselėjant savo tautinę tapatybę ir savivertę; sukurti galimybę susipažinti su kaimyninių šalių pasiekimais; palaikyti nuolatinę Estijos, Latvijos ir Lietuvos piliečių domėjimąsi Baltijos valstybių plėtra; stiprinti Baltijos šalių bendradarbiavimą literatūros, meno ir mokslo srityse; skatinti visuomenę branginti baltų tautų vertybes; kelti Baltijos šalių literatūros, meno ir mokslo lygį.

RYŠIAI SU TARPTAUTINĖMIS

ORGANIZACIJOMIS, KURIŲ NARĖ YRA LMA

LMA atstovauja Lietuvai daugelyje tarptautinių mokslo organizacijų, vienijančių mokslų akademijas, mokslo politikos formuotojus ir tyrėjus. Tai Visos Europos mokslų akademijų federacijoje (ALLEA), Tarptautinėje mokslo taryboje (ICSU), Europos Sąjungos šalių akademijų mokslo konsultacinėje taryboje (EASAC), Tarptautinėje mokslų akademijų sąjungoje (IAP), Europos medicinos mokslų akademijų federacijoje (FEAM), Europos taikomųjų žemės ūkio, maisto ir gamtos mokslų akademijų sąjungoje (UEAA). Dalyvavimas šių tarptautinių organizacijų veikloje suteikia galimybę

šalies mokslo bendruomenei drauge su žinomais Europos ir pasaulio mokslininkais, mokslo politikos kūrėjais spręsti globalius mokslo ir visuomenės uždavinius. Dalyvaujama tarptautinių organizacijų veikloje 2019 m. LMA kartu su kitomis akademijomis išsakė savo poziciją įvairiais tarptautinei mokslo bendruomenei aktualiais klausimais (žr. 25 p.).

Gegužės 8–10 d. Berne (Šveicarija) buvo paminėta ALLEA 25-erių metų sukaktis ir surengtas mokslo simpoziumas „Mokslas ir visuomenė šiuolaikinėje Europoje“. ALLEA įkurta 1994 m. besikeičiant Europos politinei situacijai ir stengiantis suvienyti Vakarų ir Rytų Europos akademijas. Ji jungia daugiau nei 50 akademijų iš daugiau nei 40 ES ir ne ES šalių. ALLEA generalinėje asamblėjoje ir simpoziume buvo per 200 dalyvių, Lietuvai atstovavo LMA prezidentas J. Banys ir viceprezidentas Z. Dabkevičius. Diskutuota apie tai, kad akademijos turi būti nepriklausomos nuo valdžios ir bendradarbiauti rengiant strateginius dokumentus, diegiant inovacijas, suprantamai ir įtikinamai pateikti mokslo žinias visuomenei. Daug dėmesio skirta jaunųjų akademijų kūrimui pasaulyje.

Birželio 13–14 d. Suomijos sostinėje Helsinkyje įvyko EASAC susirinkimas. Tarp 53 dalyvių iš 20 šalių mokslų akademijų buvo ir LMA prezidentas J. Banys bei viceprezidentas Z. Dabkevičius. Pirmoje susirinkimo dalyje buvo aptarta Baltijos ir Šiaurės šalių bendradarbiavimo patirtis, esama situacija ir numatytos tolesnio bendradarbiavimo galimybės. Posėdyje, kuriam pirmininkavo Lietuvos ir Latvijos MA prezidentai J. Banys ir O. Sparytis, buvo išklaustas išsamus prof. Larso Valė (Lars Walløe) pranešimas „Istoriniai Baltijos ir Šiaurės šalių kontaktai nuo 1990 metų“. Baltijos šalims atgavus nepriklausomybę, siekdamas

pertvarkyti ir modernizuoti mokslo, studijų ir akademinę struktūrą, Baltijos ir Šiaurės šalių MA užmezgė ryšius – prasidėjo mokslininkų vizitai į Šiaurės šalis, buvo surengtos pirmosios bendros konferencijos. Konferencijoje buvo iškelta iniciatyva ateityje pasirašyti vieną bendrą septynių Baltijos–Šiaurės šalių bendradarbiavimo sutartį. LMA prezidentas J. Banys pateikė informaciją, kad LMA yra pasirašiusi sutartis su Norvegijos, Suomijos, Estijos, Latvijos ir trimis Švedijos akademijomis, bet kol kas neturi sutarties su Danijos MA. Didelis dėmesys susirinkime buvo skirtas ir klimato kaitos problemoms spręsti.

BMGMS pirmininkas V. Kučinskas lapkričio 20–23 d. dalyvavo Europos medicinos mokslų akademijų federacijos metiniame susirinkime Briuselyje (Belgija). Jame buvo aptarta, kaip vykdomi anksčiau priimti nutarimai, svarstyti Ispanijos veterinarijos mokslų ir Prancūzijos veterinarijos mokslų akademijų veiklos planai, gilintasi į FEAM vykdomų programų problemas Europoje, atskirų šalių mokslų akademijų indėlį į FEAM veiklą. Lapkričio 22 d. Belgijos medicinos mokslų akademijoje įvyko konferencija „Migracija, sveikata ir medicina“. Renginio dalyviai svarstytais klausimais pateikė rekomendacijas, kurios paskelbtos FEAM tinklalapyje.

RYŠIAI SU TARPAKADEMINIŲ MOKSLINIŲ MAINŲ PARTNERIAIS

Tarptautinis mokslinis bendradarbiavimas padeda užtikrinti kiekvienos šalies mokslo pažangą, todėl LMA kryptingai plėtoja mokslinius mainus bendradarbiaudama su kitų šalių mokslų akademijomis.

Iki 2019 metų pabaigos LMA yra pasirašiusi mokslinio bendradarbiavimo sutartis su 27 užsienio šalių mokslo institucijomis: Armėnijos

nacionaline MA, Austrijos MA, Azerbaidžano nacionaline MA, Baltarusijos nacionaline MA, Bulgarijos MA, Berlyno-Brandenburgio MA, Britų akademija, Čekijos MA, Estijos MA, Izraelio tikslųjų ir humanitarinių MA, Juodkalnijos mokslų ir menų akademija, Latvijos MA, Lenkijos MA, Norvegijos tikslųjų ir humanitarinių MA, Rumunijos akademija, Rusijos MA, Slovakijos MA, Slovėnijos mokslų ir menų akademija, Suomijos akademija, Švedijos karališkąja inžinerinių MA, Švedijos karališkąja literatūros, istorijos ir senovės MA, Švedijos karališkąja žemės ūkio ir miškininkystės akademija, Šveicarijos MA, Tikslųjų ir humanitarinių MA Hamburge, Ukrainos nacionaline MA, Ukrainos nacionaline žemės ūkio MA ir Vengrijos MA, taip pat – savitarpio supratimo memorandumą su Lindau Nobelio premijos laureatų susitikimų taryba ir fondu.

Mokslininkų komandiruočių išlaidas apmoka priimančioji akademija. Pagal mokslinio bendradarbiavimo sutartis atvykstančių mokslininkų priėmimas finansuojamas LMA biudžeto lėšomis.

Tarptautinių sutarčių teikiamomis galimybėmis gali naudotis visų Lietuvos mokslo ir studijų institucijų atstovai, nors dalis užsienio akademijų taiko tam tikrus apribojimus, pavyzdžiui, mokslininkai iš universitetų negali dalyvauti mainų programose. Pastaraisiais metais vis dažniau prioritetą teikiamas ne individualiems mokslininkų vizitams, o dvišalių mokslinių projektų įgyvendinimui.

LMA mokslinis bendradarbiavimas remiasi partnerystės, bendrų mokslinių tyrimų siekių, mokslininkų bendros patirties ir mokslinių tyrimų efektyvumo, taip pat abipusės naudos principais.

Ne ES šalių mokslininkams toks bendradarbiavimas atveria naujų galimybių – kartu

su Lietuvos mokslininkais dirbti bendruose Europos projektuose.

2019 m. LMA priėmė 56 mokslininkus, atvykusius pagal dvišalio bendradarbiavimo sutartis. Užsienio šalių mokslininkai Lietuvos bibliotekose, archyvuose, mokslinių tyrimų centruose dirbo 378 dienas, o 29 Lietuvos mokslininkai užsienio mokslo institucijose – 211 dienų. Dalis vizitų buvo trumpalaikiai – mokslininkai vyko į konferencijas, seminarus, simpoziumus. Galimybėmis išvykti daugiausia naudojosi humanitarinių ir socialinių mokslų atstovai (48 proc.), šiek tiek mažiau – technikos mokslų (31 proc.), žemės ūkio ir miškų mokslų (13,7 proc.), mažiausia – biologijos, medicinos ir geomokslų (7 proc.). Išsiplėtė mokslinių tyrimų sričių spektras, užsimezgė mokslinis bendradarbiavimas naujose srityse. Padaugėjo Lietuvos žemės ūkio ir miškų mokslų mokslininkų projektų su užsienio partneriais. Aktyvūs buvo LAMMC mokslo darbuotojai. Užsienio mokslininkus ypač domino biotechnologijos, okeanologija, lazeriai ir kiti Lietuvos mokslininkų pasiekimai. Domėjimąsi humanitariniais ir socialiniais mokslais lėmė bendras Lietuvos istorinis, kultūrinis ir literatūrinis

paveldas su Latvija, Lenkija, Baltarusija ir kitomis šalimis. Ypač daug bendradarbiaudami su kitomis šalimis nuveikė Lietuvos istorijos instituto, Lietuvių kalbos instituto ir LMAVB mokslininkai: parengtos studijos „Baltų kalbų atlasas“, „Baltų ir slavų kalbos ir dialektai Centrinėje Europoje“, „Protestantiškasis švietimas LDK XVI–XVIII a.“, „Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės bajorijos požiūris į Lietuvos–Lenkijos uniją XVIII amžiuje“.

Lietuvos, Estijos, Latvijos, Bulgarijos istorikai, etnologai ir folkloristai apibendrino bendro projekto „Balkanų ir Baltijos šalys vieningoje Europoje: istorija, religija ir kultūra“ darbo rezultatus – tarptautinėje konferencijoje Tartu mieste (Estija) pristatė keturių šalių projektą „Balkanų ir Baltijos šalių tyrimų studijos“. Jau išleistas dviejų tomų metraštis, mokslininkai tęs darbą ir parengs trečią metraščio tomą.

Palyginti su ankstesniais metais, 2019 m. padaugėjo atvykusiųjų vykdyti bendrų mokslinių projektų, ypač humanitarinių mokslų (82 proc.), technikos ir kitų tikslųjų mokslų (13 proc.), o sumažėjo medicinos ir geomokslų (iki 4 proc.) bei žemės ūkio ir miškų mokslų (2 proc.) mokslininkų vizitų į Lietuvą.

LMA vardinės premijos

LMA yra įsteigusi 18 žymių Lietuvos mokslininkų vardais pavadintų premijų, kurių kiekvienos konkursas skelbiamas maždaug kas ketveri metai. LMA prezidiumas, remdamasis 2018 m. paskelbtų konkursų rezultatais, paskyrė keturias LMA vardines premijas.

JUSTINO MARCINKEVIČIAUS (literatūrologija) premija skirta rašytojui, eseistui, literatūros kritikui Eimučiui Valentinui Sventickui už lietuvių poezijos, jos socialinių ir estetinių turinių tyrimus, už kūrybingą leidybinę literatūros tekstologiją. Pastaraisiais metais jo tyrinėjimuose daugiausia dėmesio skirta Just. Marcinkevičiaus kūrybai ir veiklai suvokti, tą suvokimą perteikiant visuomenei. Savo knygose ir straipsniuose laureatas atskleidžia ir mokslinę Just. Marcinkevičiaus veiklą, jo pastangas puoselėti lietuvių literatūros palikimą ir lietuvių kalbą. V. Sventickas aktyviai dalyvauja šiai asmenybei vertinti skirtuose literatūros renginiuose ir konferencijose, rengdamas spaudai neskelbtus poeto kūrinius. V. Sventickas yra parašęs, parengęs ir išleidęs daugiau nei 30 literatūros kritikos knygų (monografijų), studijų ir kitų leidinių. Pamalonintas, kad Just. Marcinkevičiaus premiją gauna pirmasis, kaip prizinę vietą, laureatas įteikiant apdovanojimą kvietė visus dar

tą patį vakarą skirti keletą minučių atsiversti ir paskaityti Just. Marcinkevičiaus knygą, o kas nespės, tiems pacitavo dvi Poeto eilutes: „Pasaulis – už mus. / Prieš mus – tik mes patys“.

POVILO BRAZDŽIŪNO (eksperimentinė fizika) premiją pelnė LMA narys prof. habil. dr. Arūnas Krotkus už darbų ciklą „Ultrasparčiosios optoelektronikos medžiagos ir prietaisai“. Laureatas yra vienas žymiausių dabartinių Lietuvos fizikų, inicijavęs naujos krypties mokslinius tyrimus, kurių pagrindu buvo ieškoma medžiagų, tinkamų optoelektroninių prietaisų gamybai. A. Krotkus vykdė įvairius tarptautinius projektus, sukūrė naujus matavimo bei technologinius metodus, inicijavo aukštųjų technologijų įmonės UAB „Teravil“ įkūrimą. Akademikas, teikimo iškilmėse dėkojęs pagal Oskarų ceremonijos protokolą, džiaugėsi, kad baigė tą pačią mokyklą, kaip ir pats akad. P. Brazdžiūnas, ir dar vylėsi būti ne paskutiniu šios mokyklos auklėtiniu, kuris pelnys premiją.

JONO KUBILIAUS (matematika) premija įteikta akademikams prof. habil. dr. Vygantui Paulauskui ir prof. habil. dr. Donatui Surgailiui už darbų ciklą „Darbai iš atsitiktinių procesų teorijos“. Laureatai yra žinomos pasaulyje Lietuvos tikimybinės mokyklos atstovai.

Pirmoje eilėje iš kairės: akad. Valdematas Razumas, dr. Ilona Jukonienė, akad. Donatas Surgailis, Žydrūnas Vičiškas, įvertintas VLKK apdovanojimu už 2018 m. LMA jaunųjų mokslininkų ir doktorantų darbų konkursui teiktos studijos sklandžią ir stilingą lietuvių kalbą. Antroje eilėje iš kairės: Eimutisi Valentinas Sventickas, akad. Arūnas Krotkus, akad. Vygantas Paulauskas, akad. Jūras Banys, VLKK pirmininkas Audrys Antanaitis

Premijuoti darbai atspindi jų mokslinę karjerą, kurioje svarbiausią dalį sudaro tikimybių teorijos ribinių teoremų analizė. Autorių teiktame darbų rinkinyje išskirtas aktualus ir sudėtingas objektas – atsitiktiniai procesai, pasižymintys stipriomis priklausomybėmis, specifine struktūra. Tokie uždaviniai priskirtini netradicinėms ribinių teoremų sritims, o gautieji rezultatai yra labai įvairiai taikomi. Premijos teikimo komisija yra pažymėjusi, kad laureatai ne tik yra tradicinės, gerai žinomos pasaulyje Lietuvos tikimybės mokyklos atstovai, bet ir tapo šios mokyklos lyderiai: nemaža jų veiklos dėka mokykla išlaikė aukštą mokslinį lygį, originalumą ir tematikos aktualumą – vertybes, kurias suformavo mokyklos kūrėjai akademikai Jonas

Kubilius, Vytautas Statulevičius ir Bronius Grigelionis.

TADO IVANAUSKO (gamtosauga) premija skirta dr. Ilonai Jukonienėi už darbų ciklą „Briologiniai archyvai – Lietuvos mokslo ir gamtos istorijos paveldas“. Laureatė ne tik pati daugiau kaip du dešimtmečius kryptingai tyrinėja Lietuvos samanų florą, bet ir išsamiai išanalizavo anksčiau tyrinėtojų herbariumų rinkinius, pateikė daug naujų faktų bei mokslui reikšmingų patikslinimų. Apdovanojimo išskilmėse I. Jukonienė pabrėžė, kad gamtosaugos problemos XXI a. yra labai aktualios ir akademiko T. Ivanausko paveldas šioje srityje neišvengiamai turi būti siejamas su šių dienų darbais.

Jaunųjų mokslininkų ir studentų mokslinės veiklos skatinimas

LMA, skatindama perspektyvius jaunų žmonių atliekamus mokslinius tyrimus, kasmet skelbia aukštųjų mokyklų studentų, jaunųjų mokslininkų ir doktorantų geriausių mokslinių darbų, stipendijų jauniesiems mokslininkams konkursus. 2019 m. premijuota 14 aukštųjų mokyklų studentų darbų ir skirti pagyrimo raštai 6 mokslinių darbų autoriams, taip pat premijuota 11 jaunųjų mokslininkų ir doktorantų darbų ir skirti 7 pagyrimo raštai.

MFCChMS kuruojamo LMA Teodoro Grotuso fondo įsteigta stipendija LMA sesijoje įteikta Kauno technologijos universiteto doktorantui Tadaui Dambrauskui.

LMA jaunųjų mokslininkų stipendijų konkurse skirta 15 stipendijų, mokamų 2019–2020 metais.

Šiuose konkursuose, taip pat Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos konkurse Lietuvos aukštųjų mokyklų studentams, siekiantiems gauti LR Prezidentų stipendijas, gautų paraiškų vertinimą atlieka LMA nariai. Be to, jie vertina ir tarptautinėms nominacijoms teikiamas Lietuvos jaunųjų tyrėjų paraiškas.

LMA yra pasirašiusi memorandumą dėl „L'ORÉAL Baltic“, LMA ir Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos bendradarbiavimo skiriant L'ORÉAL stipendijas „Moterims moksle“. Ataskaitiniais metais „L'ORÉAL Baltic“ nutarė

skirti vieną stipendiją daktaro laipsnį turinčiai mokslininkei iki 40 metų ir papildomą stipendiją doktorantūros studentei iki 33 metų, siekiančiai užbaigti disertacijoje apibendrinamus tyrimus. Vasario 20 d. LMA įvyko ketinančių konkurse dalyvauti jaunųjų mokslininkų susitikimas su šį prestižinį apdovanojimą jau gavusiomis Lietuvos mokslininkėmis – dr. Urte Neniškyte (2017) ir dr. Giedre Motuzaite Matuzevičiūte Keen (2018). Renginyje dalyvavo ir savo mintimis apie „L'ORÉAL Baltic“ „Moterims moksle“ stipendijas pasidalijo Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos generalinė sekretorė Asta Junevičienė ir LMA viceprezidentas Z. Dabkevičius.

Birželio 11 d. Latvijos universiteto Didžiojoje auloje vyko „L'ORÉAL Baltic“ „Moterims moksle“ apdovanojimų iškilmės. Joje dalyvavo ir LMA delegacija, vadovaujama LMA prezidento J. Banio. Penkiolikos metų Latvijoje ir trejų metų programos įgyvendinimo sukakties Estijoje ir Lietuvoje proga 6000 Eur dydžio stipendijos buvo skirtos Lietuvos mokslininkėms dr. Jurgitai Skiecevičienei ir doktorantūros studentei Mildai Alksnei. Taip pat trys stipendijos buvo suteiktos Latvijos mokslininkėms ir dviem mokslininkėms iš Estijos.

LMA skatina jaunųjų mokslininkų ir iškiliausių pasaulio tyrėjų tiesioginius kontaktus.

Iš kairės: „L'ORÉAL Baltic“ „Moterims moksle“ stipendijos laimėtoja dr. Giedrė Motuzaitė Matuzevičiūtė Keen, „L'ORÉAL Baltic“ „Moterims moksle“ stipendijos laimėtoja dr. Urtė Neniškytė ir Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos generalinė sekretorė Asta Junevičienė

Akademija yra pasirašiusi Savitarpio supratimo memorandumą su Lindau Nobelio laureatų susitikimų taryba ir fondu. Kiekvienais metais šios organizacijos Vokietijos mieste Lindau rengia Nobelio premijos laureatų susitikimus su jaunaisiais mokslininkais iš viso pasaulio. 2019 m. 69-asis Nobelio premijos laureatų susitikimas buvo skirtas fizikai. LMA į minėtą renginį delegavo dr. Mantą Šimėną ir doktorantą Kazimierą Badoką iš VU. Forume dalyvavo 39 Nobelio premijos laureatai ir 580 tarptautinę atranką įveikusių studentų bei jaunųjų mokslininkų iš viso pasaulio.

LMA yra patikėta administruoti Pasaulio mokslininkų federacijos (PMF) Lietuvos nacionalines stipendijas. Rugsėjo mėn. LMA paskelbė kvietimą teikti paraiškas PMF stipendijoms gauti. Konkurse galėjo dalyvauti doktorantai

ir jaunesni mokslininkai, vykdančys mokslinę tiriamąją veiklą vadovaujant išskilms Lietuvos mokslininkams. Konkurso dalyvių mokslinė veikla turi būti susijusi su viena iš 15-kos PMF įvardytų globalių problemų. Planuojama skirti 10 stipendijų, kurios bus mokamos 2020 metais.

MFChMS ir TMS surengta 9-oji jaunųjų mokslininkų konferencija „Fizinių ir technologijos mokslų tarpdalykiniai tyrimai“. Joje dalyvavo 39 jaunesni mokslininkai iš VU, VGTU, KTU, VDU, FTMC. Asociacijos INFOBALT stipendijų fondas siekė 5,5 tūkst. eurų ir buvo skirtas trimis vardinėms (I – 2 000 Eur, II – 1 500 Eur, III – 1 000 Eur) ir penkioms skatinamosioms (po 200 Eur) stipendijoms. Diplomų ir premijų įteikimo išskilmės vyko 2019 m. kovo 21 d. Renginyje kalbėjo ŠMSM ministras Algirdas Monkevičius, LR Ministro Pirmininko patarėja

Unė Kaunaitė, LMA prezidentas J. Banys. Laureatų apdovanojimo ceremonijoje dalyvavo asociacijos INFOBALT prezidentas Giedrius Markevičius, VŠĮ Visorių informacinių technologijų parkas direktorius Saulius Arelis ir plėtros projektų vadovas Edmundas Žvirblis, generalinis INFOBALT rėmėjas – specialiosios uždarojo tipo privataus kapitalo investicinės bendrovės „INVL Technology“ vadovaujantis partneris Kazimieras Tonkūnas.

BMGMS bendradarbiauja su UAB „Thermo Fisher Scientific Baltics“. Ši tarptautinė biotechnologijos srityje dirbanti įmonė jau dvylika metų remia skyriaus narių organizuojamą konferenciją jauniems mokslininkams „Bioateitis: gamtos ir gyvybės mokslų perspektyvos“.

Siekdamas telkti jaunuosius mokslininkus, atliekančius tyrimus pagal agronomijos, miškininkystės, zootechnikos ir veterinarinės medicinos, žemės ūkio ir aplinkos inžinerijos, maisto saugos ir kokybės kryptis, skatinti jų

bendradarbiavimą ir tyrimų rezultatų sklaidą, ŽŪMMS lapkričio 14 d. surengė 8-ąją (trečią kartą tarptautinę) jaunųjų mokslininkų konferenciją „Jaunieji mokslininkai – žemės ūkio pažangai“. Joje dalyvavo 30 pranešėjų iš Lietuvos ir Latvijos. Buvo išrinkti ir diplomais bei atminimo dovanomis paskatinti devyni geriausių pranešimų autoriai, visiems pranešėjams įteikti dalyvio pažymėjimai.

TMS narys S. Tamulevičius rugpjūčio mėn. jau 21 kartą surengė tarptautinę konferenciją Palangoje „Šiuolaikinės medžiagos ir technologijos“ (*Advanced Materials and Technologies*), skirtą jauniems mokslininkams. Šiose konferencijose yra dalyvavę daugelio Europos šalių doktorantai ir jaunieji mokslininkai. A. L. Telksnys, keliantis idėją jau mokyklose pradėti mokyti robotikos pagrindų, kartu su doktorantu Linu Aidoku parengė VU bakalauro studijų programos pasirenkamą dalyko modulį „Humanoidų robotikos pagrindai“.

LMA PADALINIŲ IR ĮSTAIGŲ VEIKLA

LMAJA Jaunoji akademija

Per pirmuosius LMAJA veiklos metus buvo surengti aštuoni posėdžiai, vienas jų – išvažiuojamasis LAMMC Sodininkystės ir daržininkystės institute.

LMAJA veikla buvo vykdoma keturiomis kryptimis: 1) bendradarbiavimas su kitų šalių jaunosiomis akademijomis ir jaunesiems mokslininkams atstovaujančiomis organizacijomis; 2) atstovavimas Lietuvos jaunesiems mokslininkams; 3) mokslo politikos ir mokslo skatinimo veikla; 4) mokslo populiarinimo veikla.

Gegužės 17–18 d. Helsinkyje (Suomija) vyko Europos jaunųjų akademijų suvažiavimas, kuriame dalyvavo ir LMAJA pirmininkas D. Murauskas. Į šį jaunesiems mokslininkams reikšmingą renginį atvyko nemažai Europos jaunųjų akademijų atstovų, taip pat Globalios jaunosios akademijos (*Global Young Academy*), Europos jaunosios akademijos (*Young Academy of Europe*), Europos doktorantų ir jaunųjų mokslininkų tarybos (*Eurodoc*) atstovai. Suvažiavime ypatingas dėmesys buvo skirtas mokslininkų ir politinių sprendimų priėmėjų bendradarbiavimui, mokslo svarbai politikoje. Buvo keliamas mokslininko, kaip pagalbininko priimant politinius sprendimus, vaidmuo. Diskusijų dalyviai sutarė, kad nors mokslininkų vykdoma misija nebūtinai sutampa su

politikų veiklomis, tačiau politiniai sprendimai turėtų būti papildyti kokybišku moksliniu pagrindu.

Kokią vietą sprendžiant mokslo politikos klausimus turi užimti jaunieji mokslininkai? Kaip užtikrinti kuo didesnę mokslu pagrįstą žinių prieinamumą visuomenei? Kaip akademiniame pasaulyje pasiekti lyčių lygybę? Šie ir kiti aktualūs klausimai buvo aptariami kovo 19–20 d. vykusiame Šiaurės ir Baltijos šalių jaunųjų akademijų susitikime, vykusiame Stokholme (Švedija). Jame dalyvavo ir LMAJA atstovai – dr. D. Murauskas, dr. Olga Mastianica-Stankevič ir dr. Diana Marčiulygienė. Susitikime daug dėmesio buvo skirta lyčių lygybei akademinėje veikloje, aptarti įvairūs diskriminacijos atvejai. Pažymėta, kad lyčių lygybė akademinėje bendruomenėje yra būtina norint užtikrinti mokslo kokybę. Jaunųjų akademijų nariai pritarė būtinybei skatinti kuo didesnę lyčių lygybę, kovoti su įvairių formų diskriminacija siekiant sėkmingos mokslinės karjeros.

Rugpjūčio 12 d. LMAJA pasirašė bendrą Švedijos, Danijos, Norvegijos, Suomijos, Estijos jaunųjų akademijų ir Latvijos jaunųjų mokslininkų asociacijos pareiškimą dėl lyčių lygybės užtikrinimo akademinėje bendruomenėje. Pasirašyto pareiškimo tikslas – įvertinti iniciatyvas ir nustatyti strategijas, kurios gali

2019 m. sausio 10 d. įvyko pirmasis LMA Jaunosios akademijos posėdis. LMAJA pirmininku išrinktas dr. Donatas Murauskas (Vilniaus universiteto Teisės fakultetas), mokslinė sekretore – dr. Olga Mastianica-Stankevič (Lietuvos istorijos institutas)

būti įgyvendintos gerinant lyčių lygybę akademineje bendruomenėje. Pareiškime pateikti prioritetiniai siūlymai visoms akademinės veiklos sritims: įsidarbinimo, mokslinių tyrimų finansavimo, tarptautinio mobilumo, mokslinės konkurencijos ir karjeros.

Gegužės 3 d. LMA pirmą kartą įvyko Baltijos valstybių jauniems mokslininkams atstovaujančių organizacijų susitikimas. Jame dalyvavo LMAJA nariai, Estijos jaunosios akademijos ir Latvijos jaunųjų mokslininkų sąjungos atstovai. Forume trijų jaunųjų mokslininkų organizacijų vadovai aptarė vykdomas mokslo politikos, jaunųjų mokslininkų atstovavimo ir mokslo populiarinimo veiklas, planus ir patirtis. Latvijos ir Estijos atstovės daug dėmesio skyrė bendradarbiavimo su mokslo politikos sprendimų priėmėjais patirčiai. Baltijos jaunuosius mokslininkus

vienijančių organizacijų atstovai pabrėžė būtinybę siekti glaudesnio bendradarbiavimo, kad būtų stiprinamos jaunųjų mokslininkų pozicijos visose Baltijos šalyse.

2019 m. LMAJA žengė pirmą žingsnį plėsdama bendradarbiavimą ir su užsienyje gyvenančiais Lietuvos mokslininkais. Rugsėjo 13–15 d. Briuselyje (Belgija) įvyko metinis Pasaulio lietuvių profesionalų klubų susitikimas. Jame dalyvavo daugiau nei 70 lietuvių diasporos profesionalų iš 14 valstybių. Viena svarbių susitikimo dalių – diskusija „Švietimo ateitis ir dirbtinis intelektas“, kurioje išvalgas išsakė ir LMAJA atstovas dr. D. Murauskas.

LMAJA siekia tapti svarbiausia jauniems mokslininkams atstovaujanti organizacija. 2019 m. pradėtas įgyvendinti jaunųjų mokslų daktarų akademinė karjerai skirtas

2019 m. gruodžio 17 d. LMA narių visuotiniame susirinkime įteikti Jaunosios akademijos nario diplomai ketverių metų kadencijai išrinktiems LMAJA nariams. Nuotraukoje (iš kairės į dešinę), pirmoje eilėje – LMAJA nariai: Mangirdas Malinauskas, Aleksandr Novoslavskij, Jevgenij Chmeliov, Rita Armonienė, Aldona Balčiūnaitė, Jurgita Skiecevičienė, LMAJA mokslinė sekretorė Diana Mačiulytė, LMAJA narė Jurga Militauskienė, antroje eilėje – švietimo, mokslo ir sporto viceministras Valdemaras Razumas, LMAJA nariai: Remigijus Paulavičius, Tomas Petreikis, Vytautas Rinkevičius, Giedrius Gasiūnas, trečioje eilėje – LMAJA nariai Juozas Kupčinskas ir Edvinas Orentas, LMA viceprezidentas Zenonas Dabkevičius, LMAJA narys Vaidas Palinauskas, LMAJA pirmininkas Mindaugas Gedvilas ir LMA prezidentas Jūras Banys

projektas. Jaunoji akademija, susitikusi su jaunaisiais mokslų daktarais ir atlikusi viešųjų tyrimų analizę, Lietuvos mokslo ir studijų institucijas kvietė prisidėti prie jaunųjų mokslų daktarų akademinės karjeros principų formavimo ir įgyvendinimo. Spalio 24 d. kartu su Vyriausybės strateginės analizės centru bei Lietuvos mokslo ir studijų institucijomis organizavo diskusiją „Jaunųjų mokslo daktarų akademinės karjeros principai“. Tikimasi, kad inicijuotas procesas taps ilgalaikis. Jaunųjų

mokslų daktarų akademinės karjeros principai – tai bandymas pažvelgti į jaunųjų mokslų daktarų karjerą kitaip, ne tik per darbo užmokestį. Bus siekiama, kad ilgainiui šis projektas padėtų surinkti ir viešinti gerąsias Lietuvos mokslo ir studijų institucijų praktikas, kuriomis stiprinamos jaunųjų mokslų daktarų galimybės siekti akademinės karjeros.

Kovo mėn. LMAJA teikė nuomonę LMT dėl Valstybinių mokslo ir studijų institucijų mokslo darbuotojų pareigybių minimalių

kvalifikacinių reikalavimų aprašo. 2019 m. LMAJA nariai dalyvavo LMA sudarytose Aukštųjų mokyklų studentų mokslinių darbų konkurso ekspertinėse komisijose, LMA organizuotuose mokymuose Jaunųjų mokslininkų ir doktorantų mokslinių darbų konkurso dalyviams.

Itin svarbi LMAJA veiklos dalis – dalyvavimas Lietuvos mokslo politikoje. Tarp įvairių LMAJA organizuotų iniciatyvų galima išskirti kovo 26 d. vykusią tarptautinę diskusiją technologijų etikos klausimais „Technologijų plėtra ir etikos aspektai“, organizuotą kartu su VU Teisės fakulteto tyrimų grupe „Žmogaus teisės ir technologijos“. Renginyje svarbiais etikos klausimais diskutavo pripažinti Lietuvos ir užsienio ekspertai: filosofai, technologijų mokslų atstovai, bioetikos ekspertai, teisininkai. LMAJA narė dr. D. Marčiulytė (nuo 2019 m. gruodžio 12 d. LMAJA mokslinė sekretorė) prisidėjo rengiant jaunųjų mokslininkų konferenciją „Jaunieji mokslininkai – žemės

ūkio pažangai“, kuri 2019 m. lapkričio 14 d. vyko LMA.

LMAJA nariai aktyviai skaitė paskaitas moksleiviams ir nutiesė kelią glaudesniai ilgalaikiam bendradarbiavimui su nacionaline moksleiviams atstovaujanti organizacija – Lietuvos moksleivių sąjunga. Rugsėjo 12 d. Lietuvos moksleivių sąjungos vasaros forume dr. D. Murauskas skaitė paskaitą „Iškreipta realybė – kada galime pasitikėti informacija?“. LMA skyrius „Mokslininkų rūmai“ kartu su LMAJA tęsė renginių ciklą „Jaunoji akademija visuomenei“. 2019 m. kovo 7 d. dr. O. Mastianica-Stankevič skaitė paskaitą „Žiedo paslaptis: arba apie 1863–1864 m. sukilimo dalyvių palaidojimus Gedimino kalne“ Vilniaus Mykolo Biržiškos gimnazijoje, gegužės 10 d. – Vilniaus technologijų ir dizaino kolegijoje. Savaitraštyje „Respublika“ išspausdintas LMAJA mokslo populiarinimo ir mokslo politikos formavimo straipsnis „Užtvanka protų nutekėjimui“.

Leidybos skyrius

Leidybos skyrius 2019 m. rengė ir leido dešimt spausdintų bei elektroninių LMA periodinių mokslo žurnalų: „Acta medica Lituanica“, „Biologija“, „Chemija“, „Energetika“, „Filosofija. Sociologija“, „Geologija. Geografija“, „Lithuanian Journal of Physics“, „Lituanistica“, „Menotyra“ ir „Žemės ūkio mokslai“. Iš viso išleisti 38 žurnalų numeriai.

Iki 2019 m. birželio mėn. mokslo periodikos leidyba buvo finansuojama ES struktūrinių fondų lėšomis (projektas „Periodinių mokslo leidinių leidyba ir jos koordinavimas“; II etapas). Į trečiąjį projekto etapą pateko šeši leidiniai: „Biologija“, „Chemija“, „Filosofija. Sociologija“, „Lithuanian Journal of Physics“, „Lituanistica“ ir „Menotyra“. „Acta medica Lituanica“ ir „Energetika“ užsitikrino vienerių metų finansavimą, o žurnalų „Geologija. Geografija“ ir „Žemės ūkio mokslai“ leidyba nuo antrojo numerio buvo finansuojama LMA biudžeto lėšomis.

Skyrius atliko visus leidybos proceso darbus: redagavo rankraščius ir skaitė korektūrą, maketavo, organizavo spaudos darbus ir vykdė jų kontrolę, rengė elektroninius leidinius, juos platino. Visi žurnalai išėjo keturis kartus per metus, išskyrus „Geologiją. Geografiją“ – buvo išleisti du numeriai. 2019 m. publikuota 218 mokslinių straipsnių: 38 paskelbti „Filosofijos. Sociologijos“, 30 – „Biologijos“, 27 – „Acta medica

Lituanica“ žurnaluose. Mažiausia straipsnių išspausdinta „Geologijos. Geografijos“ (6) ir „Energetikos“ (13) žurnaluose. LMA periodiniuose mokslo leidiniuose vyravo Lietuvos autorių darbai. Žurnaluose „Geologija. Geografija“ ir „Lituanistica“ 2019 m. publikuoti tik Lietuvos mokslininkų straipsniai. Daugiausia užsieniečių straipsnių paskelbta „Biologijos“ (20 vnt.) ir „Filosofijos. Sociologijos“ (16 vnt.) žurnaluose. Bendra 2019 m. žurnalų apimtis yra 316 spaudos lankų. Didžiausia apimtimi išsiskyrė „Filosofija. Sociologija“ (45 sp. l.), „Lituanistica“ (42 sp. l.) ir „Biologija“ (40,75 sp. l.), žr. 1 priedo III lentelę 114 p.

LMA mokslo žurnalai atvirai prieinami Leidybos skyriaus interneto svetainėje www.lmaleidykla.lt. Žurnalų, patekusių į ES projekto „Periodinių mokslo leidinių leidyba ir jos koordinavimas“ trečiąjį etapą, straipsniai skelbiami ne tik PDF, bet ir HTML formatais. Mokslo žurnalai publikuojami naudojant OJS (*Open Journal Systems*) atvirojo kodo elektroninio publikavimo platformą. Visiems LMA mokslo žurnalų straipsniams priskiriami DOI (*Digital Object Identifier* – intelektinės nuosavybės skaitmeninių objektų atpažinimo numeriai) ir užregistruojami „Crossref“ agentūroje. Visiems žurnalams sukurtos prieigos pateikti ir recenzuoti straipsnius elektroninėje

platformoje. Trys LMA mokslo žurnalai („Chemija“, „Lithuanian Journal of Physics“ ir „Filosofija. Sociologija“) indeksuojami ir referuojami „Clarivate Analytics WoS“, „Acta medica Lituanica“ – „PubMed“, „Energetika“, „Chemija“ ir „Filosofija. Sociologija“ – SCOPUS, dauguma žurnalų – EBSCO, „Index Copernicus“ ir kitose labiau specializuotose duomenų bazėse. Nuolatos vykdoma mokslinių straipsnių

autorstės ir originalumo patikra „CrossCheck“ sistema, patikrinama mažiausia po tris kiekvieno žurnalo numerio straipsnius (2019 m. patikrinti 192 moksliniai straipsniai). Parengta LMA mokslo žurnalų leidybos etikos, interesų konfliktų prevencijos politika ir nuostatos dėl autorių teisių.

2019 m. šalies ir užsienio bibliotekoms žurnalai buvo teikiami pagal mainų programas.

Kiekvieno žurnalo mainų programoms buvo skirta 16–80 egzempliorių. Populiariausi žurnalai – „Biologija“ (80 vnt.), „Lituanistica“ (71 vnt.), „Chemija“ ir „Lithuanian Journal of Physics“ (po 60 vnt.), „Filosofija. Sociologija“ (50 vnt.), „Geologija. Geografija“ (45 vnt.). LMA Vrublevskių biblioteka siuntė žurnalus į 33 pasaulio šalis. Geografija labai plati. Daugiausia žurnalų pateko į Lenkijos, Vokietijos, JAV, Rusijos, Rumunijos ir Čekijos įvairias mokslinių institucijų bibliotekas. Į Latvijos ir Rusijos mokslo institucijas siunčiami visi LMA leidžiami mokslo žurnalai, išskyrus „Menotyra“ (nesiunčiamas į Latviją) ir „Žemės ūkio mokslus“ (nesiunčiamas į Rusiją). Visus žurnalus buvo galima prenumeruoti. Didžiausio dėmesio sulaukė „Menotyra“, „Lithuanian Journal of Physics“, „Lituanistica“ ir „Filosofija. Sociologija“.

Leidybos skyriaus darbuotojai noriai kėlė kvalifikaciją: dalyvauta seminare „ES autorių teisių reformos poveikis visuomenei“; lietuvių kalbos redaktoriai dalyvavo praktiniuose pavasario ir rudens seminaruose „Teksto redagavimo aktualijos“, lietuvių kalbos terminologijos forumo kvalifikacijos tobulinimo konferencijose „Kalbos ir terminologijos technologijos“ ir „Praktiniai kalbos technologijų aspektai“; anglų kalbos redaktoriai dalyvavo konferencijoje „Kaip palengvinti vertimo procesą naudojant *AutoHotkey*“.

Periodinių mokslo žurnalų leidybos procesas buvo organizuojamas bendradarbiaujant su LMA mokslų skyriais, leidinių sudarytojais ir jų redakcinėmis kolegijomis, straipsnių autoriais.

Skyrius „Mokslininkų rūmai“

Skyriaus tikslas – populiarinti mokslą ir kultūrą, skatinti visuomenės ir tyrėjų dialogą, ugdyti visuomenės kritinį mąstymą, skleisti žinias apie nacionalinį kultūros paveldą. Siekiama didinti LMA veiklos žinomumą, skaidrumą ir atsiskaitymą visuomenei, telkti mokslo bendruomenę mokslo ir kultūros populiarinimo veiklai, prisidėti prie mokslininko karjeros prestižo kėlimo, mokslo ir kultūros plėtros.

Per metus skyrius organizavo 70 renginių, kuriuose apsilankė per 7 tūkst. dalyvių. Tęsiamas renginių ciklas „Mokslas visuomenei“. Spalio 28 d. seminare Vilniaus r. biologijos ir chemijos mokytojams akad. V. S. Laurinavičius skaitė paskaitą „Fermentai medicinoje ir jų panaudojimas“, o VU Medicinos fakulteto Sveikatos mokslų instituto prof. Rimantas Stukas – „Pažvelkime į maistą ir mitybą kaip į rizikos veiksnių sveikatai“. Skyrius su LMAJA organizavo keletą renginių iš ciklo „Jaunoji akademija visuomenei“. Jau treči metai talkinama Vilniaus technologijų ir dizaino kolegijai organizuojant tarptautinę konferenciją „Technologinės inovacijos 2019“. Lapkričio 13 d. konferencijai pasiūlyta akad. A. L. Telksnio paskaita „Robotai humanoidai – bendradarbiaujantys su žmonėmis prietaisai“.

Siekiant didinti mokslininko profesijos patrauklumą, daug dėmesio skiriama jaunajai

kartai ugdyti. Tarp jaunimo ypač populiarūs ciklo „Mokslo žinių dienos“ renginiai. Vilniaus moksleiviams ir gimnazistams mokslininkai skaitė paskaitas, buvo surengtos ekskursijos į įvairių mokslinių centrų laboratorijas ir gamyklas. Spalio 22 d. ir lapkričio 21 d. organizuotos ekskursijos į UAB „Lietpak“ – didžiausią polimerinių medžiagų gamyklą, lapkričio 14 d. – į UAB „Thermo Fisher Scientific Baltics“ laboratorijas. Vilniaus licėjaus moksleiviai lankėsi Santaros širdies ir krūtinės chirurgijos centro operacinėse, klausėsi kardiochirurgo dr. Viliaus Janušausko paskaitų. Vilniaus gimnazijose lankėsi įvairių mokslo sričių atstovai. Moksleiviai susitiko su mokslininkais ir klausėsi jų paskaitų informatikos, medicinos, biologijos, chemijos, fizikos ir psichologijos temomis. Nemenčinės Gedimino gimnazijoje organizuotos V. S. Laurinavičiaus, prof. R. Stuko, dr. Prano Kiznio paskaitos. Vilniaus mokyklose ir gimnazijose lankėsi VU doc. Vytautas Ratkevičius, MRU doc. Rimantas Delkus, etnologas prof. Libertas Klimka, psichologė VU doc. Gražina Gintilienė ir kiti. Profesoriai ne tik skaitė paskaitas, bet ir pasakojo apie mokslininko profesiją.

Skyrius siekia mokslo ir kultūros laimėjimais sudominti kuo didesnę ir įvairesnę visuomenės auditoriją, sukurti teigiamų emocijų. Renginiuose kalbama apie ryškiasias mokslui ir

Akademikas Leonardas Kairiūkštis, akademikas Zenonas Dabkevičius, skyriaus „Mokslininkų rūmai“ vadovė Aldona Daučiūnienė

kultūrai nusipelnusias asmenybes, originaliai minimos valstybės šventės. Skyrius organizuoja mokslininkų sukaktuvių vakarus, pokalbius, diskusijas aktualiomis gyvenimo temomis, naujų knygų sutiktuves ir aptarimus, mokslininkų ir kultūrai nusipelnusių žmonių atminimo vakarus, koncertus.

Sausio 15 d. su ŽŪMMS buvo pristatytas L. Kairiūkščio penkiakalbis „Aiškinamasis miškininkystės terminų žodynas“ ir paminėtas akademiko 90-metis.

Balandžio 23 d. kartu su HSMS surengtas kompozitoriaus G. Kuprevičiaus jubiliejinis koncertas, kuriame muzikavo styginių kvartetas „Mėnulio keturi“, buvo parodytas Roberto Verbos dokumentinis filmas „Maestro jaunesnysis“. Su BMGMS vasario 4 d. surengti A. Skirkevičiaus akademiniai skaitymai jo

80-mečio proga. Talkino Balio Dvariono muzikos mokyklos moksleivis akordeonistas Vidmantas Bražinskas ir dainininkė Rugilė Klimaitytė, pianistė Vaiva Blažienė. Iš ciklo „Įžymių žmonių portretai“ kovo 19 d. su MFChMS organizuotas renginys, skirtas buvusio LMA prezidento Juozo Matulio 120-osioms metinėms. Meninę programą atliko J. Matulio proanūkis M. K. Čiurlionio menų mokyklos dvyliktokas Bernardas Sokolovas, Vilniaus B. Dvariono muzikos mokyklos moksleiviai – gitarų duetas Augustas ir Algirdas Poškos.

Spalio 29 d. Stepono Kairio fondo pirminko Dobilo Kirvelio iniciatyva su MFChMS surengtas fiziko Antano Žvirono šviesiam atminimui skirtas vakaras. Meninę programą atliko Vienos muzikos ir teatro universiteto studentė Elžbieta Liepa Dvarionaitė.

Rašytoja Aldona Ruseckaitė, skyriaus „Mokslininkų rūmai“ vadovė Aldona Daučiūnienė, akademikas Vytautas Martinkus prieš knygos apie Salomėją Nėrį „Padai pilni vinių“ pristatymą

Kunigas Algirdas Toliatas, lydimas leidyklos „Tyto alba“ vadovės Lolitos Varanavičienės (dešinėje) ir Aldonos Daučiūnienės, atvyko į susitikimą su jo knygų skaitytojais

Rugsėjo 19 d. Juozo Tumo-Vaižganto 150-osios gimimo metinės buvo pažymėtos LMA darbuotojams skirta edukacine programa ir ekskursija į Vaižganto memorialinį muziejų-butą Kaune. Muziejaus direktorius Remigijus Jakulevičius pasakojo pažangos idėjomis rišančio, visiems savo šviesos spindulį tekusio rašytojo gyvenimo ir daugybės darbų istoriją. Kunigo ir rašytojo svetainėje jaukia skambėjo A. Daučiūnienės paskaityta Lino darbų pasaka iš „Pragiedrulių“. Tokia ekskursija organizuota ir Vilniaus Mykolo Biržiškos gimnazijos auklėtiniam.

Rugsėjo 24 d. pristatytas Aldonos Ruseckaitės romanas „Padai pilni vinių“ apie vienos talentingiausių ir prieštarvingiausiai vertinamos poetės Salomėjos Nėries tragišką gyvenimą ir karo metų kūrybą, kuri sugulė į knygelę „Prie didelio kelio“. Poetės eilėraščius skaitė A. Daučiūnienė, dainas atliko Regina Šilinskaitė ir Eleonora Taškinaitė. I „auksaburniu“ vadinto talentingiausio romanisto ir publikos numylėtinio Juozo Baltušio „Dienoraščių“ I tomo sutiktuves balandžio 18 d. susirinko daug jo asmenybės ir kūrybos gerbėjų. Iš Australijos atvyko rašytojo dukra Rita Baltušytė, dalyvavo politikas Česlovas Juršėnas, literatūros kritikai Valentinas Sventickas, V. Daujotytė-Pakerienė, kino režisierius Gytis Lukšas, buvo parodytos dokumentinio filmo apie J. Baltušį ištraukos. Spalio 25 d. Trečiojo amžiaus universitete pristatyta A. Ruseckaitės knyga apie Vytautą Mačernį „Dūžtančios formos“. Rugsėjo 26 d. su ŽŪMMS surengta diskusija „Sveikas maistas“, kurią vedė LMA viceprezidentas Z. Dabkevičius. Sausio 17 d. V. Martinkus istorikus ir literatūros kritikus pakvietė diskusijai

apie istorinį romaną „Ar iš lietuvių literatūros galima pramokti Lietuvos istorijos?“. Lapkričio 7 d. įvyko diskusija „Iš kunigaikščių Radvilų istorijos: Lietuvių evangelikų reformatų nekropolis Kėdainiuose“ – tai Reformacijos dienai skirtas renginys.

Ryškos asmenybės visada pritraukia daug gerbėjų. Jaunimo ir vyresniųjų numylėtinis kun. Algirdas Toliatas lapkričio 21 d. LMA pristatė naująją savo knygą „Ramybė tau“. Dalyvavo leidyklos „Tyto alba“ vadovė Lolita Varanavičienė. Tai tarptautinis projektas, knyga pirmiausia pasirodė ispanų kalba ir buvo skirta pasaulinei auditorijai.

Vasario 27 d. įvyko VLKK apdovanojimų ceremonija „Sraigės“.

Buvo surengta keletas koncertų: kovo 6 d. Lietuvos mokslo premijų teikimo iškilnėse meninę programą atliko violončelininkas Glebas Pyšniakas ir akordeonistas Tadas Motiečius; balandžio 11 d. įvyko tarptautinio festivalio „Sugrįžimai“ koncertas, kuriame dalyvavo Italijoje gyvenanti dainininkė Olesia Mamonenko su kolegėmis ir Julija Stupnianeckalėdienė su savo studentėmis; gegužės 9 d. koncertas „Motule mano, širdėle mano“, buvo skirtas Motinos dienai; gruodžio 17 d. šventinio LMA narių visuotinio susirinkimo dalyviams koncertavo Nijolė Kniukštaitė-Vaičiulienė ir Linas Dužinskas; gruodžio 31 d. naujametiniame koncerte „Muzikinis konfeti“ pasirodė Lietuvos nacionalinio operos ir baleto teatro solistai Jonas Sakalauskas ir Julija Stupnianeckalėdienė, fleitininkė Viktorija Zabrodaitė, pianistė Nijolė Baranauskaitė, renginį vedė Irena Žilinskienė.

ES struktūrinių fondų paramos projektų valdymo grupė

LMA vykdo tris ES struktūrinių fondų remiamus projektus: „Nacionalinės mokslo populiarinimo sistemos plėtra ir įgyvendinimas“ (09.3.3-ESFA-V-711-02-0001), „Periodinių mokslo leidinių leidyba ir jos koordinavimas“ (09.3.3-ESFA-V-711-01-0004) ir „Tyrėjų kompetencijų stiprinimas rengiant projektų paraišką“ (09.3.3-ESFA-V-711-04-0003).

Pirmasis iš jų vykdomas kartu su partneriais: VU, VGTU, VDU, VšĮ „Mokslas ir inovacijos visuomenei“, KU, Baltijos pažangių technologijų institutu, VšĮ „Kino pavasaris“. Projekto pradžia – 2016 m. gegužės 20 diena. Gegužės mėn. pasirašytas papildomas susitarimas su Europos socialinio fondo agentūra dėl projekto pratęsimo 36 mėnesiams, iki 2022 m. gegužės 20 d. skirtas papildomas finansavimas – 1204287,61 Eur. Iš viso parama siekia 2507526,21 Eur, iš jų LMA – 1797030,92 Eur. Iki metų pabaigos panaudota 52 proc. paramos lėšų. Projekto tikslas – vykdyti mokslo populiarinimo sistemos plėtrą formuojant mokslo populiarinimo tradicijas ir kuriant naujas modernias mokslo populiarinimo priemones. LMA sklandžiai ir sėkmingai įgyvendino projekte numatytas veiklas.

Vienas svarbiausių ir efektyviausių būdų šviesti visuomenę – mokslo populiarinimo knygos, kurių autoriai pateikia visuomenei

svarbiausias mokslo ir technologijų plėtros tendencijas, supažindina su asmenybėmis ir esminiais mokslo raidos etapais. Mokslo populiarinimo knygose nagrinėjamos tokios visuomenei aktualios temos kaip klimato kaita, bioetika, klonavimas, medicinos technologijos, informacijos ir duomenų saugumas, socialiniai iššūkiai, energetikos ir ekonomikos ateities vizija ir daugelis kitų. 2019 m. išleista viena mokslo populiarinimo knyga iš serijos „Mokslas visiems“ – Styveno Monro Lipkino (Steven Monroe Lipkin) ir Džono R. Luomos (Jon R. Luoma) „Genomų amžius“ (1500 egz.). Rugsėjo mėn. išleistas papildomas 500 egz. Martino Fordo (Martin Ford) „Robotų era“ ir Merės Rouč (Mary Roach) „Gurkšt“ knygų tiražas. Sėkmingai atlikta knygų viešinimo kampanija, organizuotas naujausios knygos pristatymas, parengti ir publikuoti straipsniai nacionalinėje bei regioninėje spaudoje. 2019 m. antroje pusėje ekspertų komisijos įvertino ir atrinko tris užsienio autorių ir keturias Lietuvos autorių knygas, vykdomi leidybos darbai.

Lietuvos mokslo premijos (LMP) yra prestižinės, kiekvienais metais skiriamos už Lietuvai reikšmingus fundamentinius ir taikomuosius mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros darbus. Siekiant didinti LMP konkursui

*Konkursų dalyviai pagal projektą „Tyrėjų kompetencijų stiprinimas rengiant projektų paraiškas“
organizuotuose mokymuose*

2019 m. išleista mokslo populiarinimo serijos „Mokslas visiems“ knyga – Styveno Monro Lipkino (Steven Monroe Lipkin) ir Džono R. Luomos (Jon R. Luoma) „Genomų amžius“

teikiamų ir premijuojamų darbų, jų autorių žinomumą, 2019 m. vykdyta viešinimo kampanija: organizuoti 2018 m. LMP kandidatams ir jų darbams pristatyti skirti renginiai, parengti ir išplatinti pranešimai spaudai, publikuoti straipsniai nacionalinėje spaudoje, išleistas leidinys „2018 m. Lietuvos mokslo premijos laureatai“, organizuotos 2018 m. LMP laureatų paskaitos. Projekto lėšomis remta LMA gegužės 2–3 d. surengta konferencija-diskusija „Genomo redagavimas: galimybės ir iššūkiai“.

Antrasis projektas „Periodinių mokslo leidinių leidyba ir jos koordinavimas“ įgyvendinamas drauge su partneriais: KU, MRU, VU, LEU, GTC, LMTA, LAMMC, LKMA, ŠU ir VGTU. Projekto pradžia – 2016 m. gegužės 20 diena. Gegužės mėn. pasirašytas papildomas susitarimas su Europos socialinio fondo agentūra dėl projekto pratęsimo 36 mėnesiams. Skirtas papildomas finansavimas – 887 137,99 Eur.

Iš viso parama siekia 2 190 427,99 Eur, iš jų LMA – 1 224 161,18 Eur. Iki 2019 m. pabaigos panaudota 56 proc. paramos lėšų. Papildomas finansavimas buvo skirtas 22 periodinių mokslo leidinių leidybai. 36 mėnesių laikotarpiui finansavimą gavo šeši LMA leidiniai, 12 mėnesių laikotarpiui – du LMA leidiniai (žr. LMA leidybinės veiklos suvestinę 114 p.). Šešių ekspertų komisija pagal specialią vertinimo metodiką projekto laikotarpiu turi patikrinti ne mažiau kaip 20 proc. leidinių. Balandžio–gegužės mėn. vykdyta trečia kasmetinė patikra. Iš viso patikrinta 10 leidinių, iš jų trys leidžiami LMA: „Acta medica Lituanica“, „Žemės ūkio mokslai“ ir „Geologija. Geografija“. Pagal LMA sutartį su Lietuvos mokslo periodikos asociacija pastaroji užtikrina straipsnių neplagijavimo patikros paslaugą. LMA kontroliuoja veiklos vykdymą: 2016–2019 m. patikrinti 1278 straipsniai; iki 2022 m. numatyta patikrinti dar 618 straipsnių.

Trečiasis projektas „Tyrėjų kompetencijų stiprinimas rengiant projektų paraiškas“ įgyvendinamas drauge su LMT. Projekto pradžia – 2018 m. balandžio 25 d., trukmė – 36 mėnesiai. LMA skirtas finansavimas – 221 219,00 Eur. Iki 2019 m. pabaigos LMA panaudojo 52 proc. paramos lėšų. Projekto tikslas – stiprinti mokslininkų ir kitų tyrėjų gebėjimus ir kompetencijas rengiant mokslinių tyrimų ir paramų už akademinis pasiekimus projektų paraiškas. Įgyvendinant projekto veiklas numatyta stiprinti LMA konkursuose dalyvaujančių tyrėjų, mokslininkų gebėjimus, suteikti jiems žinių ir įgūdžių, reikalingų projektų paraiškoms rengti ir laimėtiems projektams įgyvendinti. Konkursų dalyviai paraiškose turi aiškiai įvardyti vykdomų tyrimų kryptį, nurodyti tyrimų tikslą, uždavinius, numatomus pasiekti rezultatus, jų pritaikomumą, aktualumą, įvardyti jų reikšmę valstybei ir visuomenei, aprašyti bendradarbiavimą su kitais mokslininkais, tyrėjais, mokslo institucijomis. Įgyvendinant

projektą pareiškėjams organizuojami sisteminiai dviejų dalių mokymai. 2019 m. organizuoti techniniai paraiškų rengimo mokymai Jaunųjų mokslininkų stipendijų, Pasaulio mokslininkų federacijos Lietuvos nacionalinių stipendijų programos, Aukštųjų mokyklų studentų mokslinių darbų ir Jaunųjų mokslininkų ir doktorantų mokslinių darbų konkursų dalyviams. Iš viso mokymuose dalyvavo 283 asmenys.

Surengti dalykiniai turinio analizės mokymai Aukštųjų mokyklų studentų mokslinių darbų, Jaunųjų mokslininkų ir doktorantų mokslinių darbų, Europos branduolinių mokslinių tyrimų organizacijos (CERN) projektų finansavimo, Jaunųjų mokslininkų stipendijų ir Pasaulio mokslininkų federacijos Lietuvos nacionalinių stipendijų programos dalyviams.

Iš viso mokymuose dalyvavo 175 asmenys. Informacija apie projektų įgyvendinimą ir pasiektus rezultatus pateikiama LMA interneto svetainėje.

LMAV Vrublevskių biblioteka

2019-ieji LMAVB buvo intensyvaus darbo ir nuolatinių rūpesčių, kaip geriau patenkinti skaitytojų informacinius poreikius ir paspartinti priestato rekonstrukciją, laikotarpis. Kiekvienais metais dedama nemažai pastangų, kad būtų atkreiptas Seimo ir kitų valdžios institucijų dėmesys į tai, kad neskiriant reikiamų lėšų priestato rekonstrukcijos darbams ir vilkinant pagrindinio pastato remonto pradžią skriaudžiama ne tik biblioteka, bet ir valstybė. Dalis LMAVB rinkinių yra išvežti į laikinąsias saugyklas už miesto, todėl yra nepasiekiami nei šalies, nei užsienio skaitytojams. Tai kenkia mūsų įvaizdžiui pasaulio mokslo ir kultūros visuomenėje. Kiekvienais metais už laikinųjų saugyklų nuomą LMAVB moka daugiau kaip po 90 tūkst. eurų.

2019 m. LMAVB gyveno griežto taupymo sąlygomis, nes asignavimų valdytojas lėšas, skirtas kitoms paslaugoms, sumažino 46 tūkst. eurų. Biblioteka nebegalėjo patenkinti net mažiausių spaudos komplektavimo poreikių, vėlavo apmokėti komunalinių paslaugų sąskaitas, be to, liko už jas įsiskolinusi 6 tūkst. eurų, taip pat pritrūko 9 tūkst. eurų periodinių spaudinių prenumeratai.

Nežiūrint šių sunkumų, LMAVB darbuotojai dirbo susitelkę ir sėkmingai vykdė visus uždavinius, numatytus nuostatuose, patvirtintuose

dar 2009 metais. Per dešimtmetį pasikeitė teisinė LMAVB veiklos aplinka, atsirado daug administracinių, technologinių ir kitokių inovacijų. Pokyčiai paskatino metų pabaigoje nuostatus atnaujinti.

2019 m. sumažėjo registruotų aktyvių vartotojų skaičius: jei 2018 m. jų buvo 7615, tai 2019 m. – 6659. Gausiausią skaitytojų grupę sudaro studentai (1579), mokslo darbuotojai ir mokslininkai yra antroje vietoje (1424), užsienio skaitytojų 2019 m. buvo 977. 2019 m. 26568 LMAVB tinklalapio vartotojai apsilankė jame 103549 kartus ir atliko 289 995 peržiūras. Bendrajame ir Rankraščių kataloguose skaitytojais atliko 365 871 paiešką. Elektroninis LMAVB archyvas turėjo 1608 registruotus vartotojus, kurie jame atliko 5,65 mln. paieškų ir atsiuntė iš jo 2,04 mln. dokumentų. Įrašų skaičius LMAVB kataloguose ir duomenų bazėse 2019 m. pasiekė 1 357 284. Dokumentus iš Rankraščių ir Retų spaudinių skyriuose saugomų rinkinių studijavo 213 mokslo tyrėjų iš 18 pasaulio šalių.

2019 m. LMAVB rankraščių fondas pasipildė 1481 saugojimo vienetu, pradėti komplektuoti trys nauji fondai. Jų pagrindą sudaro mokslininkų Mykolo Leto Palmaičio, V. A. Tamošiūno ir dailininkės Dalios Genovaitės Mažeikytės dokumentai. Kiti mokslininkai per metus taip pat gerokai papildė anksčiau sudarytus

Akad. Mečislovas Žalakevičius ir LMA Vrublevskių bibliotekos direktorius dr. Sigitas Narbutas atidarant akademiko jubiliejinę parodą

Akad. Grasildos Blažienės jubiliejinės parodos pristatymas. Kalba LMA Vrublevskių bibliotekos direktorius dr. Sigitas Narbutas

savo fondus. Į pagrindinį LMAVB knygų fondą neatlygintinai perduota 4760 egz. Tai įvairių organizacijų ir privačių asmenų rinkiniai. Jie sudaro 34,6 proc. viso 2019 m. sukomplektuoto dokumentų kiekio. Dar 27,2 proc. dokumentų gauta privalomojo spaudinių egzemplioriaus keliu. Trečias svarbus šaltinis – knygų mainai (20,1 proc.). Mainų dėka Lietuvos ir LMAVB vardas įsitvirtina kitose šalyse, lietuviški spaudiniai pasiekia užsienio mokslo darbuotojus ir studentus. Dėl lėšų stygiaus 2019 m. pirkiškai sudarė tik 2,1 proc. visų sukomplektuotų spaudinių.

2019 m. LMAVB suteikė savo skaitytojams nuolatinę prieigą prie 26 duomenų bazių, iš kurių 20 prenumeravo pati, o likusios gautos neatlygintinai.

Gražių rezultatų LMAVB darbuotojai pasiekė mokslinės veiklos ir studijų srityse. 2019 m. daktaro disertaciją „Smolensko, Polocko ir Vitebsko žemių valdžios elitai 1392–1579 m.“ apgynė Rankraščių skyriaus darbuotojas Andrius Jurkevičius. Dabar LMAVB dirba devyni mokslų daktarai. Magistro studijas sėkmingai baigė Katalogų skyriaus vedėja R. Smažinienė ir Skaitmeninimo skyriaus vedėjo pavaduotojas A. Kulingauskas. Restauratorei R. Kleinovaitė-Gubanovai suteikta II kvalifikacinė dokumentų restauratoriaus kategorija.

LMAVB saugo daug reikšmingo dokumentinio paveldo. Apie jo reikšmę liudija ir tai, kad ankstesniais metais net 13 LMAVB dokumentų pateko į UNESCO Lietuvos nacionalinį dokumentinio paveldo registrą „Pasaulio atmintis“. 2019 m. į jį įtraukti dar du objektai. Rankraščių skyrius komisijai pateikė pluoštą „Neformalios lituanistinės mokyklos Kretingos bernardinų vienuolyne XIX a.“ dokumentų. Jie buvo pripažinti nacionalinės reikšmės paveldo objektu, o regioninės reikšmės paveldo objektu

pripažintas Retų spaudinių skyriuje saugomas unikalus proginis XVII a. leidinys lotynų kalba, pavadintas Amžinosios šlovės Kapitoliujumi.

Rugsėjo 1 d. Magdeburgo kultūros ir istorijos muziejuje buvo atidaryta tarptautinė paroda „Miestų žavesys: Europos urbanizacija viduramžiais ir Magdeburgo teisė“. Net penki LMAVB saugomi pergamentai šioje parodoje iliustravo LDK miestų savivaldos teisės istoriją.

LMAVB mokslininkai ir tyrėjai 2019 m. tęsė darbus pagal tris mokslo tyrimų darbų programas: raštijos paveldo, mokslo istorijos ir bibliometrinių tyrimų. Parengtos ir paskelbtos 27 mokslinės publikacijos, Lietuvoje ir užsienyje perskaityti 22 moksliniai pranešimai.

2019 m. LMAVB išleido knygas: „Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių biblioteka“: [tęstinis mokslo darbų rinkinys]; „Sigitas Narbutas: bibliografijos rodyklė, 1982–2019“; „XIX amžiaus knygos Kauno bibliotekose: katalogas“; Rasos Sperskienės „Związki Tadeusza Wróblewskiego z litewskimi działaczami politycznymi przy odbudowie nepodległego Państwa Litewskiego“ (Tado Vrublevskio ryšiai su lietuvių politikos veikėjais, atkuriant nepriklausomą Lietuvos valstybę). LMAVB darbuotojai parengė dar aštuonias bibliografines rodykles, kurias 2019 m. išleido kitos Lietuvos atminties institucijos ir mokslo įstaigos.

LMAVB darbuotojai kėlė kvalifikaciją dalyvaudami konferencijose, seminaruose, specializuotuose kursuose ir stažuotėse šalyje bei užsienyje. Restauratorė A. Čiuladienė vyko į tarptautinius kursus „Pigmentų identifikavimas“ Londone, jos kolegė R. Kleinovaitė-Gubanova žinių sėmėsi tarptautinėje konferencijoje „Искусство и техника переплета. Исторические, культурные и практические аспекты переплетного дела“ (Įrišimo menas ir technika. Istoriniai, kultūriniai ir praktiniai

knygų įrišimo aspektai) Ermitaže (Sankt Peterburgas).

Bibliometrinės konsultacijos, duomenų mokslinėms ataskaitoms teikimas – įprastos LMAVB darbuotojų paslaugos GTC. 2019 m. buvo parengti 102 darbuotojų atestacijoms reikalingi bibliografiniai sąrašai su įvairia bibliometrine informacija, taip pat penki bibliometriniai GTC darbuotojų sąrašai. LMAVB specialistės parengė 30 FTMC skyrių ir asmeninių mokslininkų publikacijų metinių ataskaitų. Istorijos fakulteto III kurso studentai LMAVB skaitė ir paleografiškai analizavo XV–XVII a. LDK dokumentus.

Praėjusiais metais net 32 LMAVB specialistai vykdė keletą projektų. Daugiausia jų dirbo pagal projektą „Visuomenės poreikius atitinkančios virtualios kultūrinės erdvės vystymas“, o keturi specialistai pradėjo naują projekto „Duomenų bazės „Lituanistika“ plėtra“ etapą. LMAVB vykdė projektą „XVII amžiaus knygos Kauno bibliotekose: katalogas“. Visus metus tęsėsi projektas „Lietuva topografiniuose žemėlapiuose 1914–1945“. 2019 m. baigtas vykdyti bendras projektas su YIVO institutu (JAV). Spaudos, radijo ir TV rėmimo fondas parėmė tris TV ir radijo laidų ciklus, pristačiusius LMAVB rinkinius ir darbuotojų atliekamus tyrimus (vad. I. Berulienė).

Per praėjusius metus LMAVB sulaukė daug lankytojų surengtose parodose (38), taip pat paskaitose ir kituose renginiuose (26). Susipažinti su LMAVB buvo atvykęs Lenkijos Respublikos ambasados Lietuvoje patarėjas, Konsulinio skyriaus vedėjas Marcinas Zienievičius (Marcin Zieniewicz), Baltarusijos

Respublikos ambasadorius Valerijus Baranovskis su darbuotojų grupe, Ukrainos Rados deputatas, labdaros fondo „Naš kraj“ vadovas Vasilijus Janickis.

Balandžio 2 d. LMAVB buvo atidaryta paroda „Lietuvos Prezidento institucijai – 100“. Sveikinimo kalbą pasakė kadenciją baigęs LR Prezidentas Valdas Adamkus. Parodoje eksponuotos LR Prezidentūroje saugomų dokumentų kopijos, fotografijos ir originalūs dokumentai iš bibliotekos fondų. LMAVB pagal bendradarbiavimo sutartį su Tautinių mažumų departamentu prie LR Vyriausybės surengė nemažai bendrų renginių. Lapkričio 19 d. Tarptautinės tolerancijos dienos proga LMAVB direktoriui S. Narbutui už ilgametę švietėjišką, mokslinę veiklą įvairiakalbės LDK raštijos srityje ir indėlį į tautinių mažumų kultūros išsaugojimą įteiktas Tautinių mažumų departamento prie LRV Aukso garbės ženklas „Už nuopelnus“.

Viena svarbiausių LMAVB veiklos sričių yra kultūros paveldo, sukaupto bibliotekos fonduose, išsaugojimas. Šioje srityje ypač daug nuveikė Dokumentų konservavimo ir restauravimo, Skaitmeninimo ir kitų skyrių darbuotojai. Skaitmeninimo skyrius skaitmenino restauruotus dokumentus, svarbius Lietuvos istorijai ir kultūrai objektus, saugomus Rankraščių, Retų spaudinių ir kituose skyriuose. Bibliotekos vadovybė ir Ūkio skyrius nuolat rūpinosi rekonstrukcijos darbais. 2019 m. jiems buvo skirta 1 313 000,00 Eur, visos lėšos tikslingai panaudotos. Nors rekonstrukcijos pabaiga dar toli, LMAVB skyriai jau atlieka parengiamuosius perkraustymo į naujas saugyklas darbus.

FINANSAI

1. LMA BIUDŽETINIŲ LĖŠŲ PANAUDOJIMAS PROGRAMAI „MOKSLINIŲ TYRIMŲ PLĖTĖJIMAS BEI JŲ REZULTATŲ PANAUDOJIMO EFEKTYVUMO DIDINIMAS“ VYKDYTI 2019 M.

	Tūkst. eurų
2019 M. SKIRTI VALSTYBĖS BIUDŽETO ASIGNAVIMAI	938,0
I. Iš jų apmokėtos paprastosios išlaidos:	914,3
darbo užmokestis ir socialinis draudimas	642,2
darbo užmokestis	631,2
socialinio draudimo įmokos	11,0
prekių ir paslaugų naudojimo išlaidos:	142,2
ryšių paslaugos	1,1
transporto išlaikymo ir transporto paslaugų įsigijimo išlaidos	4,3
komandiruočių išlaidos	5,7
materialiojo turto paprastojo remonto išlaidos	7,3
kvalifikacijos kėlimo išlaidos	0,7
komunalinių paslaugų įsigijimo išlaidos	33,5
informacinių technologijų prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos	9,2
reprezentacinės išlaidos (t. sk. LMA medaliams ir atributikai 4,3 tūkst. Eur)	6,4
kitų prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos	74,0
kitos išmokos:	129,9
darbdavių socialinė parama	1,1
stipendijos	13,5
LMA narių emeritų ir neturinčių darbo santykių tikrųjų narių, kuriems daugiau nei 65 metai, išmokos	115,3
II. Ilgalaikio materialiojo turto įsigijimo išlaidos	23,7
*****	
2019 m. LMA pajamų įmokų lėšos	21,7

2. KITŲ INSTITUCIJOS LĖŠŲ PANAUDOJIMAS

- ŠMSM skirtos lėšos pavedimams vykdyti:
Lietuvos mokslo premijų komisijos, kurią techniškai aptarnauja LMA, veiklos išlaidoms apmokėti panaudota 22,3 tūkst. eurų;
bendradarbiavimui su CERN LMA skyrė 6 tūkst. eurų, pervesta partneriams – 170,0 tūkst. eurų;
LMA konkurso būdu jaunesiems mokslininkams skirtoms premijoms ir stipendijoms išleido 34,7 tūkst. eurų.
- Dviem jaunųjų mokslininkų skatinimui skirtoms mokslinėms konferencijoms organizuoti panaudota iš verslo įmonių gauta 6,8 tūkst. eurų parama.
- Pasaulio mokslininkų federacijos skirtos lėšos – 1,0 tūkst. eurų – panaudotos Pasaulio mokslininkų federacijos skiriamų stipendijų jaunesiems mokslininkams konkursui organizuoti.
- ES struktūrinės paramos lėšomis finansuojamiems trimis projektams vykdyti 2019 m. išleista 390,6 tūkst. eurų.
- Iš Vokietijos Nacionalinės mokslų akademijos *Leopoldina* gauta 0,7 tūkst. eurų kelionės išlaidų kompensacija.

PRIEDAI

1 priedas

Tarptautiniai mainai, LMA narių veiklos rezultatai, leidybinė mokslo žinių sklaida

Tarptautinių mainų pagal LMA sutartis su užsienio mokslų akademijomis suvestinė pateikta I lentelėje. Akademikų (neskaitant užsienio narių) tiriamųjų ir mokslo populiarinimo darbų bei ekspertizijų 2019 m. skaičiai

ir pripažinimo rodikliai pateikti II lentelėje. LMA leidžia dešimt periodinių mokslo žurnalų (žr. III lentelę), akademikai yra ir kitų Lietuvos bei užsienio periodinių mokslo leidinių redaktoriai.

I lentelė

DUOMENYS APIE 2019 M. MOKSLINIUS VIZITUS PAGAL LMA IR UŽSIENIO ŠALIŲ AKADEMIJŲ TARPTAUTINIO BENDRADARBIAVIMO SUTARTIS

UŽSIENIO PARTNERIAI	VIZITAI Į LIETUVĄ		VIZITAI Į UŽSIENĮ	
	Mokslininkų skaičius	Iš viso dienų	Mokslininkų skaičius	Iš viso dienų
Baltarusijos nacionalinė MA	7	54	6	50
Bulgarijos MA	6	43	2	30
Estijos MA	4	28	6	30
Latvijos MA	8	37	3	6
Lenkijos MA	22	153	10	83
Slovėnijos MA			1	5
Švedijos karališkoji literatūros, istorijos ir senovės MA	1	14	–	–
Rumunijos MA	4	20	1	7
Ukrainos nacionalinė MA	2	14	–	–
Vengrijos MA	2	15	–	–
Iš viso:	56	378	29	211

II lentelė

LMA NARIŲ TIRIAMŲJŲ IR MOKSLO POPULIARINIMO DARBŲ SKAIČIUS 2019 M.,
NARIŲ PRIPAŽINIMAS

	HSMS	MFChMS	BMGMS	ŽŪMMS	TMS	Iš viso
Narių skaičius (be užsienio narių)	27	37	39	24	33	160
Paskelbta leidinių (monografijų, vadovėlių, knygų)	18	9	11	3	7	48
Gauta patentų, sukurta veislių	–	4	3	1, 3 veislės	2	10, 3 veislės
Paskelbta mokslo straipsnių	45	316	238	59	187	845
Iš jų užsienio leidiniuose	9	299	168	40	172	688
Paskelbta mokslą populiarinančių straipsnių	76	6	50	41	24	197
Kalbėta renginiuose visuomenei, radijo ir TV laidoje	211	67	90	36	117	521
Vykdyta konkursinių mokslo projektų	16	49	47	53	88	253
Iš jų tarptautinių	4	16	37	16	45	118
Atlikta ekspertizių LMA vardu	119	111	150	311	231	922
Pažymėti Lietuvos ir užsienio valstybiniais apdovanojimais	1	3	1	–	1	6
Gavo Lietuvos ir tarptautines mokslo premijas	1	5	–	–	2	8

III lentelė

INFORMACIJA APIE LMA LEIDŽIAMUS PERIODINIUS MOKSLO ŽURNALUS

LMA žurnalo pavadinimas	Mokslo sritis	Kuruojantis mokslų skyrius	Redakcinės kolegijos pirmininkas	Išleista spaudos lankų	Paskelbta straipsnių
Lituanistica	Humanitariniai mokslai	HSMS	Eugenijus Jovaiša	42,0	20
Menotyra			Gabija Surdokaitė-Vitienė	33,75	19
Filosofija. Sociologija			Arvydas Virgilijus Matulionis	45,0	38
	Socialiniai mokslai				
Lithuanian Journal of Physics	Gamtos mokslai	MFChMS	Evaldas Tornau	32,0	24
Chemija			Albertas Malinauskas	31,75	25
Geologija. Geografija		BMGMS	Donatas Kaminskas	15,5	6
Biologija			Algimantas Paulauskas	40,75	30
Acta medica Lituanica	Medicinos ir sveikatos mokslai		Vytautas Basys	25,25	27
Žemės ūkio mokslai	Žemės ūkio mokslai	ŽŪMMS	Kęstutis Romaneckas	28,75	16
Energetika	Technologijos mokslai	TMS	Eugenijus Ušpuras	21,5	13

2 priedas

Lietuvos mokslų akademijos narių sąrašas

LIETUVOS MOKSLŲ AKADEMIJOS

TIKRIEJI NARIAI

Egidijus Aleksandravičius • Antanas Andrijauskas • Juozas Augutis • Vilijandas Bagdonavičius • Jūras Banys • Rimantas Barauskas • Audrius Beinorius • Vidmantas Bižokas • Grasilda Blažienė • Vilmantė Borutaitė • Vincas Būda • Vladas Algirdas Bumelis • Eugenijus Butkus • Raimondas Čiegis • Zenonas Dabkevičius • Darius Danusevičius • Viktorija Daujotytė-Pakerienė • Rūta Dubakienė • Audrius Dubietis • Pavelas Duchovskis • Gintautas Dzemyda • Algimantas Fedaravičius • Arvaidas Galdikas • Juozas Vidas Gražulevičius • Vidmantas Gulbinas • Feliksas Ivanauskas • Rimantas Jankauskas • Rūta Janonienė • Eugenijus Jovaiša • Gediminas Juzeliūnas • Rimantas Kačianauskas • Žydrė Kadžiulienė • Artūras Kaklauskas • Gintaris Kaklauskas • Algirdas Kaliačka • Vytautas Kaminskas • Aivaras Kareiva • Domas Kaunas • Kęstutis Kilkus • Saulius Klimašauskas • Jūratė Kriaučiūnienė • Arūnas Krotkus • Vaidutis Kučinskas • Zita Aušrelė Kučinskienė • Genadijus Kulvietis • Limas Kupčinskas • Aleksandras Laucevičius • Valdas Stanislovas Laurinavičius • Antanas Laurinčikas • Romas Lazutka • Remigijus Leipus • Ričardas Makuška • Albertas Malinauskas • Eugenijus Manstavičius • Audrius Sigitas Maruška • Arvydas Virgilijus Matulionis • Jonas Mažeika • Liudas Mažeika • Valentinas Mikėlnas • Robert Mokrik • Gediminas Motuza Matuzevičius • Jonas Remigijus Naujalis • Evaldas Nekrašas • Vytautas Nekrošius • Gediminas Niaura • Eugenijus Norkus • Zenonas Norkus • Sergej Olenin • Vytautas Ostaševičius • Rolandas Palekas • Rimvydas Petrauskas • Konstantinas Pileckas • Alfas Pliūra • Povilas Poškas • Arvydas Povilaitis • Minvydas Kazys Ragulskis • Rimantas Ramanauskas • Arūnas Ramanavičius • Daiva Rastenytė • Valdemaras Razumas • Vytautas Ruzgas • Kęstutis Sasnauskas • Antanas Sederevičius • Jūratė Sprindytė • Vidmantas Stanys • Gediminas Staugaitis • Kęstutis Strupas • Bonifacas Stundžia • Egidijus Šarauskis • Raimundas Šiaučiūnas • Virginijus Šikšnys • Marijus Arvydas Šliogeris (mirė 2019 m. gruodžio 18 d.) • Gintautas Tamulaitis • Sigitas Tamulevičius • Eugenijus Ušpuras (mirė 2019 m. spalio 12 d.) • Gediminas Valkiūnas • Leonas Valkūnas • Gintaras Valušis • Česlovas Venclovas • Pranas Viškelis • Mečislovas Žalakevičius • Remigijus Žaliūnas • Antanas Žilinskas • Henrikas Žilinskas • Artūras Žukauskas • Vladas Žulkus

LIETUVOS MOKSLŲ AKADEMIJOS NARIAI EMERITAI

Ramutis Bansevicius • Vytautas Basys • Jurgis Brėdikis • Antanas Buračas • Mykolas Daunys • Vincentas Dienys • Danielius Eidukas • Algirdas Gaižutis • Jonas Grigas • Romualdas Grigas • Algimantas Grigelis • Edvardas Gudavičius (mirė 2020 m. sausio 27 d.) • Eugenijus Arvydas Janulaitis • Česlovas Jukna • Benediktas Juodka • Vytautas Juodkazis • Gytis Juška • Leonardas Kairiūkštis • Sofija Kanopkaitė • Romualdas Karazija • Stasys Karazija • Rymantas Jonas Kazys • Zigmuntas Kiaupa • Juozas Kulys • Giedrius Antanas Kuprevičius • Albinas Kusta • Pranas Kūris • Mykolas Lasinskas • Vytautas Martinkus • Jonas Mockus • Algirdas Juozas Motuzas • Vygantas Paulauskas • Algis Petras Piskarskas • Antanas Praškevičius • Kazimieras Ragulskis • Algirdas Jonas Raila • Vytautas Petras Rančelis • Pranas Sadauskas • Mifodijus Sapagovas • Leonardas Sauka • Vytautas Jonas Sirvydis • Vytautas Konstantinas Sirvydis • Algirdas Skirkevičius • Algirdas Sliesaravičius • Algirdas Petras Stabinis • Jurgis Kazimieras Staniškis • Vytautas Pranciškus Straišys • Donatas Surgailis • Vytas Antanas Tamošiūnas • Adolfas Laimutis Telksnys • Giedrius Uždavinys • Juozas Vidmantis Vaitkus • Algirdas Vaclovas Valiulis • Veronika Vasiliauskienė • Jurgis Vilemas • Edmundas Kazimieras Zavadskas • Gintautas Žintelis

LIETUVOS MOKSLŲ AKADEMIJOS UŽSIENIO NARIAI

Hojatas Adeli (Hojjat Adeli) • Aleksandras Alimovas (Aleksandr Alimov) • Makoto Asašima (Makoto Asashima) • Algirdas Avižienis • Petras Avižonis • Aleksejus Bogdanovas (Aleksiej Bogdanov) • Deividas Bridžesas (David Bridges) • Endriu Bušas (Andrew Bush) • Pietras Umber-tas Dinis (Pietro Umberto Dini) • Vinfridas Drochneris (Winfried Drochner) • Robertas Nilas Džounsas (Robert Neil Jones) • Svenas Ekdalis (Sven Ekdahl) • Hansas Jurgenas Foitas (Hans Jürgen Voigt) • Hansas Forsbergas (Hans Forsberg) • Šarlotė Friezė Fišer (Charlotte Froese Fischer) • Maiklas Fulenąs (Michael Fullen) • Rivneras Ganijevas (Rivner Ganiev) • Frydrichas Gėcė (Friedrich Götze) • Jurijus Gleba (Jurij Gleba) • Janas Harfas (Jan Harff) • Stivenas Helfordas (Stephen E. Halford) • Rynkas van Hrondelė (Rienk van Grondelle) • Sergejus Inge-Večtomovas (Sergej Inge-Večtomov) • Haincas Jerochas (Heinz Jeroch) • Janas Jurkevičius (Jan Jurkiewicz) • Tomas Justelis (Thomas Jüstel) • Romualdas Kašuba • Zdislavas Kaveckis (Zdisław Kawecki) • Vytautas (Victor) Klemas • Emilis Knystautas • Ivanas Karlas Erikas Magnusonas (Ivan Karl-Eric Magnusson) • Pėteris Malfertaineris (Peter Malfertheiner) • Algis Mickūnas • Gvidas Mikelinis (Guido Michelini) • Zenonas Mruzas (Zenon Mróz) • Žeraras Muru (Gérard Albert Mourou) • Stenas Nilsonas (Sten Nilsson) • Panas M. Pardalos (Panos M. Pardalos) • Filipas Patsalis (Philippos C. Patsalis) • Dmitrijus Pavlovas (Dmitrij Pavlov) • Hansas Hartmutas Pėteris (Hans Hartmut Peter) • Andrė Priumo (André Preumont) • Kaliampudis Radhakrišna Rao (Calyampudi Radhakrishna Rao) • Reinas Raudas (Rein Raud) • Baiba Rivža • Migelis

Sanchuanas (Miguel A. F. Sanjuan) • Eva Marija Severinson (Eva Maria Severinson) • Karlas Skirnissonas (Karl Skirnisson) • Kenvėjus Montgomeris Smitas (Kenway Montgomery Smith) • Viktoras Algirdas Sniečkus • Janas Erikas Solheimas (Jan Erik Solheim) • Tarmas Somerė (Tarmo Soomere) • Ojaras Sparytis (Ojārs Spārītis) • Janis Stradinis (Jānis Stradiņš) (mirė 2019 m. lapkričio 29 d.) • Voldemaras

Strykis (Voldemārs Strīkis) • Rolandas Sune Svanbergas (Roland Sune Svanberg) • Viljamas Rygelis Šmolstygas (William Riegel Schmalstieg) • Michailas Šuras (Michael Shur) • Rimas Vaičaitis • Rimvydas Vasaitis • Dyteris Verneris (Dieter Werner) • Richardas Vilemsas (Richard Villems) • Romualdas Viskanta • Antoninas Zikikis (Antonino Zichichi)

3 priedas

LMA ir su partneriais organizuoti 2019 metų renginiai

SAUSIO MĖN.

- 8 d.** Iškilmingas posėdis, skirtas doc. Eduardo Razgausko (1929–2015) 90 metų jubiliejui (LMA).
- 9 d.** BMGMS narių visuotinis susirinkimas. Kandidatų į LMA tikruosius narius pranešimai (LMA).
- 10 d.** Pirmasis LMAJA posėdis (LMA); MFChMS narių visuotiniame susirinkime pristatyti kandidatų į LMA tikruosius narius pranešimai (LMA);
Iš ciklo „Susipažinkime su 2018 m. Lietuvos mokslo premijos kandidatais“ prof. dr. Rasutės Žukienės paskaita-diskusija „Ir vis dėlto – juokimės: lietuvių spaudos karikatūros pokario Vokietijoje“ (LMA).
- 11 d.** Iš ciklo „Susipažinkime su 2018 m. Lietuvos mokslo premijos kandidatais“ prof. habil. dr. Reginos Gražulevičienės paskaita-diskusija „Kaip aplinka veikia mūsų sveikatą?“ (LMA).
- 15 d.** Iš ciklo „Susipažinkime su 2018 m. Lietuvos mokslo premijos kandidatais“ prof. habil. dr. Gintauto Dzemydos ir prof. dr. Olgos Kurasovos paskaita-diskusija „Duomenų mokslo metodų ir technologijų kūrimas bei taikymas“ (LMA);
- ŽŪMMS narių visuotiniame susirinkime pristatyti kandidatų į LMA tikruosius narius pranešimai (LMA);
Akademiko Leonardo Kairiūkščio penkiomis kalbomis (lietuvių, rusų, vokiečių, anglų ir lotynų) parengto ir išleisto „Aiškinamojo miškininkystės terminų žodyno pristatymas“ (LMA).
- 16 d.** BMGMS narių visuotiniame susirinkime pristatyti kandidatų į LMA tikruosius narius pranešimai (LMA);
- 17 d.** MFChMS narių visuotiniame susirinkime vyko kandidatų į LMA tikruosius narius rinkimai (LMA);
HSMS narių visuotiniame susirinkime pristatyti kandidatų į LMA tikruosius narius pranešimai (LMA);
Iš ciklo „Susipažinkime su 2018 m. Lietuvos mokslo premijos kandidatais“ prof. habil. dr. Vinso Janušonio paskaita-diskusija „Naktinis medikų darbas: kontroversijos ir mitai“ (LMA);
Iš ciklo „Susipažinkime su 2018 m. Lietuvos mokslo premijos kandidatais“ prof. dr. Andriaus Bielskio paskaita-diskusija „Liberalios demokratijos krizė ir alternatyvaus politiškumo paieškos“ (LMA);

Apskritojo stalo diskusija „Ar iš lietuvių literatūros galima pramokti Lietuvos istorijos?“ (LMA).

- 18 d.** Iš ciklo „Susipažinkime su 2018 m. Lietuvos mokslo premijos kandidatais“ prof. habil. dr. Gražinos Juodeikienės ir akad. Vytauto Ostaševičiaus paskaita-diskusija „Tvarios biotechnologijos ir precizinės mikrosistemos – KTU mokslininkų indėlis kuriant aukštos pridėtinės vertės produktus“ (LMA).
- 22 d.** Mokslinė konferencija „Etika medijų ir technologijų aplinkose“ (LMA); Mokslo žinių diena. Vilniaus licėjaus moksleiviams, norintiems studijuoti mediciną, kardiochirurgo dr. V. Janušausko paskaita ir ekskursija į operacines (VU ligoninė Santaros klinikos).
- 23 d.** Ataskaitinis BMGMS narių susirinkimas (LMA).
- 25 d.** Iš ciklo „Susipažinkime su 2018 m. Lietuvos mokslo premijos kandidatais“ habil. dr. Vidmanto Gulbino, dr. Andriaus Devižio ir dr. Mariaus Franckevičiaus darbų ciklo „Eksitonų ir krūvininkų dinamika organiniuose ir perovskitiniuose puslaidininkuose bei naujos kartos saulės elementuose“ pristatymas (LMA); Mokslo žinių diena. Ekskursija Vilniaus miesto gimnazijų moksleiviams į Saugomų teritorijų nacionalinį lankytojų centrą.
- 29 d.** Iš ciklo „Susipažinkime su 2018 m. Lietuvos mokslo premijos kandidatais“ dr. Onos Aleknavičienės paskaita-diskusija „Lituanistinio XVI–XVIII a. paveldo tyrimai: kūrinyse–kūrėjas–visuomenė“ (LMA);

TMS visuotiniame susirinkime pristatyti kandidatų į LMA tikruosius narius pranešimai (LMA);

Mokslo žinių diena. Vilniaus licėjaus moksleiviams, norintiems studijuoti mediciną, kardiochirurgo dr. V. Janušausko paskaita ir ekskursija į operacines (VU ligoninė Santaros klinikos).

VASARIO MĖN.

- 5 d.** Ignalinos rajono savivaldybės diena LMA; Mokslo žinių diena. MRU doc. Rimanto Delkaus paskaita „Tikslieji mokslai – mūsų ateitis“ (Vilniaus „Minties“ gimnazija).
- 7 d.** Akademiniai skaitymai, skirti akad. Algirdo Skirkevičiaus 80-mečiui (LMA), jubilato mokslo darbų paroda „Ferononai, bitės ir medus“ (LMAVB).
- 12 d.** Ataskaitinis HSMS narių visuotinis susirinkimas (LMA); Mokslo žinių diena. Vilniaus licėjaus moksleiviams, norintiems studijuoti mediciną, kardiochirurgo dr. V. Janušausko paskaita ir ekskursija į operacines (VU ligoninė Santaros klinikos); LMA narių visuotinis susirinkimas (LMA).
- 14 d.** Vinco Būdos ir Arvydo Pacevičiaus parengtos knygos „Mykolas Girdvainis (1841–1924). Autobiografija / Michał Girdwojń (1841–1924). Autobiografia“ sutiktuvės (LMA); Seminaras „Klimato iššūkiai miško medžių selekcijai Latvijoje“ (VDU Žemės ūkio akademija); Mokslo žinių diena. VU doc. Vytauto Ratkevičiaus paskaita, skirta Vasario

- 16-ajai, „Laisvės keliu“ (Fabijoniškių mokykla).
- 20 d.** Susitikimas su „L'ORÉAL Baltic“ „Moterys mokslė“ stipendiatėmis (LMA); Mokslo žinių diena. Ekskursija Vilniaus miesto gimnazijų moksleiviams į Saugomų teritorijų nacionalinį lankytojų centrą.
- 26 d.** Ataskaitinis ŽŪMMS narių susirinkimas (LMA); Mokymai Aukštųjų mokyklų studentų mokslinių darbų konkurso dalyviams (LMA); Mokslo žinių diena. Ekskursija Vilniaus Vytauto Didžiojo gimnazijos moksleiviams į polimerinių medžiagų gamyklą „Lietpak“. Direktorius dr. Prano Kiznio paskaita „Rinkis tiksliausius mokslus“.
- 27 d.** VLKK apdovanojimų už lietuvių kalbos puoselėjimą įteikimas (LMA).
- 28 d.** Seminaras-diskusija „Kokybė kaimui: visavertės gyvenamosios formavimas“ (VDU Žemės ūkio akademija).
- 12 d.** 9-oji jaunųjų mokslininkų konferencija „Fizinių ir technologijos mokslų tarpdalykiniai tyrimai“ (LMA).
- 13 d.** Mokslo žinių diena. „Varpo“ vyr. redaktoriaus Algimanto Zolubo paskaita „Kovo 11-oji“ (Vilniaus „Minties“ gimnazija).
- 15 d.** Iš renginių ciklo „Lietuvos mokslų akademijos Jaunoji akademija visuomenei“. LMAJA mokslinės sekretorės dr. Olgos Mastianicos-Stankevič paskaita „Žiedo paslaptis: arba apie 1863–1864 m. sukilimo dalyvių palaidojimus Gedimino kalne“ (Vilniaus M. Biržiškos gimnazija).
- 19 d.** LMA užsienio nario Žeraro Muru (Gérard Albert Mourou) inauguracija (LMA); Renginys, skirtas LMA prezidento akademiko Juozo Matulio (1899–1993) 120-osioms gimimo metinėms (LMA); Diskusija „Inžinerijos krypties specialistų vaidmuo agrariniame sektoriuje“ (VDU Žemės ūkio akademija); Mokslo žinių diena. Vilniaus licėjaus moksleiviams, norintiems studijuoti mediciną, kardiologo dr. V. Janušausko paskaita ir ekskursija į operacines (VU ligoninė Santaros klinikos).
- 19–20 d.** LMAJA atstovai dalyvavo Šiaurės ir Baltijos šalių Jaunųjų akademijų susitikime (Stokholmas, Švedija).
- 20 d.** Istorijos paveldo metraščio „Terra Jotvingenorum / Jotvingių kraštas“ pristatymas (LMA).
- 21 d.** 9-osios jaunųjų mokslininkų konferencijos „Fizinių ir technologijos mokslų tarpdalykiniai tyrimai“ baigiamasis etapas – LMA diplomų ir asociacijos INFOBALT stipendijų teikimas laureatams (LMA).

- 22 d.** Iš renginių ciklo „Lietuvos mokslų akademijos Jaunoji akademija visuomenei“. Daliaus Gudeikos (LMAJA) paskaita „Tyrimai organinių puslaidininkų srityje“ (Plungės „Saulės“ gimnazija).
- 26 d.** Diskusija „Technologijų plėtra ir etikos aspektai“ (LMA).
- 27 d.** Mokslo žinių diena. VU doc. Gražinos Gintilienės paskaita „Kaip nugalėti stresą prieš egzaminus?“ (Aleksandro Puškino vidurinė mokykla).
- 28 d.** BMGMS Geoaplinkos problemų komisijos seminaras „Vilniaus kalvų geodinaminės problemos ir geotechninio modeliavimo perspektyvos“ (LMA);
Mokslo žinių diena. Ekskursija Vilniaus Vytauto Didžiojo gimnazijos moksleiviams į polimerinių medžiagų gamyklą „Lietpak“. Direktorius P. Kiznio paskaita „Rinkis tiksluosius mokslus“.

BALANDŽIO MĖN.

- 3 d.** Iš renginių ciklo „Lietuvos mokslų akademijos Jaunoji akademija visuomenei“. D. Murausko (LMAJA) paskaita „Ekspertinės žinios ir jų svarba viešajame diskurse“ (Vilniaus Vytauto Didžiojo gimnazija).
- 5 d.** Mokslo žinių diena. VU doc. G. Gintilienės paskaita „Kaip pasirengti egzaminams be streso?“ (Vilniaus „Minties“ gimnazija).
- 10 d.** Mokslo žinių diena. Vilniaus licėjaus moksleiviams, norintiems studijuoti mediciną, kardiologo dr. V. Janušausko paskaita ir ekskursija į operacines (VU ligoninė Santaros klinikos).
- 11 d.** Tarptautinio muzikos festivalio „Sugrįžimai“ koncertas (LMA).
- 12 d.** Mokslo žinių diena „Karjeros savaitė mokykloje“. MRU doc. Dovydo Juškos paskaita „Informacinės technologijos. Kas nauja?“ (Vilniaus A. Puškino vidurinė mokykla).
- 15 d.** MFChMS Chemijos sekcijos išvažiuojamasis posėdis „Mokslas ir gamybos plėtra UAB „Thermo Fisher Scientific Baltics“.
- 16 d.** Ataskaitinis LMA narių visuotinis susirinkimas (LMA).
- 17 d.** Mokslo žinių diena. Ekskursija Vilniaus miesto gimnazijų moksleiviams į Saugomų teritorijų nacionalinį lankytojų centrą.
- 18 d.** Renginys, skirtas J. Baltušio 110-osioms gimimo metinėms. Knygos „Juozas Baltušis. Vietoj dienoraščio. 1970–1975“ sutiktuvės (LMA).
- 23 d.** 75 neakademinės minutės su kompozitoriumi Giedriumi Kuprevičiumi (LMA).
- 24 d.** Jaunųjų mokslininkų stipendijų konkurso dalyvių mokymai (LMA).
- 25 d.** Konferencija-diskusija „Genomo redagavimas: galimybės ir iššūkiai“ (LMA);
DNR diena Lietuvoje (LMA);
VITP – inovacijos ir moksliniai tyrimai (Visorių informacinių technologijų parkas).
- 26 d.** Paroda „Mažosios Lietuvos ikonografija“ (VU bibliotekos Baltoji salė).

GEGUŽĖS MĖN.

- 2–3 d.** Tarptautinė XVI Baltijos intelektualio bendradarbiavimo konferencija „Genai: iš praeities į ateitį“ (LMA).
- 3 d.** Baltijos valstybių jauniems mokslininkams atstovaujančių organizacijų susitikimas (LMA).

- 7 d.** Šventinė popietė „Likimas leido...“, skirta akad. prof. Jurgio Brėdikio 90 metų jubiliejui (Lietuvos medicinos biblioteka);
Mokslo žinių diena. Vilniaus licėjaus moksleiviams, norintiems studijuoti mediciną, kardiologo dr. V. Janušausko paskaita ir ekskursija į operacines (VU ligoninė Santaros klinikos).
- 8 d.** 25-oji tarptautinė mokslinė-praktinė konferencija „Žmogaus ir gamtos sauga 2019“ (VDU Žemės ūkio akademija).
- 9 d.** Vilniaus Balio Dvariono dešimtmetės muzikos mokyklos koncertas, skirtas Motinos dienai „Motule mano, širdele mano“ (LMA).
- 10 d.** Iš renginių ciklo „Lietuvos mokslų akademijos Jaunoji akademija visuomenei“. LMAJA mokslinės sekretorės dr. O. Mastianicos-Stankevič paskaita „Žiedo paslaptis: arba apie 1863–1864 m. sukilimo dalyvių palaidojimus Gedimino kalne“ (Vilniaus technologijų ir dizaino kolegija).
- 14 d.** Konferencija „Augalininkystės produkcijos perdirbimas. Naujovės ir iššūkiai“ ir kasmet rengiama sodų žydėjimo šventė (LAMMC Sodininkystės ir daržininkystės institutas);
Renginys „Maisto šventė“ (LSMU Veterinarijos akademija);
Mokslo žinių diena. Edukacinė programa Vilniaus „Minties“ ir M. Biržiškės gimnazijų moksleiviams „Susipažinkime su Verkių istorija“ (Verkių rūmai).
- 15 d.** MFChMS organizuotas susirinkimas-diskusija „Kaip fizikai turėtų reaguoti į revoliuciją „Pramonė 4.0“ (LMA).
- 23 d.** Parodos „Paukščių migracijos magijos pakerėtas“, skirtos akademinio ornitologo, ekologo habil. dr. Mečišlovo Žalakevičiaus 70-osioms gimimo metinėms, pristatymas (LMAVB).
- 17–18 d.** LMAJA atstovai dalyvavo Europos jaunųjų akademijų suvažiavime (Helsinkis, Suomija).
- 17 d.** Mokslo žinių diena. Ekskursija Vilniaus A. Puškino ir Simono Stanevičiaus mokyklų moksleiviams į Saugomų teritorijų nacionalinį lankytojų centrą.
- 22 d.** Mokslo žinių diena. Vilniaus licėjaus moksleiviams, norintiems studijuoti mediciną, kardiologo dr. V. Janušausko paskaita ir ekskursija į operacines (VU ligoninė Santaros klinikos).
- 24 d.** Mokslo žinių diena. Edukacinė programa Vilniaus Vytauto Didžiojo gimnazijos moksleiviams „Pūčkorių piliakalnis – unikalus archeologinis paminklas“ (Pavilnių regioninio parko Pūčkorių kraštovaizdžio draustinis).
- 28 d.** Mokslo žinių diena. Edukacinė programa Vilniaus „Minties“ ir M. Biržiškės gimnazijų moksleiviams „Susipažinkime su Verkių istorija“ (Verkių rūmai);
Mokslo žinių diena. Edukacinė programa Vilniaus Gabijos gimnazijos moksleiviams „Jašiūnų dvaras – kultūros židinys“ (Jašiūnų dvaro sodybos rūmai).
- 30 d.** Mokslo žinių diena. Ekskursija Vilniaus A. Puškino ir S. Stanevičiaus mokyklų moksleiviams į Saugomų teritorijų nacionalinį lankytojų centrą.
- BIRŽELIO MĖN.**
- 3 d.** Susirinkime-diskusija „Programos „Europos horizontas“ perspektyvos ir tyrimų misijos“ (LMA).
- 4 d.** Išvažiuojamasis posėdis „Moksliniai tyrimai Gyvybės mokslų centre“ (GMC);

- Mokslo žinių diena. Edukacinė programa Vilniaus „Minties“ ir M. Biržiškos gimnazijų moksleiviams „Susipažinkime su Verkių istorija“ (Verkių rūmai).
- 6 d.** Mokslo žinių diena. Ekskursija Vilniaus A. Puškino ir S. Stanevičiaus mokyklų moksleiviams į Saugomų teritorijų nacionalinį lankytojų centrą.
- 7 d.** Mokslo žinių diena. Ekskursija Vilniaus A. Puškino mokyklos moksleiviams į Valstybinį Kernavės archeologijos ir istorijos muziejų (Kernavė).
- 11 d.** Mokslo žinių diena. Kultūros paveldo edukacija „Duonos kelias“. Ekskursija Vilniaus miesto moksleiviams į muziejų po atviru dangumi – Pilaitės vėjo malūną.
- 12 d.** Stipendijos „L'ORÉAL Baltic“ Baltijos šalių mokslininkams įteikimo iššikmės (Latvijos universitetas, Ryga); Mokslo žinių diena. Edukacinė programa Vilniaus „Minties“ ir M. Biržiškos gimnazijų moksleiviams „Susipažinkime su Verkių istorija“ (Verkių rūmai).
- 14 d.** Mokslo žinių diena. Ekskursija Vilniaus A. Puškino ir S. Stanevičiaus mokyklų moksleiviams į Saugomų teritorijų nacionalinį lankytojų centrą.
- 18 d.** Mokslo žinių diena. Edukacinė programa Vilniaus Gabijos gimnazijos moksleiviams „Jašiūnų dvaras – kultūros židinys“ (Jašiūnų dvaro sodybos rūmai).
- 20 d.** Šilutės rajono savivaldybės diena LMA (LMA); Mokslo žinių diena. Edukacinė programa Vilniaus Vytauto Didžiojo gimnazijos moksleiviams „Pūčkorių piliakalnis – unikalus archeologinis paminklas“ (Pavilnių regioninio parko Pūčkorių kraštovaizdžio draustinis).
- LIEPOS MĖN.**
- 3 d.** Akad. Vlodo Algirdo Bumelio jubiliejui skirti renginiai (LMAVB).
- RUGPJŪČIO MĖN.**
- 30 d.** LMAJA išvažiuojamasis posėdis (LAMMC Sodininkystės ir daržininkystės institutas, Babtai).
- RUGSĖJO MĖN.**
- 3 d.** Akad. Grasildos Blažienės mokslo ir veiklos darbų parodos „Prarastos kalbos beieškant“ pristatymas (LMAVB).
- 6 d.** Mokymai LMA jaunųjų mokslininkų stipendijų konkurso dalyviams (LMA).
- 11 d.** ŽŪMMS narių išvažiuojamasis posėdis „Mokslo ir verslo inovacijos sodininkystėje, daržininkystėje ir maisto pramonėje“ (Radviliškio r.).
- 12 d.** Adolfo Jucio akademiniai skaitymai (FTMC).
- 18 d.** Konferencija-diskusija „Piktžolių tyrimų ištakos ir raida Lietuvoje“, skirta prof. Jadvygos Monstvilaitės (1919–2004) 100-osioms gimimo metinėms.
- 19 d.** BMGMS narių visuotinis susirinkimas (LMA); Edukacinė programa ir ekskursija LMA darbuotojams į Juozo Tumo-Vaižganto memorialinį butą-muziejų (Kaunas); Atvirosios prieigos mokslo leidybos konferencija: Vertės (Lietuvos) kryptis (VITP).
- 20 d.** Kas laukia humanitarikos? (KU, Palangos kurorto muziejus); Mokymai PMF Lietuvos nacionalinių stipendijų programos dalyviams (LMA).
- 23 d.** Mokslo žinių diena. VU prof. R. Stuko paskaita „Pažvelkime į maistą ir mi-

tybą kaip į rizikos veiksnį sveikatai“ (Nemenčinės Gedimino gimnazija).

24 d. Aldonos Ruseckaitės romano „Padai pilni vinių“ sutiktuvės (LMA).

26 d. Diskusija „Sveikas maistas“ (LMA).

SPALIO MĖN.

1 d. LMA narių visuotinis susirinkimas (LMA);

ŽŪMMS narių visuotinis susirinkimas (LMA);

TMS narių susirinkimas (LMA).

2 d. Akad. Rūtos Dubakienės knygos „Alergija“ sutiktuvės (LMA).

3 d. 2019-ieji – Vaižganto metai. Renginys „Akademikai skaito Vaižgantą“ (LMA); LMAJA pirmųjų metų veiklos įvertinimas (LMA).

9 d. MFChMS Chemijos sekcijos išvažiuojamasis posėdis „Tautinis paveldas maisto ir gėrimų technologijose“ (Anykščiai); Edukacinė programa ir ekskursija Vilniaus M. Biržiškos gimnazijos moksleiviams į Juozo Tumo-Vaižganto memorialinį butą-muziejų (Kaunas).

10 d. Mokslo žinių diena. Akad. Valdo Stanislavo Laurinavičiaus paskaita „Fermentų panaudojimas medicinoje ir pramonėje“ (Nemenčinės Gedimino gimnazija).

22 d. Konferencija-diskusija „Mokslo centrų ir institutų veiklos iššūkiai bei perspektyvos reformų kontekste“ (LMA); Mokslo žinių diena. Ekskursija Vilniaus A. Puškino vidurinės mokyklos moksleiviams į polimerinių medžiagų gamyklą „Lietpak“. Direktorius P. Kiznio paskaita „Rinkis tiksluosius mokslus“.

24 d. MFChMS narių visuotinis susirinkimas – LMAJA narių rinkimai (LMA);

Vieša diskusija „Gamtos mokslų ugdymo kaita mokyklose“ (LMA);

Diskusija „Jaunųjų mokslų daktarų akademinės karjeros principai“ (LMA).

25–26 d. Tarptautinė mokslinė-praktinė konferencija „Alergija ar nepageidaujama reakcija: diagnostikos ir gydymo ypatumai“ (LMA).

25 d. Popietė „Sielos paveikslas“ (LMA).

28 d. Mokslinis seminaras Vilniaus rajono biologijos ir chemijos mokytojams (Vilniaus r. sav.).

29 d. Renginys, skirtas prof. Antano Žvirono (1899–1954) 120-osioms gimimo metinėms (LMA);

HSMS komisijos susirinkimas. Rinkimai į LMAJA narius (LMA);

TMS narių visuotinis susirinkimas. Rinkimai į LMAJA narius (LMA).

LAPKRIČIO MĖN.

7 d. Disputas, skirtas Reformacijos dienai „Iš kunigaikščių Radvilų istorijos: Lietuvos evangelikų reformatų nekropolis Kėdainiuose“ (LMA);

Konferencija „Žiedadulkių tyrimai: mokslo pažanga ir naujovių taikymas“ (LMA).

11 d. Mokymai Aukštųjų mokyklų studentų geriausių mokslinių darbų konkurso dalyviams (LMA);

ŽŪMMS narių visuotinis susirinkimas. Rinkimai į LMAJA narius (VDU Žemės ūkio akademija).

12 d. LMA delegacijos susitikimas su Punsko lietuvių bendruomene (Punskas, Lenkija);

BMGMS narių visuotinis susirinkimas. Rinkimai į LMAJA narius (LMA).

- 13 d.** Tarptautinė mokslinė-praktinė konferencija „Technologinės inovacijos 2019“. Akad. A. L. Telksnio paskaita „Robotai humanoidai – bendraujantys su žmonėmis prietaisai“ (Vilniaus technologijų ir dizaino kolegija).
- 14 d.** Tarptautinė jaunųjų mokslininkų konferencija „Jaunieji mokslininkai – žemės ūkio pažangai“ (LMA);
Mokslo žinių diena. Ekskursija Vilniaus Vytauto Didžiojo gimnazijos moksleiviams į UAB „Thermo Fisher Scientific Baltics“ laboratorijas. Paskaitą apie biotechnologijas skaitė komunikacijos vadovas Egidijus Jaseliūnas.
- 15 d.** Mokymai Jaunųjų mokslininkų ir doktorantų mokslinių darbų konkurso dalyviams (LMA).
- 21 d.** Susitikimas su kun. Algirdu Toliatu ir jo knygos „Ramybė tau“ sutiktuvės (LMA);
Mokslo žinių diena. Ekskursija Nemenčinės Gedimino gimnazijos moksleiviams į polimerinių medžiagų gamyklą „Lietpak“. Direktorius P. Kiznio paskaita „Rinkis tiksluosius mokslus“.
- 26 d.** LMA mokslo žurnalų vyr. redaktorių ir atsakingųjų sekretorių pasitarimas (LMA).
- 27 d.** Akademiko prof. habil. dr. Antano Tylos (1929–2018) atminimui skirti renginiai (LMA).
- 28 d.** 11-oji tarptautinė konferencija „Duomenų analizės metodai programų sistemoms“ (Druskininkai).

GRUODŽIO MĖN.

- 2 d.** Akad. V. Statulevičiaus (1929–2003) 90-mečiui skirtas renginys „Akademikas Vytautas Statulevičius: gyvenimas, pašvęstas Lietuvai ir matematikai“ (VU Matematikos ir informatikos fakultetas).
- 3 d.** Konferencija-diskusija „Humanitarinių institutų veiklos iššūkiai ir perspektyvos reformų kontekste“ (LMA).
- 5 d.** Seminaras-diskusija „Klimato kaita ir vandens telkiniai: iššūkiai ir galimi sprendimo būdai“ (LMA).
- 11 d.** Jaunųjų mokslininkų konferencija „Bioateitis: gamtos ir gyvybės mokslų perspektyvos“ (LSMU, Kaunas).
- 13 d.** Mokymai Pasaulio mokslininkų federacijos Lietuvos nacionalinių stipendijų programos dalyviams (LMA).
- 17 d.** HSMS narių visuotinis susirinkimas (LMA);
LMA narių visuotinis susirinkimas (LMA).

4 priedas

Kai kurie sutrumpinimai

AM	– Aplinkos ministerija	LMAJA	– Lietuvos mokslų akademijos Jaunoji akademija
BMGMS	– Biologijos, medicinos ir geomokslų skyrius	LMAVB	– Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių biblioteka
CERN	– Europos branduolinių mokslinių tyrimų organizacija	LMT	– Lietuvos mokslo taryba
EK	– Europos Komisija	LMTA	– Lietuvos muzikos ir teatro akademija
ES	– Europos Sąjunga	LR	– Lietuvos Respublika
FTMC	– Fizinių ir technologijos mokslų centras	LRT	– Lietuvos Respublikos nacionalinis transliuotojas
GMO	– genetiškai modifikuoti organizmai	LSMU	– Lietuvos sveikatos mokslų universitetas
GTC	– Gamtos tyrimų centras	LVPA	– Lietuvos verslo paramos agentūra
HSMS	– Humanitarinių ir socialinių mokslų skyrius	MA	– mokslų akademija
IT	– informacinės technologijos	MFChMS	– Matematikos, fizikos ir chemijos mokslų skyrius
JAV	– Jungtinės Amerikos Valstijos	MITA	– Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūra
JK	– Jungtinė Karalystė	MRU	– Mykolo Romerio universitetas
KTU	– Kauno technologijos universitetas	MTEP	– Moksliniai tyrimai ir eksperimentinė plėtra
KU	– Klaipėdos universitetas	ŠMSM	– Švietimo, mokslo ir sporto ministerija
LAMMC	– Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centras	ŠU	– Šiaulių universitetas
LEI	– Lietuvos energetikos institutas	TMS	– Technikos mokslų skyrius
LEU	– Lietuvos edukologijos universitetas	UAB	– uždaroji akcinė bendrovė
LKMA	– Lietuvių katalikų mokslų akademija		
LMA	– Lietuvos mokslų akademija		

UNESCO	– Jungtinių Tautų švietimo, mokslo ir kultūros organizacija	VITP	– VšĮ Visorių informacinių technologijų parkas
VDU	– Vytauto Didžiojo universitetas	VŠĮ	– viešoji įstaiga
VG TU	– Vilniaus Gedimino technikos universitetas	VU	– Vilniaus universitetas
VLKK	– Valstybinė lietuvių kalbos komisija	ŽŪM	– Žemės ūkio ministerija
		ŽŪMMS	– Žemės ūkio ir miškų mokslų skyrius

Leidinio „Lietuvos mokslų akademijos
2019 metų veiklos ataskaita“ redakcinė taryba:
Jūras Banys (pirmininkas), Andrius Bernotas,
Zenonas Dabkevičius, Domas Kaunas,
Vaidutis Kučinskas, Rolandas Maskoliūnas,
Vytautas Nekrošius, Raimundas Šiaučiūnas,
Leonas Valkūnas, Gintautas Žintelis

Medžiagą parengė LMA mokslų skyrių
pirmininkai Zenonas Dabkevičius,
Domas Kaunas, Vaidutis Kučinskas,
Leonas Valkūnas, Gintautas Žintelis,
moksliniai sekretoriai Silva Aukštinaitytė,
Aurika Bagdonavičienė, Reda Daukšienė,
Bronius Jaskelvičius, Jadvyga Olechnovičienė,
vyr. finansininkė Rasa Aleknavičienė,
skyriaus „Mokslininkų rūmai“ vadovė
Aldona Daučiūnienė, Leidybos skyriaus vadovė
Zina Turčinskienė, vyr. referentė
Lyda Milošienė, Organizacinio skyriaus
vyr. specialistė Violeta Skirgailienė,
Marija Nijolė Stačiokienė, LMAJA pirmininkai
Donatas Murauskas ir Mindaugas

Gedvilas, LMAJA mokslinės sekretorės Olga
Mastianica-Stankevič ir Diana Marčiulytė,
ES struktūrinių fondų paramos projektų
valdymo grupės vadovė Greta Budreikė,
LMA Vrublevskių bibliotekos direktorius
Sigitas Narbutas

Sudarytojai: Andrius Bernotas,
Rolandas Maskoliūnas

Apsvarstyta Lietuvos mokslų akademijos
prezidiumo 2020 m. kovo 24 d. posėdyje,
protokolas Nr. 8

Kalbos redaktorės Aurika Bagdonavičienė,
Zina Turčinskienė
Nuotraukos Virginijos Valuckienės
Apipavidalino Miglė Datkūnaitė

Spaustuvė UAB „Utenos Indra“
Tiražas 200 egz., nemokamai
ISSN 2029-9397
ISSN 2669-1604 (elektroninis)

ISSN 2669-1604